

De handen in één slaan

Afstudeerverslag

Studenten: Aline Westera en Wendy Mol
Hogeschool Windesheim
Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Opdrachtgever: Geertje Grondel, Stichting Initiat
Begeleider school: Han Dekker
Studentnummer Aline: 319454
Studentnummer Wendy: 287575
Datum: 06-06-2008

Voorwoord

Dit onderzoeksverslag hebben wij geschreven ter afronding van ons studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening aan de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle.

Stichting Initiat heeft ons een unieke kans gegeven om ons afstudeeronderzoek voor hun organisatie te mogen doen. Geertje Grondel en Boureima Tapsoba hebben ons kennis laten maken met een interessante cultuur en een mooi levenswerk. We zijn beiden enorm geraakt door hun tomeloze inzet voor de Burkineze bevolking.

Wij hebben met heel veel plezier, enthousiasme, inzet en vreugde aan dit afstudeerproject gewerkt. Ons avontuur, wat op 26 januari 2008 begonnen is, heeft ons een moeilijke, maar zeer leerzame tijd gegeven. Vooral op persoonlijk vlak hebben we een enorme groei doorgemaakt. Op 5 april 2008 kwamen wij terug in Nederland, na tien weken doorgebracht te hebben in het zonnige, warme Burkina Faso.

Zonder de hulp van Geertje Grondel, Boureima Tapsoba, Han Dekker en de vrijwilligers van stichting Initiat, was ons verblijf in Burkina Faso niet zo leerzaam, bijzonder en mooi geworden. Iedereen hartelijk dank voor deze ervaring die jullie ons mogelijk maakten.

Tot slot bedanken wij ook onze familie, vrienden/ vriendinnen en de mensen die ons gevolgd hebben tijdens ons verblijf in Burkina voor de mails, telefoontjes, smsjes en andere berichtjes. Vaak hadden we hun steun hart nodig.

Zwolle, juni 2008

Wendy Mol
Aline Westera

Inhoudsopgave

Inleiding	6
1 Inleiding op de cultuur van Burkina Faso	7
1.1 Geschiedenis en politiek	7
1.1.1 Mossi-koninkrijken	7
1.1.2 Franse kolonie	7
1.1.3 Dictatuur en democratie	8
1.1.4 Sankara's revolutie	8
1.1.5 Blaise Compaoré	9
1.2 Samenleving	9
1.2.1 Het leven in Burkina Faso	10
1.2.2 Dorp, wijk en erf	10
1.2.3 Migratie en urbanisatie	11
1.3 Economie	
1.3.1 Inkomen	11
1.3.2 Landbouw	11
1.4 Cultuur	12
1.4.1 Dagelijkse cultuur	12
1.4.2 Cultuurbeleid	12
1.4.3 Religie	12
1.4.4 Persvrijheid	13
1.5 Natuur en milieu	13
1.5.1 Strijd tegen verwoestijning	13
1.6 Relatie met Nederland	13
1.6.1 Redenen voor samenwerking	13
1.6.2 Budget	14
1.6.3 Millennium ontwikkelingsdoelen	14
2 Achtergrondinformatie over de lokale bevolking in Burkina Faso	17
2.1 Dagelijks leven in Burkina Faso	17
2.1.1 Het begroeten van elkaar	17
2.1.2 De winkels	17
2.1.3 Burkinese kinderen	17
2.1.4 Dagroutine van de lokale bevolking	18
2.1.5 Omgangsnormen	18
2.1.6 Infrastructuur	18
2.1.7 Gezondheidszorg	18
2.2 De familie Tapsoba	19
2.2.1 Familiestructuur	19
2.2.2 Rolpatronen	19
2.2.3 Uiting Religie	19

3 Beschrijving van stichting Initiat en stichting IMAMES- Burkina	20
3.1 Stichting Initiat	20
3.1.1 Geschiedenis stichting Initiat	20
3.1.2 De werkwijze	20
3.1.3 Visie van Initiat	20
3.1.4 Missie	20
3.2 Stichting IMAMES- Burkina	21
3.2.1 Geschiedenis IMAMES-Burkina	21
3.2.2 Doelstelling IMAMES-Burkina	21
4 Vorige projecten	22
4.1 Afgesloten projecten	22
4.1.1 Hygiëneproject op basisschool	22
4.1.2 Reproductieve gezondheidszorg in 3 en 5 dorpen	22
4.1.3 Werkwijze	22
4.1.4 Resultaten	22
4.1.5 Waterpompen	22
4.2 Lopende projecten	23
4.2.1 Doel en opbouw	23
4.2.2 Werkwijze	23
4.2.3 Resultaten	23
5 Ontwikkelingscentrum	24
5.1 Inleiding	24
5.2 Projectvoorstel	24
5.2.1 Missie van het ontwikkelingscentrum	24
5.2.2 Doelgroep	24
5.2.3 Doelstelling	24
5.2.4 Methodiek	24
5.2.5 Onderzoeksopzet	25
5.3 Gesprekken met Tapsoba	25
5.3.1 Inleiding	25
5.3.2 Gesprek 29 januari 2008	26
5.3.3 Gesprek 31 januari 2008	26
5.3.4 Gesprek 2 februari 2008	27
5.4 Het onderzoek	27
5.4.1 Inleiding	27
5.4.2 Cultuur ontdekken	27
5.4.3 Bezoek aan dorpen	28
5.4.4 Schrijven van de enquêtes (week 8 en 9)	28
5.4.5 Ghana	29
5.4.6 Verdere verloop van het onderzoek	30
5.5 Vrijdag 28 maart 2008	31
5.5.1 Reactie op de mail	31

6 Privé-gesprekken met Tapsoba	32
7 Activiteiten en bezoeken	34
7.1 Inleiding	34
7.1.1 Kleuterschool	34
7.1.2 Nationaal acedemisch ziekenhuis in Burkina Faso	35
7.1.3 Nomaden Gorom Gorom	37
7.1.4 De gevangenis in Burkina Faso	38
7.1.5 Psychiatrieafdeling in het ziekenhuis Burkina Faso	40
7.1.6 Pasen in Afrika	42
7.1.7 Vluchtelingenkamp Buduburham	44
8 Eindconclusie	46
9 Literatuur- en bronnenlijst	47
10 Procesverslag	48
10.1 Procesverslag Wendy Mol	48
10.2 Procesverslag Aline Westera	51
Bijlagen	55
Bijlage 1; Enquête in het Frans	56
Bijlage 2; Reflectieverslag Wendy Mol	60
Bijlage 3; Reflectieverslag Aline Westera	62
Bijlage 4; Plan van Aanpak	66

Inleiding

Vanuit de Christelijke hogeschool Windesheim uit Zwolle, hadden wij de opdracht om een afstudeerproject te doen. Wij kregen van stichting Initiat de mogelijkheid om ons afstudeerproject in Burkina Faso in Afrika uit te voeren.

Onze onderzoeksvraag is: Wat zijn de behoeften van de lokale bevolking met betrekking tot de activiteiteninvulling in het ontwikkelingscentrum?

Van 26 januari 2008 tot en met 5 april 2008 zijn wij naar Burkina Faso afgereisd, om onze onderzoeksvraag verder uit te werken.

Om inzicht te krijgen in de Burkinese cultuur hebben wij het eerste gedeelte van ons verslag ons verdiept in de geschiedenis en politiek, samenleving, economie, cultuur, natuur en milieu en de relatie met Nederland.

Daarna beschrijven we achtergrondinformatie over de lokale bevolking en wel het dagelijkse leven in Burkina Faso en de familie waar wij gedurende 2.5 maand verbleven.

Vervolgens beschrijven we een stuk over het ontstaan en de ontwikkelingen van stichting IMAMES-Burkina en van stichting Initiat.

Daarna geven we informatie over de vorige projecten die afgerond zijn en welke nog lopen.

Vanaf hoofdstuk 5 beschrijven we ons onderzoek in chronologische volgorde. Tevens hebben we in hoofdstuk 8 onze aanbevelingen beschreven en dit einddocument sluiten we af met onze procesverslagen.

Wij wensen u veel plezier met lezen.

Zwolle, juni 2008

Wendy Mol
Aline Westera

1 Inleiding op de cultuur van Burkina Faso

Om inzicht te krijgen in de leefwijze van de Burkinese bevolking, is het belangrijk om verdieping te zoeken in de geschiedenis, politiek, samenleving, economie, cultuur en natuur van het land. Het betreft de gebieden die betrekking hebben op onze onderzoeksvraag en daarbij willen we de volgende onderwerpen uitdiepen:

- Armoede(bestrijding);
- Gezondheidszorg;
- Educatie en
- Voeding.

Continent Afrika:
Burkina Faso is donker gekleurd.

Geografische landkaart

1.1 Geschiedenis en politiek

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe Burkina Faso in ontstaan. Enkele belangrijke gebeurtenissen die een aanleiding zijn geweest voor Burkina Faso zoals het nu is, zullen we weergeven.

1.1.1 Mossi-koninkrijken

Tot het einde van de negentiende eeuw werd Burkina Faso gedomineerd door de Mossi. De Mossi is een Afrikaanse etnische groep met ongeveer 2.5 miljoen leden. De meeste daarvan wonen in Burkina Faso. De Mossi's hebben hun eigen traditionele godsdienst, waarin ze aan voorouderverering doen. Vooroudervereringen zijn rituelen en aanroepingen van overleden verwanten en voorouders. De leden van de groep zijn overtuigd dat de geesten van de doden in de natuur blijven bestaan en daarmee invloed kunnen uitoefenen op het lot van het leven.

De mossi's probeerden vanaf de elfde eeuw een groot land te maken van Noordwest- Afrika. Zij werden rond de zeventiende eeuw terug gedrongen tot het gebied rondom de hoofdstad Ouagadougou. Tegenwoordig woont een groot deel van de Mossi bevolking daar nog steeds. Vanuit het noorden kwam de peul, een etnische bevolkingsgroep afkomstig uit Mali. Ook uit andere buurlanden kwamen etnische groepen in Burkina Faso, waardoor de koninkrijken van Mossi's uiteindelijk uiteen vielen. Op het hoogtepunt van de Mossi hadden ze negentien koninkrijken, waarvan de omvang en de invloeden sterk varieerden.

Zij beschikten over een hiërarchische organisatie van chefs (stamhoofden), die verdeeld waren over alle dorpen. Zij wisten lange periodes van interne vrede te waarborgen en het volk te beschermen tegen aanvallen van buitenaf.

1.1.2 Franse kolonie

In 1896 kwamen de Fransen in West-Afrika. Zij streefden naar een aaneengesloten gebied dat zich zou uitstrekken van Algerije tot Congo en van Senegal tot Tsjaad. Vanaf 1895 gingen de Fransen de gebieden rond de Volta- rivieren (tegenwoordig de Nakanbé rivier) veroveren en daarmee werd ook Burkina Faso veroverd. Burkina Faso heette toen nog Opper- Volta (of Boven- Volta, van het Franse 'Haute- Volta').

De verovering ging gepaard met weinig verzet. De toenmalige koning van Ouagadougou probeerde, na eerst te zijn gevlucht, zijn rijk te veroveren, maar daar is hij niet in geslaagd.

In 1898 was het grootste deel van het huidige Burkina Faso onderworpen en waren verdragen gesloten met Duitsland en Groot-Brittannië, waarin de grenzen van Frans West-Afrika werden vastgelegd. In de jaren dat de Fransen aan de macht waren, bleven er verzetten vanuit de bevolkingsgroepen, maar het ontbrak hen aan een goede organisatie waardoor zij moesten opgeven. Er braken in 1915-1916 opstanden uit in de Marka-dorpen die pas na maandenlange strijd werden neergeslagen door de Fransen.

Na de Tweede Wereldoorlog werd Frankrijk gedwongen het roer om te gooien. De Verenigde Naties (VN) legden het zelfbeschikkingsrecht van alle bevolkingsgroeperingen vast, waarmee het einde van het koloniale tijdperk werd ingeluid. Op 5 augustus 1960 werd het toenmalige Opper-Volta onafhankelijk.

1.1.3 Dictatuur en democratie

President (1960-1966), Maurice Yaméogo, koos voor de weg met een eenpartijstaat. Dankzij fraude en intimidatie behaalde zijn partij de overwinning. Tegenstanders van zijn politieke overtuigingen werden verdreven. Yaméogo streefde ernaar om de chefs (stamhoofden) uit hun macht te halen. Alleen voor de democratische procedures mochten zij hun macht gebruiken. Zijn overtuigingen zorgden voor weerstanden binnen de politiek. Yaméogo werd afgezet door het leger onder leiding van Sangoulé Lamizana.

Lamizana bleef meer dan veertien jaar president van Burkina Faso. Hij benoemde een regering van militairen en verbood de activiteiten van alle politieke partijen. Hij trachtte ernaar zorgvuldig partijen voor zich te winnen en te vriend te houden. Hij zocht contact met de chefs en gaf hen hun macht terug. Hij koos dus een andere weg als zijn voorganger Yaméogo, die tegenstanders vervolgde en verdreef. Opper-Volta had in de tijd van Lamizana te maken met grote droogtes en het land raakte verzeild in een oorlog met buurland Mali. De president trok onder deze omstandigheden steeds meer de macht naar zich toe. Dit zorgde voor onderlinge ruzies in de politiek, waardoor Lamizana er niet in slaagde om de sociale onrust in het land te herstellen.

De macht werd overgenomen door Zerbo, die vervolgens werd afgezet door legerarts Jean-Baptiste Ouédraogo. Beide presidenten slaagden er niet in om het land te reageren. Onderling heerste een hevige richtingenstrijd. Het waren onrustige tijden in Opper-Volta. Thomas Sankara werd de opvolger, hij koos voor een radicale koers en introduceerde het marxisme-leninisme.

1.1.4 Sankara's revolutie

Thomas Sankara (1949-1987) was president van Burkina Faso van 1983 tot 1987. Sankara nam deel aan de staatsgreep van de militairen die legerarts Jean-Baptiste Ouédraogo aan de macht brachten. Hij behoorde tot de progressieve, extreemlinkse groep. In augustus 1983 behoorde Sankara bij de groep die president Ouédraogo ten val bracht. Er werd een Nationaal Revolutionaire Raad gevormd en Sankara werd voorzitter van de raad, president van het land en minister van Binnenlandse Zaken.

De nieuwe president koos een andere koers, een radicale. Hij introduceerde het marxisme-leninisme in Burkina Faso. Onder zijn presidentschap werd Opper-Volta, Burkina Faso, wat letterlijk betekent: 'Het land van de oprechte mensen'. Sankara richtte volkstribunalen op waarin tegenstanders van de regering werden berecht.

Het leiderschap van Sankara wordt ook wel de 'culturele revolutie' genoemd. Hij zorgde ervoor dat de bevolking gratis huisvesting kreeg, de huren werden afgeschaft, dat de hoofdstad Ouagadougou werd verbouwd en dat het land een spoorwegennet kreeg. Zijn veranderingen zorgden ervoor dat Burkina Faso economisch gezien in de vernieling kwam. Desondanks leefde er onder de bevolking het gevoel dat er zaken werden ondernomen om het land te ontwikkelen.

Op 15 oktober 1987 werd er een nieuwe staatsgreep gepleegd onder leiding van Blaise Compaoré. De toenmalige president, Sankara, kwam daarbij om het leven.

1.1.5 Blaise Compaoré

Blaise Compaoré hielp Thomas Sankara aan de macht. Onder het regime van Sankara werd Compaoré minister van Justitie en voorzitter van de Nationale Revolutionaire Raad. Er ontstonden echter in de raad conflicten over het uitvoeren van de taken. In 1987 bracht Compaoré de toenmalige president ter val en nam de functie over.

De nieuwe president richtte een Volksfront op waarin diverse partijen deelnamen. Tijdens een referendum sprak het grootste deel van de bevolking zich uit voor een meerpartijensysteem te zijn. Daarmee kwamen er ook oppositiepartijen in de Volksfront. Er werd een nieuw congres opgesteld: Congres voor Democratie en Vooruitgang. Blaise Compaoré deed het marxisme- leninisme van de hand en voerde de vrije markteconomie in. Dit is een economisch systeem dat werkt volgens vraag en aanbod.

Burkina Faso is vanaf 1991 een democratie, maar de president regeert met harde hand en er is geen plaats voor teveel oppositie. Binnen de democratie is er ook een beperking voor vrije pers, al komen er momenteel meer vrijheden.

Blaise Compaoré kwam in 1987 aan de macht en tot op heden is hij nog steeds de president van Burkina Faso. Hij heeft nog steeds te maken met grote armoede in zijn land, de politieke en sociale spanningen en de slechte economische toestand. Blaise Compaoré is er in geslaagd goede contacten op te bouwen met het westen, waardoor de positie van het land iets is verbeterd.

1.2 Samenleving

Burkina Faso is een land waarvan de populatie hard groeit. Zo is de populatie in 2008 bijna 15.3 miljoen inwoners¹. In twintig jaar tijd is de bevolking verdubbeld. Dit is een oorzaak van de oude traditie van het hebben van grote gezinnen die zich in veel Afrikaanse landen voortzet. Een Burkinese vrouw heeft gemiddeld 6.34 kinderen².

Polygamie, een echtelijke verbintenis van één man met meerdere vrouwen tegelijk of één vrouw met meerdere mannen tegelijk, komt veel voor binnen Burkina Faso. In de praktijk zie je een man vaak meerdere vrouwen hebben, in plaats van andersom. Een man heeft hierdoor vaak meerdere gezinnen.

Op het platteland zijn akkerbouw en veeteelt de belangrijkste activiteiten. Dit brengt onvoldoende op, waardoor veel inwoners afhankelijk zijn van migrerende familieleden. De Burkinese bevolking is zeer mobiel, zij zijn continue onderweg: van het platteland naar de stad en omgekeerd. Maar ook van Burkina Faso naar Ivoorkust en andersom.

Burkina Faso behoort tot de Sahel- landen, wat grens of kust van de Sahara betekent. Het is een landstreek in Afrika die gelegen is tussen subtropen in het zuiden en de Sahara- woestijn in het noorden. Het is een overgangsstreek die vrij droog is en waar verwoestijning het belangrijkste milieuprobleem vormt.

1 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>

2 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>

1.2.1 Het leven in Burkina Faso

Burkina Faso telt bijna 15.3 miljoen inwoners. Met gemiddeld 38 inwoners per vierkante kilometer behoort Burkina tot de dichtst bevolkte landen van West- Afrika. De bevolking is zeer ongelijk verdeeld over het land. In de Sahel- gebieden wonen relatief weinig mensen. Daarentegen zijn de gebieden in het noordwesten dicht bevolkt.

De Mossi vormen de grootste bevolkingsgroep in Burkina Faso, daarnaast zijn er nog zo'n zestig andere groepen. De groepen onderscheiden zich door taal, levensstijl, gebruiken, bouwstijlen, ect. Frans is de officiële taal van het land, maar het merendeel van de bevolking spreekt Moré, de taal van de Mossi. Naast verschillen tussen de bevolkingsgroepen zijn er ook overeenkomsten die het samenleven vergemakkelijken. Vaak wordt gezegd dat de vreedzame samenleving in Burkina Faso te danken is aan de plaisanterie- of plaagrelaties. Plaagrelaties betekent dat de verschillende bevolkingsgroepen van elkaar afhankelijk zijn om zichzelf te voorzien in de levensbehoeftes.

De Burkinese samenleving is afhankelijk van de landbouw en ook andere bronnen zoals water, zijn van levensbelang. De 'eerstgekommenen': de familie die zich als eerste op een grondgebied van een dorp heeft gevestigd, hebben een bijzondere positie in de Burkinese samenleving. Zij bemiddelen tussen hun voorouders en de mensen die het land gebruiken.

De oudste van de 'eerstgekommenen' familie, bekleden de functie van chef de terre, aardepriester. Hij brengt offers aan de voorouders en geesten om een goede oogst te bevorderen. De families die na de 'eerstgekommenen' kwamen, kregen een stuk grond en met de jaren worden hun rechten steviger. Een belangrijke principe is het niet weigeren van grond aan iemand die daarom vraagt, of hij nu een bekende of een vreemdeling is.

De traditionele wijze waarop de grond wordt verdeeld onder de bevolking, draagt eraan bij dat het moeilijk is om de landbouw in Burkina Faso te verbeteren. Er zijn geen duidelijke eigendomsrechten en daardoor zouden de boeren zich ervan weerhouden te investeren in grond.

1.2.2 Dorp, wijk en erf

Burkina Faso telt bijna achtduizend dorpen, die weer onder te verdelen zijn in verschillende wijken. Een wijk bestaat weer uit meerdere erven. Grote families leven samen op een erf, waardoor deze erg groot kunnen zijn. Er bestaan verschillen tussen de erven van de bevolkingsgroepen.

Bij de Mossi is een erf opgebouwd uit ronde, lemen huizen, met daken van stro, die in een cirkel zijn opgesteld.

Voor jongeren en oudere mannen (meestal de welgestelden), zijn de huizen rechthoekig met een dak van golfplaten.

Families bieden sociale zekerheid bij ziekte, voedseltekorten of geldnood. De families doen een beroep op elkaar om elkaar te kunnen voorzien in levensbehoeften. Familiebanden brengen verplichtingen met zich mee, deze banden zullen niet snel verbroken worden.

1.2.3 Migratie en urbanisatie

De Burkinese bevolking is zeer mobiel. Jaarlijks trekken tienduizenden Burkinabé naar het buurland Ivoorkust om daar te gaan werken. Tegelijkertijd trekken ook tienduizenden terug naar hun geboorteland. Eerder trokken voornamelijk de ongetrouwde, jonge mannen naar Ivoorkust, tegenwoordig reizen oudere mannen ook en nemen zelfs hun vrouw en kinderen mee. Het geld wat ze verdienen, sturen ze terug naar familieleden in Burkina Faso. Dit vormt een belangrijke aanvulling op de inkomsten voor het thuisfront.

De verstedelijking in Burkina Faso is minder groot dan in omringende landen. Één van de redenen daarvoor is dat er te weinig banen zijn in de industrie, omdat Burkina maar een geringe industrie kent. Sinds 1975 is het aantal inwoners van de hoofdstad Ouagadougou verdriedubbeld. Er zijn meer banen gekomen binnen de particuliere en overheidsdiensten, deze zijn gevestigd in de hoofdstad en in Bobo- Dioulasso., wat een oorzaak kan zijn voor de urbanisatie naar de grote steden. Ook de ligging van een spoorwegennet en de ontwikkeling van katoen- en suikerverwerking industrieën kunnen een oorzaak zijn.

In het laatste decennium werden grootscheepse stadvernieuwing en – uitbreidingsplannen ten uitvoer gebracht, met de creatie van Ouaga 2000, een residentiele wijk voor hogere inkomens, waar ook een modern zakencomplex, nieuwe ministriële kantoren, ambassade- gebouwen en een nieuw Presidentieel Paleis worden aangelegd³.

1.3 Economie

Burkina Faso is een van de armste landen van de wereld. Ongeveer 80%⁴ van de bevolking is afhankelijk van de landbouw. Problemen doen zich voor door de droogte, slechte bodem en infrastructuur, maar ook slechte scholing hoort daartoe. In jaren negentig heeft de economie een groei laten zien, maar het land blijft economisch zeer kwetsbaar.

De regering richt zich nu op modernisering van de landbouw en het stimuleren van de industrie. De laatste tien jaar is er minder staatsbemoeienis en ze werken aan een vrije markt economie. De Burkinese regering heeft zich open gesteld voor binnen- en buitenlandse investeerders.

1.3.1 Inkomen

Het inkomen van een Burkinese bedroeg in 2001, 220 dollar⁵ per hoofd. Daarentegen verdiend een Nederlander gemiddeld 24.330 dollar per hoofd per jaar, waardoor het verschil in leefomstandigheden tussen een westers land en een Afrikaans land duidelijk zichtbaar wordt.

De Verenigde Naties (VN) stellen ieder jaar een lijst vast, de Human Development Index, waar voor alle landen op de wereld het leefklimaat wordt bekeken. Inkomen, voeding, gezondheidszorg en onderwijs spelen als indicatoren. De in 2003 uitgebrachte lijst toonde aan dat Burkina Faso op plaats 173 staat, in 2001 was dat nog plaats 171.

1.3.2 Landbouw

Het belang van de landbouw voor de economie van Burkina Faso is enorm. Slechts een derde van het land is beschikbaar voor akkerbouw, waarvan een derde daadwerkelijk gebruikt wordt. De beschikbare grond wordt niet voldoende bemest en omdat het niet lang genoeg braak ligt, vindt in veel gebieden bodemuitputting plaats.

De belangrijkste gewassen zijn gierst en sorghum⁶, deze graansoorten zijn bestand tegen de droogte. Daarnaast worden gewassen als maïs, bonen en pinda's verbouwd. De akkerbouw heeft een zelfvoorzienend karakter, wat wil zeggen dat deze gebruikt wordt voor voedselvoorziening van de Burkinese bevolking. Katoen is het belangrijkste handelsgewas in het West- Afrikaanse land. De lage wereldmarktprijs van katoen zorgt ervoor dat de export van dit product sterk beïnvloedt wordt en relatief weinig inkomsten oplevert. Het tweede export product van Burkina Faso is vee, zowel levend vee als vlees, huid en leer.

³ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ouagadougou>

⁴ http://nl.wikipedia.org/wiki/Burkina_Faso

⁵ Bron: B. Vlucht – Mali / Burkina Faso, Dominicus 2004.

⁶ Sorghum is een soort gierst.

1.4 Cultuur

Burkina Faso beschikt over een indrukwekkend cultureel leven, ondanks de beperkte middelen die het land heeft. Op het gebied van film en kunst heeft het wereldwijd een goede reputatie, maar ook in het dagelijkse leven komt cultuur tot uiting. Het is nauw verbonden met de religieuze en rituele ceremonieën.

1.4.1 Dagelijkse cultuur

Door de beperkte middelen maken de inwoners van Burkina Faso vele voorwerpen zelf. De mannen zijn goed in het bewerken van metaal zoals landbouwwerktuigen en vrouwen bakken vaak potten en kruiken. Veel ceremonieën die samenhangen met feesten en huldigen gaan samen met muziek en dans. De Burkinese bevolking bespeelt vele instrumenten waaronder: de djembé, de balafon (soort xylofoon), de bendré (kalebas met geitenhuid) en snaarinstrumenten. Ook maskers en kleding spelen een belangrijke rol bij feesten en herdinkingen.

Djembé's

1.4.2 Cultuurbeleid

De overheid van Burkina Faso had voorheen weinig belangstelling voor cultuur, waardoor voor culturele activiteiten veel vrijheden waren. De revolutie van Sankara zorgde voor een ommekeer, van vele vrijheden naar strikte regels. Sankara zag cultuur als een middel om zijn revolutionaire ideeën mee te verspreiden. In 1983 werd de Nationale Culturele Week in het leven geroepen. Dit bood groepen de gelegenheid om hun dans, muziek, theater, literatuur, enz. voor het publiek te vertonen. Tegenwoordig staat cultuur hoog aan geschreven binnen de overheid. Burkina Faso telt nu een bruisend cultureel leven. Vele festivals en manifestaties hebben nu een internationale uitstraling.

1.4.3 Religie

Tot de vijftiende eeuw was iedereen in Burkina Faso animist. Een animist gelooft in het bestaan van goede en kwade geesten, die kunnen huizen in onder meer bomen, dieren en gebruiksvoorwerpen. De geesten moeten goed gestemd worden gehouden door hun offers te brengen, het houden van rituelen, rituele dansen en het houden van taboeregels. Animisme doordrenkt het hele leven van de aanhangers ervan⁷.

Vanaf de vijftiende eeuw werden sommige Mossi- Koningen islamiet, maar ze gaven hun animistische gebruiken niet op. Nadat de Fransen het land veroverd hadden, kwamen er katholieke missionarissen die naast het geloof ook onderwijs meebrachten. Als reactie hierop stichtten de islamieten Koran scholen. Ook de katholieken gaven hun animistische gebruiken niet op⁸.

Op dit moment zijn de percentages in Burkina Faso als volgt: 40% is animist (inheems), 50% is islamitisch en 10% is christen (grootste deel is katholiek)⁹.

⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Animistische_religie

⁸ <http://members.chello.nl/i.renkens/burkina.html>

⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Burkina_Faso

1.4.4 Persvrijheid

De persvrijheid in Burkina Faso is sterk toegenomen. Grote steden krijgen meer Internetcafés, waar de bevolking toegang heeft tot informatie en communicatie op mondiaal niveau. Daarnaast komen er meer kranten en tijdschriften, die veelal informatie verspreiden in het Frans. De laatste jaren komen ook meer bladen die geschreven zijn in Moré of andere nationale talen. Echter is de informatie die kranten en bladen verspreiden aan de bevolking, beperkt. Dit komt doordat het grootste deel van de Burkinese bevolking analfabeet is. Radiozenders vormen een goede informatiebron, maar ook de opkomst van televisie draagt hieraan bij.

1.5 Natuur en milieu

In de jaren zeventig werd Burkina Faso getroffen door een enorme droogte, gevolgd door hongersnood. Het ontbossen van de gebieden gelegen bij de Sahel- grenzen werden onderkend, waardoor de verwoesting meer oprukte. Ook nu zorgt dit voor enorme problemen in Burkina. Het land heeft te kampen met een snel groeiende bevolking, zeer dichtbevolkte gebieden en een onzekere regenval, dit beïnvloed Burkina Faso enorm.

Het fysische¹⁰ milieu van Burkina Faso wordt bepaald door het klimaat. Gemiddeld valt er per jaar 1300 mm regen in het zuidwesten tot 300 mm in het noorden van het land. De neerslag valt alleen in het regenseizoen, die varieert van drie tot zes maanden per jaar. De meeste regen valt in de maanden juli en augustus. Het belangrijkste kenmerk voor de regenval is de onregelmatigheid: wanneer en hoeveel neerslag er valt. Dit is voor elk gebied in Burkina Faso weer verschillend. De maanden maart tot en met mei zijn heet met een maxima van boven de 35 graden¹¹.

1.5.1 Strijd tegen verwoestijning

Verwoestijning is een proces dat steeds doorgaat. De bevolking en veestapel groeien door, waardoor er steeds meer grond nodig is om hen te voorzien in de levensbehoeften. Grote gebieden worden ingezaaid en er is meer ruimte nodig voor het vee. De grondgebieden hebben minder tijd om te herstellen, waardoor de opbrengsten teruglopen. De verwoestijning zorgt voor minder vruchtbare gronden, verdwijnen van begroeiing, uitputten van de grond en het dalen van grondwaterniveau.

De plannen en maatregelen van de overheid richten zich op het terugdringen van het uitputten van de grondgebieden en op modernisering van de landbouw. Echter de armoede vormt in Burkina Faso een probleem. De bevolking beschikt niet over de middelen om aan de maatregelen te voldoen. Daarnaast lukt het de boeren niet om hun investeringen in het land terug te verdienen. Burkina Faso krijgt steun van de Verenigde Naties (VN) die helpen met subsidies en het formuleren van een beleid op de landbouw. Het land is afhankelijk geworden van westerse steun.

1.6 Relatie met Nederland

1.6.1 Redenen voor samenwerking

Burkina Faso is een van de weinige stabiele landen in West-Afrika. Naar het oordeel van de Wereldbank en het IMF (Internationaal Monetair Fonds) voert de Burkinese overheid een goed economisch beleid. Ook het beleid voor onderwijs en gezondheidszorg is goed. Binnen de nationale politiek krijgen democratische beginselen geleidelijk meer voet aan de grond.

Redenen van Nederland om samen te werken met Burkina Faso zijn:

- de armoede;
- het sociale beleid;
- het belang van het Nederlandse programma in belangrijke sectoren als gezondheidszorg en onderwijs;
- het belang van stabiliteit in de regio.

¹⁰ Betrekking hebbend op de natuur of natuurkundig.

¹¹ Lonely planet Afrika

De Nederlandse hulp is bestemd voor de gezondheidszorg, inclusief bestrijding van HIV/aids, en onderwijs. Het Nederlandse programma sluit aan op het Burkinese overheidsplan voor armoedebestrijding, waarin verbetering van basisonderwijs, alfabetisering, gezondheidszorg en bestrijding van HIV/aids een belangrijke plaats innemen. Binnen de door Nederland gekozen sectoren besteedt het programma aandacht aan de verbetering van het bestuur (goed bestuur) en aan het overhevelen van verantwoordelijkheden naar lagere overheden (decentralisatie).

1.6.2 Budget

Het budget voor Burkina Faso bedraagt voor 2006 ongeveer 26 miljoen euro. Daarvan gaat 14,7 miljoen euro naar onderwijs en 8 miljoen euro naar gezondheidszorg, inclusief HIV/aids-bestrijding. Daarnaast is voor de periode 2005 tot 2008 jaarlijks een bedrag van 15 miljoen euro beschikbaar voor geld dat aan de minister van Financiën beschikbaar wordt gesteld, de zogenaamde macrosteun of begrotingssteun¹².

1.6.3 Millennium ontwikkelingsdoelen

Halvering van de armoede in 2015 is haalbaar. Ontwikkelingslanden moeten meer werk maken van goed bestuur en corruptiebestrijding en hun investeringen gericht inzetten voor ontwikkeling. Donorlanden moeten daarop aansluiten. Op deze pagina staat per Millennium Ontwikkelingsdoel een beknopte weergave van wat Nederland doet om de belofte waar te maken. In het linkermenu vindt u per millenniumdoel uitgebreide informatie.

Millenniumdoel 1: Armoede en honger halveren

Jaarlijks gaat 0,8% BNP naar armoedebestrijding. Nederland is een van de weinige landen die aan de internationaal afgesproken norm voldoet.

Millenniumdoel 2: Alle jongens en meisjes naar school

Nederland ondersteunt ontwikkelingslanden die serieuze onderwijsplannen maken en uitvoeren. Uiterlijk 2007 zal 15% van het totale Nederlandse ontwikkelingsbudget aan onderwijs worden besteed.

¹² http://www.minbuza.nl/nl/ontwikkelingssamenwerking/wereldkaart/landenAZ/burkina_faso.html

Millenniumdoel 3: Gelijkheid tussen mannen en vrouwen

In alle onderdelen van het beleid komt het bevorderen van dezelfde rechten voor mannen en vrouwen terug. Alleen zo kan de discriminatie van vrouwen bestreden worden en krijgen vrouwen en mannen gelijke ontwikkelingskansen.

Millenniumdoel 4: In 2015 is kindersterfte afgenomen

Nederland zet zich in voor inenting van kinderen. Daarnaast is er aandacht voor voeding, die van groot belang is voor de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van een kind.

Millenniumdoel 5: Minder moeders sterven door zwangerschap

Nederland zet in op de verbetering van de gezondheidszorg, zoals de opleiding van vroedvrouwen en de toegang tot voorlichting en voorbehoedmiddelen, vooral voor jongeren.

Millenniumdoel 6: Terugdringen van ziektes

Nederland benadrukt het belang van openheid rond hiv/aids, dat geïnfecteerden niet worden uitgesloten. Nederland zet zich in voor de beschikbaarheid van goedkope medicijnen en condooms.

Millenniumdoel 7: Leven in een duurzaam leefmilieu

Met Nederlandse hulp worden 50 miljoen mensen voor 2015 voorzien van veilig drinkwater en sanitatie. Nederland steunt landen in het zorgvuldig beheer van milieu en water.

Millenniumdoel 8: Eerlijke handel, schuldverlichting en hulp

Nederland maakt zich sterk voor het opheffen van handelsbarrières en voor schuldenverlichting onder strikte voorwaarden¹³.

¹³ http://www.minbuza.nl/nl/themas,armoedebestrijding/millennium-ontwikkelingsdoelen/wat_doet_nederlandx.html

2 Achtergrondinformatie over de lokale bevolking in Burkina Faso

In dit hoofdstuk willen we het een en ander vertellen over typische Burkinese gebruiken/ tradities die ons zijn opgevallen tijdens ons verblijf in Afrika.

2.1 Dagelijks leven in Burkina Faso

Het dagelijkse leven in Burkina Faso verloopt anders als in Nederland. Hieronder zullen we enkele dingen beschrijven om zo een beeld te schetsen van het dagelijkse leven van de Burkinese bevolking.

2.1.1 Het begroeten van elkaar

In Burkina Faso leven de mensen grotendeels op straat. Bijna iedereen groet elkaar door elkaar een hand te geven en daarna een klik met de middelvinger. Deze manier van groeten is erg gebruikelijk onder mannen. Vaak wordt er daarna een kort praatje gemaakt. Ze vragen dan hoe het gaat met jou, je gezondheid en hoe het met de familie is.

Vrouwen kunnen elkaar op dezelfde manier als mannen begroeten. Tevens is het mogelijk dat vrouwen elkaar 4 'kussen' op de wang geven door middel van de hoofden tegen elkaar aan te doen. Wanneer je iemand begroet die ouder is of een functie bekleedt, geef je diegene de rechterhand die je ondersteund door je linkerhand onder je rechterelleboog te doen. Hiermee toon je dat je ondergeschikt bent aan degene die je de hand schudt en toon je respect.

In Burkina Faso, en in veel andere West-Afrikaanse landen, is de rechterhand rein. De linkerhand gebruik je bij het toiletbezoek en is onrein. Rechts gebruik je bijvoorbeeld bij het eten, de handen schudden, betalen en iets aanpakken. Door de rechterhand te gebruiken, toon je respect naar de ander toe.

2.1.2 De winkels

De verkoop van goederen door de mensen in Burkina gebeurt vaak op de straten. De mensen hebben vaak kleine winkeltjes en verkopen hun goederen op straat. De winkels zien er niet uit als de reguliere winkels in Nederland. Veelal zijn de winkel van beton, maar zonder mooie stellingen of etalages. Ook is het mogelijk dat mensen met een houten kraam aan de kant van de weg staan, zoals een markt in Nederland.

Een andere mogelijkheid van goederen kopen, is bij een straatverkoper. Een straatverkoper is iemand die met zijn goederen in een mand of bak op het hoofd loopt. Hierbij kan gedacht worden aan: sinaasappels, wortels, zakdoekjes, sigaretten en water. Zodra je iets wil kopen van een straatverkoper, roep je de naam van het waar dat je wil kopen. Als je bijvoorbeeld wortels wilt kopen, roep je 'wortels' en de verkoper met wortels komt naar je toe.

2.1.3 Burkinese kinderen

Onderwijs is voor kinderen in Burkina niet vanzelfsprekend. Door de armoede is er vaak geen geld om voor het onderwijs te kunnen betalen. Kinderen kunnen in Burkina vanaf drie jaar naar de kleuterschool. Zij blijven hier tot hun zevende levensjaar. Dit is niet verplicht door de overheid, wat betekent dat kinderen van welvarende gezinnen, pas vanaf hun zevende naar school gaan. In Burkina begint dan de basisschool.

Een groot aantal kinderen in Ouagadougou gaat vanaf hun zevende naar school. Voor kinderen in de dorpen is dit vaak niet het geval, omdat er te weinig geld is en de afstand naar school te ver is. Dit betekent dat de kinderen thuis blijven. Zij helpen mee in het huishouden of verkopen goederen op straat. Tevens zijn er kinderen uit dorpen die bij een andere familie gaan werken, vaak een familie in de stad die welvarender is. Zij krijgen in ruil voor hun werkzaamheden voeding, kleding en onderdak. In de stad kwamen we ook vaak bedelaars tegen. Dit waren veelal kinderen. Er is ons verteld dat ze vaak door hun moeders de straat op worden gestuurd om daar geld bij elkaar te bedelen. Het geld moeten ze inleveren, het voedsel mogen ze zelf opeten.

Vooral op vrijdag zag je veel bedelaars op straat. Dit is de Heilige dag van de Moslims en dit geloof zegt dat het goed is om te geven. Op deze dag maakten de bedelaars de meeste kans om wat te krijgen.

Spelende kinderen zijn altijd op straat te vinden. Zij spelen daar met knikkers een soort jeu de boules, rennen met een fietsband of spelen voetbal.

2.1.4 Dagroutine van de lokale bevolking

Het leven voor de mensen in Burkina begint 's ochtends om een uur of 06.00. Dan staan de meeste mensen op, gaan zich wassen en maken zich klaar voor de dag. Rond 7.30 uur vertrekken de mensen richting hun werk, om rond 8.00 uur te beginnen. Zij werken dan tot 12.00 uur en komen dan naar huis om daar een hapje te eten en vervolgens tot 15.00 uur te rusten/ slapen.

Net als in de Nederlandse zomers, is tussen 12.00 uur en 15.00 uur het heetst punt van de dag. In Burkina is dit ook zo en hier gaan winkels dicht en stoppen mensen met hun werkzaamheden.

Rond 15.00 uur beginnen zij weer met werken en zijn dan om een uur of 20.00 klaar. Het lijkt dus net dat zij 12 uur werken en erg lange dagen maken, maar niets is minder waar. Eigenlijk zijn de dagen net als bij ons, alleen hebben zij een extreem lange 'pauze'.

Veelal mannen werken in Burkina, maar de laatste paar jaar werken ook steeds meer vrouwen. Als de vrouwen nog jonge kinderen hebben, worden deze mee naar het werk genomen omwikkeld in een doek achterop de rug.

2.1.5 Omgangsnormen

Burkinabé lijken op het eerste gezicht erg open, maar het tegendeel is waar. De mensen zijn vriendelijk, schudden je de hand en maken tijd voor een gesprekje. Maar als er problemen zijn wordt hier niet over gepraat. Als je aan iemand vraagt hoe het gaat, is een veel gegeven antwoord 'goed' of 'het zal goed gaan'. Het is in deze cultuur geen gewoonte om je problemen bespreekbaar te maken, de vuile was wordt niet buiten gehangen.

Het hoofd van de familie, de oudste man, wordt als verantwoordelijke gezien om de problemen op te lossen. De mensen hebben moeite met hun gevoelens te tonen, weten we uit ervaring. Het is niet geaccepteerd als je dit wel doet, al helemaal niet als man zijnde. Mensen weten zich ook geen houding te geven als er tegen hen over problemen wordt gepraat.

Een ander voorbeeld van een omgangsnorm is dat je 's morgens eerst je tanden moet hebben gepoetst, voordat je met andere mensen mag gaan praten.

Verder moet je 's morgens douchen, hier wordt ook op gelet en standaard doet iedereen dat ook.

Wat ons opviel en tegen ons gevoel inging, was de vrijgevigheid van de mensen. Als je op straat loopt en er zitten mensen thee te drinken, wordt je uitgenodigd om een kopje mee te drinken. Als je ergens gaat eten, wordt je door de mensen uitgenodigd mee te eten. Ook vreemde mensen die je nog nooit gezien of gesproken hebt. Als ze dit niet aan je voorstellen, is dit ongeleefd. Het was voor ons ook moeilijk om het af te slaan, want ook dat is ongeleefd. Dit alles ging sterk tegen ons gevoel in, omdat deze mensen al moeten vechten voor eten en wij het zonder moeite kunnen kopen.

2.1.6 Infrastructuur

De infrastructuur in Ouagadougou bestaat uit een paar grote centrale geasfalteerde wegen. Tussen deze hoofdwegen lopen allerlei kleine zandwegen.

Ouagadougou is een uitgestrekte stad. Huizen en winkels bestaan alleen uit één verdieping, de begaande grond. Er is bijna geen hoogbouw is. Een verdieping op een huis of winkel zetten, is een vorm van status en daarvoor moet je geld hebben.

2.1.7 Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is in Burkina Faso (nog) niet goed geregeld. Dit betekent dat er geen verzekeringssysteem is zoals in Nederland, waardoor het voor arme mensen bijna onmogelijk is om medische hulp te betalen. Je moet eerst de dokter betalen, voordat je hulp krijgt. Heb je geen geld, dan krijg je ook geen hulp.

Tevens worden er grote hoeveelheden medicatie voorgeschreven die je dan zelf moet betalen. Voor arme mensen die de dokter dan nog net kunnen betalen, wordt het daarom moeilijker om medische hulp te vragen.

Als iemand uit de familie ziek is, probeert de hele familie een bijdrage te leveren. Het is gebruikelijk dat wanneer je bij een zieke op bezoek gaat, een gift neemeemt. In Burkina Faso is dit meestal in de vorm van geld. Vele mensen hebben weinig tot geen geld, waardoor ze liever niet bij een zieke op bezoek gaan. Ze schamen zich, omdat ze de zieke niets kunnen geven. Het komt daarom vaak voor dat (ernstig) zieke mensen in een sociaal isolement terecht komen.

2.2 De familie Tapsoba

Tijdens ons verblijf in Arika, zijn we te gast geweest bij de familie Tapsoba. We verbleven bij deze familie, omdat Boureima Tapsoba, de oprichter van stichting IMAMES, deel uit maakt van deze familie. Hieronder beschrijven we de familiestructuur, de rolpatronen en wat voor rol het geloof speelt in het dagelijkse leven van deze familie.

2.2.1 Familiestructuur

De familie bestaat uit de moeder (vader is overleden), zoon Boureima (hoofd van het gezin), dochter Aoua en Mariam, zoon Abou en Yamatelé. Zoon Abou is getrouwd met Djenneba en zij hebben 1 dochter Sheriva.

Dochter Aoua heeft een kind, Ramata en Ramata heeft zelf ook al 2 kinderen, maar is niet getrouwd. Dochter Mariam heeft 1 dochter, Yasmina.

Verder woont er nog een neef Inoussa. Hij is een zoon van de oudste dochter van het gezin, maar deze vrouw leeft niet meer.

Al deze mensen wonen op 1 erf. Verder heeft de familie 3 hulpjes in dienst: Monique, Paul en Ramata en deze verblijven ook op het erf.

De cultuur binnen de familie is erg respectvol. De moeder (maman) hoor je als eerste te groeten en daarna Boureima. Boureima is, na de maman, het hoofd van de familie, zoals we hierboven al beschreven hebben. Na het groeten van de oudste, groet je de overige familieleden.

2.2.2 Rolpatronen

In de familie is de hiërarchie verdeeld. De man/ vader van het gezin is verantwoordelijk voor het gezin en de rest van de familie. Hij moet er voor zorgen dat het gezin draaiende blijft en dat er geld binnenkomt, zodat het gezin onderhouden kan worden. Bij de familie Tapsoba is de vader overleden en als deze wegvalt, dan wordt de oudste zoon hoofdverantwoordelijke van het gezin.

De rol tussen man en vrouw is dus verdeeld. De vrouw in het gezin mag wel werken of een studie volgen, maar toch heeft de man van het gezin het voor het zeggen. Hij is verantwoordelijk voor het gezin en de familie.

2.2.3 Uiting Religie

In de familie Tapsoba speelt religie een belangrijke rol. Ongeveer 3 á 4 avonden in de week werden er gebedsavonden georganiseerd. Om een uur of 18.00 wordt het erf geveegd, zodat de grond heilig is. Je moet je slippers dan ook uit doen en je mag alleen op blote voeten lopen over de grond die geveegd is. Allerlei mensen uit de omgeving druppelen langzaam binnen en om 18.30 uur begint het gebed en dit duurt tot een uur of 21.00. Vaak wordt er daarna nog voor iemand apart 'gebeden'. Dit apart bidden gaat als volgt: de persoon waarvoor 'gebeden' wordt zit. De ander staat gebogen over diegene heen en zegt/ schreeuwt: 'vie', 'vie', of iets dergelijks. Op deze manier wordt de duivel uitgedreven.

3 Beschrijving van stichting Initiat en stichting IMAMES- Burkina

Voor, tijdens en na ons verblijf hebben wij samengewerkt met twee stichtingen, te weten Stichting Initiat en Stichting IMAMES- Burkina. Stichting Initiat is een stichting in Nederland die samenwerkt met Stichting IMAMES- Burkina in Burkina Faso. Om een duidelijk beeld te geven van beide stichtingen, zullen wij beide stichtingen in de hoofdstuk beschrijven.

3.1 Stichting Initiat

Stichting Initiat is een organisatie voor ontwikkelingssamenwerking. Initiat ondersteunt lokale initiatieven in West-Afrika op gebied van gezondheidszorg, educatie en armoedebestrijding. De belangrijkste partner is de Burkinese Stichting IMAMES-Burkina, die zich op deze gebieden vooral richt op vrouwen en kinderen in de Sahel.

3.1.1 Geschiedenis stichting Initiat

In juli 2002 is Initiat opgericht. Initiatiefneemster Geertje Grondel is na het afronden van haar opleiding gaan reizen door het continent Afrika, waar zij in 2001 Tapsoba Boureima ontmoette. Hij werkte als verpleegkundige in een lokaal ziekenhuis, waar Geertje werd opgenomen met een voedselvergiftiging. Een 'toevallige' ontmoeting, waarin Tapsoba Boureima zijn dromen voor het verbeteren van de leefomstandigheden van zijn bevolking met haar deelde. Hij vertelde over zijn stichting IMAMES en de ervaring met de bestrijding van Aids en SOA, geboorteregeling en hygiëne. Nadat Geertje zich had overtuigd van het succes van voorgaande projecten, besloot zij met IMAMES in zee te gaan. Ze richtte een eigen stichting op in Nederland, Initiat, om IMAMES met raad en daad te kunnen ondersteunen. Intussen heeft de stichting een 20-tal enthousiaste vrijwilligers met tezamen een brede deskundigheid.

3.1.2 De werkwijze

Initiat is op dit moment actief in Burkina Faso en steunt lokale projecten financieel en materieel. Tweemaal per jaar is initiatiefneemster Geertje Grondel enkele maanden in Burkina Faso aanwezig om de lokale partner te ondersteunen met adviezen en met de inrichting van de projecten. Tegelijkertijd controleert Initiat de voortgang en de financiën. In Nederland zijn de activiteiten gericht op het verkrijgen van financiële middelen om de projecten te kunnen uitvoeren en op. Zij hebben hiervoor contacten met Nederlandse fondsen en ontvangen particuliere giften.

3.1.3 Visie van Initiat

Initiat baseert haar projecten op het initiatief en een vraag van de Afrikaanse bevolking. Projecten die worden geaccepteerd, hebben tot doel de armoede te bestrijden, de gezondheid te verbeteren en de schoolgang van kinderen te bevorderen. De aanvraag vanuit Afrika wordt geconcretiseerd in een projectplan met een reële begroting. Initiat neemt de verantwoordelijkheid van financiering op zich. De bevolking neemt de uitvoering van de projecten zelf voor haar rekening. De doelgroep wordt dus in haar eigen taal en vanuit haar eigen cultuur benaderd. Zo stimuleert men elkaar tot activiteiten die de eigen leefomgeving verbeteren. De projecten worden twee maal per jaar door Initiat gecontroleerd.

3.1.4 Missie

Stichting Initiat verleent tijdelijk materiële en immateriële steun aan initiatieven die gericht zijn op het opheffen of verzachten van lokale sociaal-economische onrechtvaardige verhoudingen in Afrika.

3.2 Stichting IMAMES- Burkina

3.2.1 Geschiedenis IMAMES-Burkina

Tijdens zijn werk als verpleegkundige in Ouahigouya merkt Tapsoba Boureima op dat er een groot gebrek aan informatie bestaat onder meer over het belang van vaccineren en de verschillende vaccinatie kalenders voor kinderen. Geruchten verhinderen dat de moeders hun kinderen laten vaccineren. De hygiënische en sanitaire omstandigheden zijn slecht, kinderen zijn ondervoed en hebben veel ziektes. Zijn idee is om een organisatie op te zetten die met hulp van de lokale bevolking zelf probeert dit gebrek aan informatie te laten verdwijnen.

In 1995 richt Tapsoba Boureima de stichting IMAMES- Burkina op. Met behulp van jongeren werkt hij aan voorlichtingen op het gebied van gezinsplanning, aids, voeding voor kinderen, hygiëne en milieu. Hij merkt dat zijn aanpak werkt en probeert financiering te vinden voor grotere projecten. Dit blijkt niet gemakkelijk omdat NGO's niet in zijn regio werkzaam zijn. Tijdens zijn werk ontmoet Tapsoba een Canadese vrouw die voor haar werk op zoek is naar jonge organisaties die werken op het gebied van gezondheidszorg en aids-bestrijding. Dankzij de financiële steun die hieruit voortvloeit kan hij in de periode 1998-2000 met zijn stichting projecten uitvoeren in 20 dorpen in de departementen Thiou, Koumbri en Ouahigouya. Ondanks goede resultaten werd de subsidie daarna niet verder verlengd.

In 1998 wordt Tapsoba toegelaten op een 3-jarige opleiding die leidt tot het verkrijgen van een staatsdiploma voor verpleegkundigen. Hij besluit hiervoor terug te gaan naar Ouagadougou en behaalt in 2001 zijn diploma. In dat ziekenhuis ontmoet hij Geertje Grondel die ziek wordt opgenomen, na deze ontmoeting is hun samenwerking een feit geworden.

3.2.2 Doelstelling IMAMES-Burkina

Stichting IMAMES-Burkina werkt samen met Stichting Initiat. Samen hebben ze als doel kleinschalige projecten op te zetten in Burkina Faso ter bevordering van de gezondheidszorg, educatie, armoede en onafhankelijkheid.

Stichting Initiat geeft Stichting IMAMES-Burkina adviezen. Ze zorgen ook voor de financiële ondersteuning. Samen zetten ze projecten op, alleen de uitvoering wordt gedaan door Stichting IMAMES- Burkina. Dus alle uitvoerende taken vallen onder deze stichting, wel vind er goed overleg tussen beiden plaats.

4 Vorige projecten

In dit hoofdstuk gaan we in het kort beschrijven welke projecten tot nu toe uitgevoerd zijn in Burkina Faso. Deze projecten zijn uitgevoerd door stichting IMAMES in Burkina en gefinancierd door stichting Initiat in Nederland.

We beschrijven dit omdat deze projecten een aanleiding zijn voor ons project 'het ontwikkelingscentrum'.

4.1 Afgesloten projecten

4.1.1 Hygiëneproject op basisschool

In 2005 is het hygiëneproject op de basisschool in Linoghin gestart. Het project voorzag in materiaal en voorlichting voor een betere hygiëne. Kinderen werd geleerd hoe drinkwater schoon te houden en b.v. handen te wassen na de toiletgang; en wat deze maatregelen te maken hebben met de gezondheid. Om de school daarnaast te voorzien van materialen om ook de omgeving schoon te houden, leverde echter rivaliteit op tussen diverse dorpen. Om draagvlak te houden voor het hygiëneproject is de doelstelling bijgesteld van uitgebreide maatregelen op één basisschool naar algemene maatregelen op alle scholen in het departement.

4.1.2 Reproductieve gezondheidszorg in 3 en 5 dorpen

Doel en opbouw: doel van dit project is armoedebestrijding door verbetering van de gezondheid en in tweede instantie van de economische situatie en door onderwijs/kennisoverdracht. De activiteiten bestonden uit voorlichting en het verstrekken van voorbehoedsmiddelen. De onderwerpen waren divers: gezinsplanning, aids en seropositiviteit, seksueel overdraagbare ziektes (SOA's), vrouwenbesnijdenis, gelijkheid tussen man en vrouw.

Het voorlichtingsprogramma werd in drie deelprojecten uitgevoerd: te beginnen met drie dorpen, daarna zijn er nog twee dorpen aan toegevoegd. Op basis van de ervaringen in deze deelprojecten is het gebied uitgebreid tot 19 dorpen in Nagréongho.

4.1.3 Werkwijze

Er wordt bij dit project sterk gebruik gemaakt van het sociale systeem. Zo werden dorps hoofd en -oudsten, religieuze leiders en de prefect vooraf bezocht en daarna voortdurend bij de projecten betrokken. Deze mensen wendden hun invloed aan op de gemeenschap. Door de grote sociale controle binnen de gemeenschap, spreken mensen elkaar aan op hun gedrag t.a.v. de besproken onderwerpen. Voor elk dorp werd één voorlichter opgeleid, voor de grootste locatie, Kolokom, twee.

4.1.4 Resultaten

Van 2003 t/m 2007 werden ruim 1000 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in 19 dorpen. Alleen al in 2007 waren 18.080 mensen aanwezig bij de verschillende bijeenkomsten - ervan uitgaande dat mensen naar meerdere bijeenkomsten over verschillende onderwerpen kwamen. Vanaf 2003 zijn dat nagenoeg 40.000 mensen!

Het was ongebruikelijk de voorlichtingsbijeenkomsten over gezinsplanning en SOA's voor mannen en vrouwen tegelijk te houden. Beide seksen leren zo met elkaar praten over deze onderwerpen. Het heeft mensen bewust gemaakt van de gevolgen van het eigen gedrag. De medische post merkte dat het taboe over anticonceptiemiddelen grotendeels is doorbroken in deze dorpen. Door betere bekendheid werden meer mensen met geslachtziekten geholpen.

4.1.5 Waterpompen

Een aantal jaren geleden zijn in het gebied departement Nagréongho waterpompen geïnstalleerd door de overheid van Burkina Faso. Vele functioneerden niet meer. Met een bijdrage van De Haagse Hogeschool en het NCDO was het voor IMAMES-Burkina mogelijk de drie kapotte pompen te repareren, bij de scholen in Kouanda en Gondogo. Bij de laatste werd ook de pompplaats met cement afgewerkt, zodat de ook het water pompen op een hygiënische manier kan gebeuren. En de pomp in het dorp Gondogo werkt weer. Stichting Initiat had hier een intermediaire functie en heeft de betreffende gelden ontvangen en doorgestuurd.

4.2 Lopende projecten

Project Reproductieve gezondheid in 19 dorpen

4.2.1 Doel en opbouw

Doel van dit project is armoedebestrijding door verbetering van de gezondheid en in tweede instantie van de economische situatie en door onderwijs/kennisoverdracht. De activiteiten bestonden uit voorlichting en het verstrekken van voorbehoedsmiddelen. De onderwerpen waren divers: gezinsplanning, aids en seropositiviteit, seksueel overdraagbare ziektes (SOA's), vrouwenbesnijdenis, gelijkheid tussen man en vrouw.

Het voorlichtingsprogramma werd in drie deelprojecten uitgevoerd: te beginnen met drie dorpen, daarna zijn er nog twee dorpen aan toegevoegd. Op basis van de ervaringen in deze deelprojecten is het gebied uitgebreid tot 19 dorpen in Nagréongho.

4.2.2 Werkwijze

Er wordt bij dit project sterk gebruik gemaakt van het sociale systeem. Zo werden dorps hoofd en -oudsten, religieuze leiders en de prefect vooraf bezocht en daarna voortdurend bij de projecten betrokken. Deze mensen wendden hun invloed aan op de gemeenschap. Door de grote sociale controle binnen de gemeenschap, spreken mensen elkaar aan op hun gedrag t.a.v. de besproken onderwerpen. Voor elk dorp werd één voorlichter opgeleid, voor de grootste locatie, Kolokom, twee.

4.2.3 Resultaten

Van 2003 t/m 2007 werden ruim 1000 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in 19 dorpen. Alleen al in 2007 waren 18.080 mensen aanwezig bij de verschillende bijeenkomsten - ervan uitgaande dat mensen naar meerdere bijeenkomsten over verschillende onderwerpen kwamen. Vanaf 2003 zijn dat nagenoeg 40.000 mensen!

Het was ongebruikelijk de voorlichtingsbijeenkomsten over gezinsplanning en SOA's voor mannen en vrouwen tegelijk te houden. Beide seksen leren zo met elkaar praten over deze onderwerpen. Het heeft mensen bewust gemaakt van de gevolgen van het eigen gedrag. De medische post merkte dat het taboe over anticonceptiemiddelen grotendeels is doorbroken in deze dorpen. Door betere bekendheid werden meer mensen met geslachtziekten geholpen.

5 Ontwikkelingscentrum

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen wij het onderwerp van ons project en de uitwerking daarvan beschrijven. Allereerst beginnen we met een beschrijving van het projectvoorstel zoals wij deze hebben ontvangen aan de start van ons project. Aan de hand van deze informatie zijn we het project verder gaan uitwerken. We hebben achtergrondinformatie gezocht over de stichtingen en de projecten. Tot slot hebben wij enquêtes geschreven, deze vindt u terug in de bijlage.

5.2 Projectvoorstel

Educatie is het fundament van ontwikkeling. De bevolking van Burkina Faso kent over het algemeen een lage scholingsgraad. Gezondheidszorg is beperkt beschikbaar. Er is onder de bevolking onvoldoende kennis van de pijlers waarop een goede gezondheid rust: voldoende en evenwichtige voeding, een optimale vaccinatiegraad, hygiëne en kennis. Het ontbreken van deze pijlers verzwakt de gezondheid en verzwakt daarmee eveneens de participatie van de bevolking aan de opbouw van het land.

Burkina Faso is een van de armste landen in Afrika en heeft ondersteuning nodig bij o.a. de opbouw van gezondheidszorg en onderwijs. De oprichting van een ontwikkelings-centrum in Nagreongho beweegt zich op het snijpunt van gezondheidszorg en educatie. Een ontwikkelingscentrum draagt bij aan armoedebestrijding en de ontwikkeling van de regio door het bevorderen van een betere gezondheid van kinderen, de zelfontplooiing en participatie van de volwassenen en door het bevorderen van onderwijs aan de kinderen.

5.2.1 Missie van het ontwikkelingscentrum

Het bouwen van een ontwikkelingscentrum als bruisend hart van het departement en de omgeving voor gezondheidszorg en (gezondheids)educatie.

5.2.2 Doelgroep

De specifieke doelgroep wordt gevormd door alle kinderen uit de regio in de leeftijd van 3 tot 6 jaar en hun ouders.

5.2.3 Doelstelling

De uiteindelijke doelstelling van IMAMES-Burkina is een verbetering van de leefomstandigheden van de bevolking van Burkina Faso en daarbij specifiek de regio Nagreongho. IMAMES-Burkina wil dit bereiken door (1) bij te dragen aan een hoger onderwijsniveau voor kinderen en (2) een groter aantal kinderen dat onderwijs genoten heeft. IMAMES-Burkina zet zelf geen onderwijssysteem op, maar wil die condities (m.b.t. gezondheidsconditie, voeding en bijvoorbeeld het hebben van een geboortebewijs) scheppen waarin kinderen makkelijker doorstromen naar het basisonderwijs.

Om deze condities te scheppen en tevens de ouders en anderen in de omgeving te betrekken zet IMAMES-Burkina een ontwikkelingscentrum op met 3 klassen en een kantine.

Het centrum gaat zich specifiek richten op de ontwikkeling van kinderen door te voorzien in goede voeding, benodigde medicamenten (zoals vaccinaties), juridische ondersteuning (voor het verkrijgen van een geboortebewijs) en educatiemateriaal. IMAMES-Burkina begeleidt de kinderen vanaf hun 3^e tot 6^e jaar waardoor doorstroming naar het regulier onderwijs een makkelijk en logisch vervolg wordt.

Reeds na het eerste jaar dat het centrum loopt wil IMAMES-Burkina 100 kinderen bereiken. Men streeft ernaar zoveel mogelijk kinderen uit de regio te betrekken.

5.2.4 Methodiek

IMAMES-Burkina realiseert zich dat de doelstellingen niet behaald worden als niet de volledige sociale omgeving van deze kinderen betrokken wordt bij het behalen van het doel. Om deze reden betreft IMAMES-Burkina de ouders, grootouders, dorpsoudsten, religieuze en ambtelijke autoriteiten in het project. Zo komt de educatie niet alleen ten goede van de kinderen, maar van de hele gemeenschap en wordt draagvlak en participatie gecreëerd. De ouders krijgen bijvoorbeeld ook toegang tot cursussen ten gunste van alfabetisering.

5.2.5 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk komt ons onderzoeksopzet ter sprake. Aan de hand van deze opzet zijn wij aan de slag gegaan met ons onderzoek. Mocht u een uitgebreide versie willen lezen verwijs ik u graag door naar de bijlage.

Aanleiding voor het project

Stichting Initiat heeft een budget vastgezet voor de bouw van een ontwikkelingscentrum in Burkina Faso. Er is echter onduidelijkheid over de behoeften van de bevolking.

De aanleiding voor het vaststellen van een budget om een ontwikkelingscentrum te bouwen, is de vraag van Tapsoba vanuit IMAMES- Burkina. Tapsoba weet vanuit eerdere projecten en contact met de bevolking dat er behoefte is aan een centrum voor ontwikkeling en een centrale plek waar de bevolking heen kan voor vragen/ voorlichtingen en dergelijke. Vanuit deze behoefte van de bevolking heeft Tapsoba dit project voorgelegd bij stichting Initiat. Initiat heeft hier over nagedacht en in kaart gebracht wat de kosten van de bouw zijn en eventuele vaste kosten. Hierbij moet je denken aan vaste lasten, onderhoudskosten, elektriciteit, enz. Stichting Initiat heeft hiervoor een budget bij elkaar gekregen door sponsors en zelf verworven geldschietters.

Doelstelling van het onderzoek

Gepaste voorziening in het ontwikkelingscentrum aanbieden, die aansluit bij de behoeften van de plaatselijke bevolking. Ons doel is een concreet voorstel over de behoeften schrijven voor 1 mei 2008. Het doel van de stichting is dat het centrum binnen een tijdsbestek van een jaar 100 kinderen uit de regio hebben bereikt.

Een jaar na opening van het centrum wordt een evaluatiebijeenkomst georganiseerd met alle partijen die hebben bijgedragen aan het centrum.

Projectopdracht

Behoeften inventariseren met betrekking tot de activiteiteninvulling van het centrum van de plaatselijke bevolking op het gebied van educatie, socialisatie en gezonde voeding voor kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar en hun moeders.

Aan de hand van de inventarisatie gaan we een voorstel schrijven over de invulling van de activiteiten binnen het centrum.

Hoofdvraag

Wat zijn de behoeften van de lokale bevolking met betrekking tot de activiteiteninvulling in het ontwikkelingscentrum?

Deelvragen

Wat heeft Tapsoba tot nu toe inzichtelijk over de behoeften?

Hoe komt hij aan deze informatie?

Hoeveel kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar wonen er in het gebied waar wij onderzoek gaan doen?

Welke informatie kan voor ons relevant zijn uit eerdere projecten die daar geweest zijn?

Wat levert dit voor informatie op over de plaatselijke bevolking?

- Hoe gemotiveerd is de bevolking over ons onderzoek?
- En hoe zat dit bij eerdere projecten?
- Hoe haalbaar wordt dit project geacht?
- Wordt er achteraf nog getoetst?

5.3 Gesprekken met Tapsoba

5.3.1 Inleiding

We hebben, voordat we begonnen zijn met het onderzoek, een aantal gesprekken gevoerd met Tapsoba. We wilden eerst goed persoonlijk contact krijgen en een idee krijgen welke projecten er gedaan zijn en welke er nog lopen en wat voor nieuwe Tapsoba heeft met projecten en met name het project 'het ontwikkelingscentrum'.

De gesprekken zullen we hieronder chronologisch beschrijven.

5.3.2 Gesprek 29 januari 2008

1. Hoe is IMAMES ontstaan?

Tapsoba werkt in het ziekenhuis en zag hier veel problemen, met name op het gebied van gezondheid. Er was een tekort aan kennis over ziektes ed. Doordat er een tekort was aan kennis, kwam hulp vaak te laat.

Tapsoba heeft voor zijn studie verpleger in verschillende dorpen gestudeerd en stage gelopen. Ook hier zag Tapsoba dat een gebrek aan kennis een groot probleem is in Burkina Faso.

In Burkina Faso is geld een groot probleem. Zieke mensen blijven thuis, omdat er geen geld is om naar de dokter te gaan. Hierdoor wordt het probleem alleen maar erger.

Tevens kent de bevolking de gevolgen niet. Tapsoba heeft door eigen ervaring gezien, dat dit een groot probleem is.

In het ziekenhuis waar hij werkte, kwam hij Geertje tegen. Geertje was op dat moment bezig met een rondreis door Afrika. Geertje was ziek geworden en kwam bij Tapsoba in het ziekenhuis onder behandeling.

Samen hebben ze over de problemen gesproken en over plannen en ideeën om dit land te helpen.

Tapsoba had plannen in zijn hoofd zoals, voorlichting geven en kennis delen. Dit om de bevolking wakker te schudden voor de problemen die er zijn en de gevolgen daarvan.

2. Wat voor werk doet Tapsoba?

Tapsoba werkt in het ziekenhuis en daarnaast gaat hij naar school. Hij is hoofdverpleegkundige. Op zijn opleiding leert hij projecten op te zetten, presentaties te geven en deze te evalueren.

Deze kennis gebruikt hij voor de stichting IMAMES- Burkina.

5.3.3 Gesprek 31 januari 2008

1. Hoeveel projecten zijn er tot nu toe geweest en wat hielden die in?

Twee projecten; familieplanning en aids en hygiëne.

De bevolking wordt voorgelicht over familieplanning en aids, de gevolgen en hoe je dit kunt aanpakken.

Het doel is om de bevolking wakker te schudden en ze op de hoogte te brengen. Nu weet de bevolking niet wat het is en daardoor gaat het van generatie op generatie door.

Om deze cirkel te doorbreken, moet er voorlichting worden gegeven, om zo misschien de vicieuze cirkel te doorbreken.

Hygiëneproject. Ze zijn hier met goede moed mee begonnen en hebben een watervoorziening aangelegd op een school. Daarna kwam er veel vraag naar deze watervoorziening, dat het geld op was en ze hier noodgedwongen mee moesten stoppen.

Tapsoba is toen gestopt met dit project, waardoor de jaloezie groeide bij de dorpen die nog niet zo'n watervoorziening hadden. Het gevolg zou zijn dat de bevolking het vertrouwen in Tapsoba kwijt zou raken.

Tapsoba heeft toen besloten om op alle scholen in de regio kleine dingen te repareren, om op deze manier gelijkheid te krijgen en de jaloezie te stoppen.

2. Hoe is Tapsoba op deze projecten/ ideeën gekomen?

Het hygiëneproject is Tapsoba voor gevraagd en familieplanning en aids heeft hij bedacht en gebaseerd op zijn eigen ervaring. Door zijn werk zag Tapsoba dat dit probleem erg groot was. En wat belangrijk was, uit dit probleem komen heel veel andere problemen voort.

3. De projecten zijn voor bepaalde dorpen, vanwaar de keuze voor deze dorpen en hoeveel zijn dat er?

Tapsoba is begonnen in zijn eigen dorp. Hier kende hij veel mensen en hierdoor zou hij makkelijker ingang krijgen bij de mensen. Het is niet zo dat mensen staan te wachten op hulp en dat ze hier om staan te springen. Integendeel, ze zijn terughoudend hierin.

Hij is eerst begonnen in zijn eigen dorp, daarna 1 dorp erboven en 1 eronder en uiteindelijk is dit uitgroeid tot de hele gemeente. In totaal 19 dorpen.

Dit alles komt grotendeels door mond op mond reclame.

5.3.4 Gesprek 2 februari 2008

1. Waarom de keuze voor een ontwikkelingscentrum?

Centrum voor ontwikkeling, het moet het middelpunt worden van de projecten. Een plek waar kinderen voorbereiden op school, vaccinatiecontrole en inschrijving van de burgerlijke stand.

2. Welke ideeën zijn er tot nu toe? Welke activiteiten? Waarom die?

Het overkoepelde idee/ doel is: ontwikkeling van de bevolking.

In het centrum moet internet komen, vergaderruimtes, misschien een bed en breakfast, omdat sommigen te ver weg wonen. Lokalen om onderwijs te geven.

5.4 Het onderzoek

5.4.1 Inleiding

We hebben nu de ideeën en activiteiten van Tapsoba helder. Het is nu van belang dat we het gaan concretiseren.

Een korte weergave van de gesprekken hebben we terug gegeven aan Tapsoba:

We hebben een duidelijk beeld van wat Tapsoba gedaan heeft en waarom hij een ontwikkelingscentrum wil hebben.

Voor school in ons onderzoek de behoeften van de bevolking te onderzoeken met betrekking tot de activiteiten in het centrum. Hiervoor wilden we een enquête afnemen. Dit is voor ons onderzoek noodzakelijk.

Nu was ons voorstel om een enquête af te nemen bij de vertegenwoordigers van de dorpen. Wij zouden graag een enquête in elkaar willen zetten in samenwerking met Tapsoba en Geertje. Deze willen we dan uitdelen aan de vertegenwoordigers en de vertegenwoordigers kunnen deze dan vertalen en uitdelen aan de bevolking. Op deze manier proberen we een helder beeld te creëren van de behoeften van de bevolking. Dat is ons onderzoek van school.

Naar aanleiding van de gesprekken met Tapsoba Boureima hebben wij een plan opgezet hoe we het onderzoek op zouden zetten. Aan de hand van subkopjes in dit hoofdstuk, zullen we alles beschrijven.

5.4.2 Cultuur ontdekken

Ons onderzoek is allereerst begonnen met het ontdekken van de cultuur en leefgewoontes van de Burkinabé. Door meer zicht te krijgen op het dagelijks leven en verschillen in cultuur, hebben wij ons een beeld kunnen vormen van de plaatselijke bevolking.

De uitkomsten van dit ervaren hebben wij reeds in eerdere hoofdstukken beschreven. Daarbij hebben ook de gesprekken met Tapsoba een belangrijke rol gespeeld. Deze gesprekken zijn terug te vinden in hoofdstuk 5.3.

De gesprekken hebben ons een beeld gegeven van de stichting waarmee Initiatief samenwerkt en hebben ons meer informatie opgeleverd over de mensen in de dorpen.

Wij hebben naast de gesprekken met Tapsoba ook gesprekken met Geertje gehad. Zij heeft ons ook meer verteld over de benadering van mensen en omgangsregels. Dit was voor het vervolg van ons onderzoek van belang. Wij hebben de lokale bevolking nodig om ons onderzoek uit te kunnen voeren. Het is dan belangrijk te weten op welke manier de bevolking benaderd moet worden en welke cultuurverschillen er zijn.

5.4.3 Bezoek aan dorpen

Voordat wij aan ons daadwerkelijke onderzoek zijn begonnen, hebben wij de dorpen waar ons onderzoek betrekking op heeft, bezocht. Dit bezoek is ingewikkelder als het klinkt, omdat hier ook rekening gehouden moet worden met regels binnen de cultuur. We willen graag dit proces beschrijven, om een beeld te geven van de Afrikaanse cultuur.

Om de dorpen van IMAMES-Burkina te bezoeken, hebben wij een afspraak met Tapsoba gemaakt. Als voorman van IMAMES kan hij ons veel informatie geven over de dorpen en het werk dat reeds heeft plaatsgevonden aldaar.

De afgesproken dag, 18 februari 2008, zijn we aan het eind van de middag vertrokken. Volgens Tapsoba maken we rond dit tijdstip de meeste kans mensen in de dorpen te treffen, omdat markten en werk tegen die tijd zijn afgelopen.

Het is ruim een uur rijden vanaf de hoofdstad naar de dorpen. Hoe verder we van de stad verwijderd zijn, hoe kaler het landschap wordt. De huizen krijgen andere vormen en er is minder leven langs de weg. Als we van de grote weg af gaan, blijken de wegen hier ook niet goed onderhouden te zijn. Tapsoba legt ons nog niet uit waar we precies heen gaan, maar daar zullen we snel achter komen.

We stoppen bij een groot huis in het midden van een kale vlakte. Tapsoba legt uit dat we naar een soort burgemeester gaan die ons toestemming moet geven om de dorpen te bezoeken. We hadden nooit gedacht dat het allemaal zo ingewikkeld zou gaan en dat we eerst toestemming moesten vragen. Na wat handjes schudden en gesprekken tussen Tapsoba en een soort burgemeester, kregen we toestemming om de dorpen te bezoeken.

Na een half uur over hobbelige wegen en veel zand, kwamen we aan bij het eerste dorp. Dit is Nagreongo, het eerste dorp waar de projecten zijn gestart. We moeten in dit dorp toestemming vragen aan het dorpshef om de rest van de dorpen te bezoeken. Tevens moet Tapsoba hem laten weten dat hij er is, zodat de waarden en normen niet worden geschonden. We moeten erg veel handen schudden en Tapsoba praat lang met de man. We krijgen toestemming en kunnen andere dorpen bezoeken. Het wordt al schemerig, dus houden we het bij 1 dorp. Geertje legt ons in de auto uit dat de toestemming van de burgemeester en met name van het dorpshef van groot belang zijn om de dorpen in te gaan. Het dorpshef heeft veel aanzien en is de man die belangrijk is voor de projecten van IMAMES. Als hij ergens niet achter staat, kan het project niet doorgaan.

In het andere dorp worden we met open armen ontvangen en blijven we een uur. Na een lange en hobbelige rit terug, komen we weer aan in Ouagadougou.

Het ingewikkelde aan dit bezoek, is dat we bij 2 belangrijke mensen toestemming moeten vragen. Er is een vertrouwen opgebouwd tussen Tapsoba en het dorpshef en daar dient rekening mee gehouden te worden. Zonder toestemming van het dorpshef mogen we de dorpen niet in. Het dorpshef spreekt alleen een lokale taal, dus is Tapsoba voor ons nodig om toestemming te krijgen.

5.4.4 Schrijven van de enquêtes (week 8 en 9)

Een van de belangrijkste onderdelen van ons afstudeerproject in Burkina Faso was de enquête. Over de vorm van deze enquête en de manier van vraagstelling hebben wij overleg met Tapsoba gehad. Wij hebben met hem afgesproken de vragen zo open mogelijk te houden zodat de vertegenwoordigers van de stichting geen verwachtingen van Tapsoba krijgen. Daarnaast hebben wij besloten de enquêtes tussendoor met Tapsoba te bespreken. Zo hebben wij geprobeerd een open houding naar hem toe aan te nemen, zodat hij ruimte kon voelen om zelf een toevoeging of verandering te doen.

Om te kunnen bekijken welke vragen hij graag in de enquêtes wilde hebben, hebben wij zeven vragen opgesteld die we hem hebben voorgelegd. Bij deze bespreking werd ons al snel duidelijk wat voor soort vragen hij goed vond en welke niet. Zelf gaf hij ook aan te denken aan bepaalde onderwerpen zodat wij die ook in de enquête konden toevoegen. Wij hebben toen ook aangegeven aan wat voor vragen wij zaten te denken en hij wilde die graag bespreken als ze op papier stonden.

De eerste enquête die op papier stond zag er als volgt uit:

Introductie vragen:

1. Wat is uw leeftijd?
2. Wat is uw geslacht?

Vragen over onderwijs

3. Bent u geschoold?
4. Vind u educatie belangrijk? Nee/ Ja, omdat...
5. Zijn er in uw dorp voldoende mogelijkheden voor educatie? Nee/Ja, omdat...
6. Vindt u dat jongens en meisjes en mannen en vrouwen gelijke rechten hebben op onderwijs? Nee/Ja, omdat...
7. Denkt u dat er behoefte is aan educatie voor kinderen van 3-7 jaar? Nee/Ja, omdat....
8. Denkt u dat er behoefte is aan bijscholing voor volwassenen? Nee/Ja, omdat...
9. Wat heeft u zelf voor ideeën op het gebied van educatie?

Vragen over gezonde voeding

10. Vindt u gezonde voeding belangrijk? Nee/Ja, omdat...
11. Wat verstaat u onder gezonde voeding?
12. Voor wie is gezonde voeding belangrijk?
13. Wordt er, naar uw mening, gezond genoeg gegeten in uw dorp? Nee/Ja, omdat...
14. Denkt u dat er meer mogelijkheden in uw dorp moeten zijn voor gezonde voeding? Nee/Ja, omdat...

Deze vragen zijn in het Engels besproken met Tapsoba. Hij heeft in dit gesprek aanbevelingen gedaan en nieuwe vragen voorgesteld. In het begin van ons onderzoek was hij bang voor de consequenties die de enquêtes konden hebben. Na het maken van de eerste enquête, leek deze angst verminderd en durfde hij meer risico's te nemen. De vragen die hij bedacht waren specifiek gericht op de plannen voor het centrum. Op deze manier werd er een deur voor ons opengezet en konden wij ook specifiekere vragen stellen. Hieruit is de tweede enquête ontstaan. Deze heeft met uiteindelijk wat kleine aanpassingen, de derde en tevens de officiële enquête opgeleverd. Na het opstellen van deze vragen en de goedkeuring van Tapsoba, zijn Wendy en Tapsoba deze vragen gaan vertalen naar het Frans. Zij hebben ze samen op papier gezet, waarbij Wendy degene was die moest typen. Dit hadden zij samen afgesproken, zodat Wendy haar Frans beter onder de knie zou krijgen. Na een paar uur stonden ze op papier (29 februari 2008). Helaas bleek na het opslaan, dat er een virus op de computer zat. Het eerste deel van de enquête was kwijt. Omdat we de volgende dag naar Ghana zouden vertrekken, was er onvoldoende tijd om de vragen te herschrijven. We hebben toen in overleg besloten dat Tapsoba de vragen opnieuw zou vertalen. Zo zou er weinig tijd verloren gaan en zouden we na Ghana de enquêtes naar de dorpen kunnen brengen.

5.4.5 Ghana

Donderdag 6 Maart 2008

Mail gestuurd vanuit Ghana:

Hey Taps,

How are you? How are things in Ouaga? And how is the family?

I'm sending you an email from Accra, because I wanted to know how you are.

The night before we left I got telephone and after that we didn't spoke anymore. I think it's not nice from me that I just left without talking with you about the enquetes. How are we going to do the enquetes? Are we gonna write it together when I'm back at Ouaga? I'm sorry Taps that I didn't asked you the night before we left.

There is an other thing I wanted to ask you. We want to visit a village again. But I don't know when you have time when we are back. When it's possible we would like to visit a village when there is a meeting. We think that would be good to know for us. Please let me know when you have time and when there is a meeting.

Aline and Kimberley want to know if it's possible to visit the hospital at 18 march.

I hope everything is alright!

See you soon, greets Wendy and Aline

Vrijdag 7 Maart 2008

Mail terug van Tapsoba:

Hi ,

I am very happy to read you today .i am very and my family too.i thing it is possible to visit villages when you 'll come back.i 'll manage my time for it.It is my diuthy to it.For the visit to the hospital i 'll try and would send you answer monday.

Me too was very surprised that you left without telling me in the morning.I was prepared to go with you to the bus station.But i understood that you did not want my services.

I hope you have a good a time and can visit a lot of things in GHANA.

Best Regards Taps

Zondag 9 Maart

Mail gestuurd vanuit Ghana:

Hi,

Thanks for your fast reaction. Here in Ghana things are going fine, we have a nice time here and enjoy the beach.

We are happy to hear that everything is going fine in Ouaga. And we are also happy that you want to visit the villages with us.

Still we want to know how we are going to manage things for the enquetes. Do you want to write them with Wendy when we are back in Ouaga?

We come back at thursday.

Margret is greeting you.

Best regards, Wendy and Aline.

Maandag 10 Maart 2008

Mail terug van Tapsoba:

Hi

happy to read you.Oké we can write it together when you 'come back.

TAPS

5.4.6 Verdere verloop van het onderzoek

Op vrijdag 14 maart hebben we de vragen van de enquêtes uitgetypt op de computer. Dit zou Tapsoba doen, maar heeft dit niet gedaan. Afspraak gemaakt dat de enquêtes 18 maart naar de dorpen gebracht worden. Helaas kwam Tapsoba toen uit de nachtdienst en was moe. De enquêtes zijn de deur niet uit gegaan.

De volgende dag hebben we een gesprek gehad met Tapsoba. Wij wilde een datum wanneer we de enquêtes weg zouden brengen. Tapsoba kon ons geen datum geven en had het ook te druk. De dag daarop hebben we weer een datum gevraagd en Tapsoba gaf ons 2^e paasdag, 24 maart op.

2^e paasdag hebben we gewacht op Tapsoba en gevraagd hoe laat we zouden vertrekken. Tapsoba kon ons daar geen antwoord op geven. Uiteindelijk is er niets gebeurd die dag.

We hebben de twee dagen daarop nog vergeefs gewacht en geprobeerd met Tapsoba te praten.

Op 26 maart hebben we overleg met Geertje gehad wat we nu moesten doen.

Afgesproken dat we Tapsoba nog een kans geven en dat wij de deur overdreven open zouden laten. Dit lieten we zien door te vragen hoe het met hem ging en door thuis beschikbaar te zijn, om direct weg te kunnen als Tapsoba ook zou kunnen.

Tapsoba was 'onbereikbaar', hij reageerde kortaf tegen ons, maar ook tegen de rest van de familie.

De dag daarop hebben we weer overleg gepleegd met z'n drieën.

Tot nu toe verloopt het onderzoek niet volgens plan. Met name het contact en de gesprekken verlopen zeer stroef. Geertje heeft het een en ander aan ons uitgelegd.

Tapsoba heeft vaak geen tijd en heeft het zichtbaar erg druk. Hij klapt nu als het ware dicht, er komt niets meer uit. Hij doet zijn werk in het ziekenhuis, maar voor de rest sluit hij zich af.

Geertje heeft ons wat verteld over een aantal zaken wat er speelt de afgelopen jaren. Veel is gebeurd, in vertrouwen en het staat niet op papier. Geertje heeft een gesprek met Tapsoba gehad vlak voordat we naar Ghana gingen en dit is op een flink conflict uitgelopen. Het conflict ging met name over dat zaken op papier gezet moeten worden, omdat het anders onmogelijk wordt om sponsors te werven. Het project 'het ontwikkelingscentrum' is groter van omvang dan alle andere projecten. Daarom is het zo belangrijk dat er zaken op papier gezet worden. In Ghana hebben we mailcontact gehad en vermoedelijk heeft Tapsoba de mails niet begrepen.

Hoe nu verder?

We laten het onderzoek los. We moeten accepteren dat het hier strand. We gaan het hele proces beschrijven wat er tot nu toe is gebeurd. Op zakelijk, persoonlijk en Afrikaans gebied. Het onderzoek krijgt een andere wending. Het is jammer, maar we kunnen er niets aan doen. We hebben gedaan wat we konden doen.

5.5 Vrijdag 28 maart 2008

Mail naar Han Dekker:

Beste Han,

Even een up to date vanuit Afrika. Tot 4 dagen terug is alles redelijk volgens ons werkplan verlopen. We hebben inzicht gekregen in de organisatie en de projecten die reeds zijn afgerond en die nu nog lopen. Tevens zijn de enquêtes af en klaar om weggebracht te worden. Dit gedeelte verloopt niet zo soepel. Tijdens het proces van de enquêtes wegbrengen, hebben wij een wat afwachtende houding aangenomen. We vroegen wanneer ze weggebracht konden worden en de antwoorden waren:- waarschijnlijk dan en dan;- ik weet mijn werkrooster nog niet of- overmorgen (en dan kwam er iets tussen). Al met al zijn hier ongeveer 2 week over heen gegaan. Op een gegeven moment zijn we over gegaan op meer initiatief tonen en hebben we concreet een datum afgesproken. Maandag, 2e paasdag hebben we een afspraak gemaakt! We waren blij met zoveel duidelijkheid. 2e paasdag hebben we voor ons zelf geen afspraken gemaakt en zijn we de hele dag beschikbaar geweest om op elk moment te kunnen vertrekken. Het ging uiteindelijk niet door, de reden is voor ons niet duidelijk. Dinsdag hebben we gevraagd wanneer Tapsoba dan wel kon. Hij moest op dat moment even weg, maar hij zou zo direct terug komen om met ons te praten. We hebben netjes op hem gewacht, maar hij is die avond niet op komen dagen. Woensdag heeft Geertje ons geadviseerd om een andere wending te nemen in ons onderzoek. Zij vertelde ons dat we nu de kans groot moeten achten dat de enquêtes de deur niet meer uit gaan. Donderdag hebben we de hele situatie besproken en heeft Geertje ons verteld dat er tijdens ons verblijf verschillende andere zaken besproken zijn. Dit alles heeft waarschijnlijk een rol gespeeld bij de motivatie van Tapsoba met betrekking tot ons onderzoek. Ons plan is nu als volgt: We gaan de verzamelde achtergrond informatie en hetgeen we daarvan geleerd hebben, beschrijven. Daarnaast zullen we het proces beschrijven wat we hier in Burkina Faso doorgemaakt hebben, zowel op persoonlijk en zakelijk gebied. Bij dit alles nemen we de rol van Tapsoba en onszelf mee. Tevens nemen we de Afrikaanse cultuur hierin mee met de daarbij behorende gedragsnormen. Dit is de stand van zaken met betrekking tot ons project. We hebben nog een week te gaan en er is ons beloofd dat we naar de dorpen gaan. We doen nu wat in ons vermogen ligt.

Groeten Wendy en Aline

5.5.1 Reactie op de mail

Mail terug van Han:

Aline en Wendy

jammer dat die enquêtes niet meer lukken. Ik begrijp het dat jullie voor de beschreven oplossing kiezen. Op deze korte termijn zijn er eigenlijk geen andere mogelijkheden. Mijn advies is om je te concentreren op het verzamelen van materiaal wat alleen ter plekke verzameld kan worden (en dus niet in Nederland) en de verwerking van dat verzameld materiaal vooral in Nederland te plannen. Ik wens jullie een vruchtbare laatste week en voor het geval ik jullie niet meer spreek, alvast een goede vlucht terug groet han

6 Privegesprekken met Tapsoba

Gedurende ons verblijf in Burkina Faso hebben er verscheidene gesprekken plaats gevonden met Tapsoba. De eerste weken waren dit interviews met betrekking tot ons onderzoek en de stichting. Deze gesprekken gaven ons een duidelijk beeld van het ontstaan van Imames-Burkina en het werk van Tapsoba. Hij is al langer met de stichting bezig en sinds 8 jaar werkt hij samen met Initiat. Naast zijn werkzaamheden voor de stichting, is hij ook student, verpleegkundige en hoofd van de familie.

- Voor de stichting moet hij verslagen schrijven, de dorpen bezoeken, contact met de vertegenwoordigers houden om te weten wat er in de dorpen speelt en contact met Nederland onderhouden.
- Hij studeert al geruime tijd en heeft diploma's voor verpleegkundige. Op dit moment volgt hij een studie van 2 jaar, waarin hij leert hoe hij een project moet leiden. Hierbij zijn onderwerpen als bijvoorbeeld presentaties houden en motivatie en organisatie van belang. Hij leert hoe hij taken moet verdelen en er voor moet zorgen dat een project in goede banen loopt.
- Hij heeft diploma's voor verpleegkundige, maar is op dit moment werkzaam als stagiaire. Hij moet voor zijn studie stage lopen, dit doet hij tussen zijn vrije dagen van zijn werk door. Daarbij staat hij bijna als zijn verdiende geld in de familie, omdat hij deze moet onderhouden. In het kopje hieronder zullen we meer beschrijven over wat hoofd van de familie precies inhoudt.
Als verpleegkundige is Tapsoba werkzaam op de hartafdeling en draait per week gemiddeld 5 a 6 diensten. Het is dus aan te nemen dat hij 7 dagen per week druk is met school, werk en stage.
- Binnen Burkina Faso is de oudste man van de familie, het hoofd. Omdat de vader van Tapsoba reeds is overleden en hij de oudste zoon is, betekent dit dat hij het hoofd van de familie is.
Deze rol neemt hij zeer serieus. Binnen de familie wonen ongeveer 15 mensen op het erf. Het aantal verschilt nogal eens, omdat er te pas en te onpas mensen blijven slapen. Het is de bedoeling dat Tapsoba er voor zorgt dat de rekeningen betaald kunnen worden, er geld is voor medicijnen en er eten gekocht kan worden. Nu is dat laatste opgelost door een zus van de familie, die er voor zorgt dat er elke dag eten is, zonder dat daar betaald voor hoeft te worden. Zij heeft een restaurant waar zij dagelijks voor honderden mensen eten kookt. De rekeningen die betaald moeten worden, zijn voor elektra, water, auto en huur. Het is voor te stellen dat met 15 mensen op het erf, dit hoge rekeningen kunnen zijn voor Afrikaanse begrippen.

De moeder van de familie heeft een jaar geleden een beroerte gehad en behoeft daardoor veel medicatie en zorg. Eens in de twee weken moet zij voor controle naar het ziekenhuis. Elke dag heeft zij medicatie nodig, wat betekent dat er elke week medicijnen gekocht moeten worden. Dit alles bij elkaar zorgt er voor dat het salaris van Tapsoba snel op is. Daar komt dan nog bij dat er mensen bij hem komen voor advies of geld. Om zijn status (hoofd van de familie, verpleegkundige en ambassadeur van stichting IMAMES) kan hij dit niet weigeren.
Er zijn forse geldzorgen en er is eigenlijk geen geld om zijn studie te betalen. Dit heeft hij geprobeerd op te lossen door bijvoorbeeld zijn auto niet te verzekeren, maar zelfs dan lukt het niet. Hierdoor heeft hij zich uiteindelijk flink in de schulden moeten werken.

De gesprekken die later in ons verblijf met Tapsoba zijn gevoerd, zijn van relationeel niveau geweest. Wendy heeft veel met hem alleen gecommuniceerd over zijn drukke bestaan en hoe alles in elkaar past. In dit soort gesprekken geeft Tapsoba veelal aan dat het niet haalbaar is om drukke leven in elkaar te passen.

Hij is soms maar een paar minuten thuis en moet vervolgens weer weg. Ook krijgt hij weinig nachtrust, zelf geeft hij aan dit geen probleem te vinden. We hebben gezien dat hij vaak na zijn nachtdienst, waar hij om 7 uur vrij is, maar dat dit uitloopt en dat hij 10.00 thuis is, niet eens naar bed gaat. Wendy heeft hem wel duidelijk gemaakt dat dit niet gezond is en dat zijn stressvolle bestaan niet goed voor hem kan zijn. Hij is het hier wel mee eens, maar er is voor hem geen andere optie als zo te leven. Als hij namelijk meer tijd wil hebben, moet hij of stoppen met de stichting of hij moet zijn studie afbetalen, zodat hij kan afstuderen. Afstuderen is op dit moment niet mogelijk omdat hij eerst zijn studieschuld moet afbetalen, pas als dat gebeurt is, krijgt hij zijn diploma. Voor hem is stoppen met de stichting geen optie omdat dit een droom/ passie/ levensdoel voor hem is. Hij heeft de kans gekregen om die droom waar te maken en wil dit nu niet meer loslaten. Tevens is hij van mening dat de bevolking van Burkina vooruit moet, zich moet ontwikkelen en hij heeft het gevoel dat hij een steentje kan bijdragen, door de projecten die hij met de stichting wil uitvoeren.

Om zijn school af te kunnen betalen heeft hij geld nodig. Zoals eerder gezegd, is dit geld er door het zorgen voor de familie er niet. De studieschuld die hij nu heeft, is te vergelijken met studieschuld in Nederland. Hij verdient per maand niet voldoende om van zijn salaris geld opzij te zetten, zodat hij de schuld kan afbetalen. Per maand verdient hij ongeveer 200 euro en zijn studieschuld is zo'n 800 euro. Dit betekent dat zijn manier van leven, voor hem de enige manier is.

Wendy wilde ook graag meer weten over zijn plannen met de stichting. Hij geeft aan dat hij het liefst heel Burkina Faso zou helpen. Op dit moment lijkt dat een onbereikbaar doel, maar met de hulp van stichting Initiat denkt hij dat het hem wel gaat lukken. Het ontwikkelingscentrum ziet hij als een stap vooruit. Dit is een echt groot project volgens hem, waarbij ze laten zien dat ze een grote stichting vormen samen met Initiat. Hij droomt nu van een school voor verpleegkundigen. Hij zou graag een school beginnen voor verpleegkundigen. Het hoe en wat, is Wendy niet duidelijk geworden. Wat hij wel duidelijk laat merken, is dat hij echt het beste met zijn land voor heeft. Het is jammer dat hij niet over alle mogelijkheden bezit, maar Initiat maakt het wel mogelijk om dromen waar te maken.

De gesprekken met Tapsoba hebben veel indruk gemaakt en een duidelijk beeld gegeven van iemand die weet wat hij graag zou willen.

Met betrekking tot ons onderzoek, zijn uit de informele gesprekken met Tapsoba de volgende dingen te halen:

- De wil om te ontwikkelen is groot;
- De mogelijkheden tot ontwikkeling klein;
- Budget voor de stichting is aanwezig;
- Geld voor de familie is een probleem;
- Tapsoba heeft (te) veel activiteiten waar hij de aandacht over moet verdelen.

Om toch een soort conclusie te kunnen trekken over wat een mogelijke aanleiding zou kunnen zijn dat de enquêtes de deur niet uit zijn gegaan, zijn wij tot de volgende beleving gekomen.

Tapsoba heeft een grote wil om met zijn stichting de bevolking van Burkina Faso de kans te bieden te ontwikkelen. Hiervoor krijgt hij geld van Initiat, zodat er in de dorpen reeds projecten draaien. Door geldzorgen en gezondheidsproblemen in de familie heeft Tapsoba naast school, werk en zijn stichting, veel kopzorgen. Doordat dit allemaal tegelijkertijd komt en al lange tijd is, krijgt hij moeite met plannen in zijn hoofd. Het is een chaos in zijn hoofd en hij kan niet beslissen wat voor hem voor moet gaan. Hij zag hierdoor geen andere oplossing als het 'minst' belangrijke voor hem te laten vallen en een planning te maken in zijn hoofd. Dit ook omdat hij eigenlijk geen reden zag om een enquête te houden onder de bevolking, hij wist wel wat ze nodig hadden, onzin om dan dit nog te peilen. Dit heeft er, vermoedelijk, naar ons idee voor gezorgd dat ons project niet door kon gaan, ondanks dat het voor hem veel kon opleveren voor de toekomst.

7 Activiteiten en bezoeken

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen we aantal activiteiten, feestdagen en bezoeken van voorzieningen beschrijven, die we zelf mochten ervaren. Tevens zullen we de verschillen met Nederland hierin opnemen.

7.1.1 Kleuterschool

Op het erf waar wij woonden, woonde ook de pleegdochter van Geertje en haar dochtertje Florinda. Florinda heeft het geluk dat zij met haar 4 jaar naar school kan, omdat Geertje dit voor haar betaald. Wij waren, ook voor ons onderzoek, geïnteresseerd in hoe een kleuterschool er in Burkina Faso uit zou zien. De school die wij gaan bezoeken, geeft les aan kinderen van 4 tot 7 jaar.

Op de school aangekomen, was dit een grote speelvlakte met in het midden een school. We waren rond het einde van de schooltijd op school en alle kinderen zaten nog binnen. Geertje begeleidde ons naar de directrice, waar we toestemming moesten vragen om een rondleiding door de school te krijgen en foto's te maken. Op het moment dat we bij de directrice zijn, is het net pauze. We krijgen een rondleiding door lege klassen. Op die manier kunnen we goed kijken hoe de lessen er uit zien, die zij krijgen. Het systeem is niet veel anders als dat in Nederland. De verschillende groepjes in de klas worden uitgeduid met kleuren. Elke kleur staat voor een andere activiteit. Door middel van een roulatie systeem, krijgt elk kind de kans om per dag elke les te volgen. Kinderen kunnen winkeltje spelen, in de poppenhoek en kunnen ook leren schrijven. Dit gaat eerst door te leren hoe je een potlood vasthoudt en binnen de lijntjes leert kleuren en later is dit overtrekken. Voor het schrijven wordt er per kind naar het niveau gekeken hoeveel tijd er nodig is. Als een kind de oefening klaar heeft, wordt er geruild van plaats. Als ze wisselen van plaats, wordt er een liedje gezongen; 'Roulez, roulez, roulez, changé place.

In totaal zijn er op de school 3 klassen, per klas zijn er ongeveer 50 kinderen en 2 juffen. Er wordt op de school Frans met de kinderen gesproken. De lokale taal zijn zij van huis uit gewend, maar binnen de schoolsystemen is Frans een belangrijke taal. De kleuterschool is in Burkina niet verplicht, kinderen zijn verplicht op hun 7^e om naar school te gaan. De kleuterschool is alleen in de ochtend van maandag tot en met vrijdag. De school begint om half 8 en is om half 12 afgelopen.

We gaan naar buiten om te kijken hoe het speelkwartier hier vorm krijgt. Overal over het grote terrein krioelen kinderen. Ze spelen op speeltoestellen, doen spelletjes met elkaar, eigenlijk net zoals in Nederland. De juffen zingen een liedje en de kinderen vullen dit aan, dit is het teken dat ze naar binnen moeten. Voordat ze naar binnen gaan, krijgen de kinderen, zo'n 120, de opdracht ons de hand te schudden. Als dit achter de rug is, gaan ze naar binnen waar de afsluiting van de ochtend plaats vindt. Na de afsluiting worden de kinderen opgehaald door moeders, vaders, hulpjes of oudere zussen of broers.

Verschillen met Nederland

Als we de kleuterschool vergelijken met een in Nederland is er geen verschil. De manier van werken met kleuren en tafels is in Nederland veelal gelijk. Individuele aandacht voor een kind is er niet veel in Burkina door de grote klassen, maar in Nederland is daar ook geen tijd voor. Het enige grote verschil is de grote van de klas. In Burkina zitten ongeveer 50 kinderen in een klas, in Nederland rond de 20 kinderen.

Het bekijken van een school in Burkina heeft ons wel een idee gegeven hoe het systeem daar in elkaar zit. De ideeën van IMAMES richten zich ook op een kleuterschool, door dit bezoek heeft het bij ons ook voor een beeldvorming gezorgd.

7.1.2 Nationaal academisch ziekenhuis in Burkina Faso

Boureima Tapsoba heeft ons een rondleiding gegeven in het ziekenhuis van Ouagadougou waar hij zelf werkt.

Tapsoba werkt op de afdeling cardiologie. Ze zijn met 2 mensen op 26 bedden en hebben daarbij nog 4 IC bedden.

Er is een operatie afdeling in het ziekenhuis, maar de enige operatie die hier kan worden uitgevoerd op gebied van cardiologie, is het plaatsen van een pacemaker.

Het ziekenhuis, de patienten en het systeem zijn erg indrukwekkend. We zullen proberen om een beeld te schetsen door wat we gezien hebben en de informatie die Tapsoba verteld heeft, te beschrijven op papier.

Tevens verbleef de laatste 2 week een medereisgenoot bij ons op het erf en die deed vrijwilligerswerk in het ziekenhuis. Van haar hebben we ook veel verhalen gehoord en het een en ander zullen we ook van haar beschrijven.

Onze eerste indruk

Erg indrukwekkend, alles is zo oud, zo verrot, stoffig, allerlei bedden en dekens waar de mensen hutje mutje op elkaar liggen, het is een triest gezicht. De mensen liggen zelfs op de grond, omdat er domweg geen plek is. Overal staan potten en pannen met eten waar allerlei insecten rondvliegen. Na afloop van de rondleiding hadden we een raar gevoel in de maag. We waren misselijk van hetgeen we gezien hadden. Het verschil is zo verschrikkelijk groot met Nederland! Wat hebben wij het toch luxe in Nederland en daar staan we vaak niet bij stil.

De rondleiding

Het ziekenhuis bestaat uit veel verschillende losse gebouwen. Achter de kinderafdelingen zijn een keuken en een wasplaats waar je de hele dag vrouwen ziet wassen, want even naar huis gaan kan vaak niet.

Het verkrijgen van medische zorg, draait hier eigenlijk alleen maar om het hebben van geld. Als je naar het ziekenhuis komt betaal je eerst een bepaald bedrag, wat je recht geeft op een kamer voor 2, 4, 6 of 8 personen.

Daarna moeten patienten zelf hun materialen kopen. Als de arts bijvoorbeeld een antibiotica voorschrijft, moet de familie zelf naar de apotheek om de medicatie, maar ook het infuussysteem, de venflon en de infuusvloeistof te kopen. De behandeling is dan dus afhankelijk van de aanwezigheid van familie die dit kan regelen, maar ook of er geld beschikbaar is.

Als er geen geld is, gaat men alle kennissen af om geld te 'lenen'. Verder zorgt de familie voor alle persoonlijke verzorging; wassen, eten, toiletgang. Als er geen familie is, dan heb je een probleem.

Tapsoba in het ziekenhuis

De zalen zijn heel summier ingericht. Er zijn geen bedgordijnen. We hebben gehoord dat er iemand met een deken over zijn hoofd lag, die diezelfde ochtend was overleden, terwijl op de zaal nog 3 andere patienten lagen.

De verpleegkundigen hebben wel veel kennis. Verder zijn zij heel afhankelijk van de materialen. Als de familie geen geld heeft voor steriele handschoenen, dan wordt de blaascatheter onsteriel ingebracht. Want het ziekenhuis zelf verstrekt de materialen gewoon niet. Dit laatste hebben we van een reisgenoot gehoord, die bij ons op het erf verbleef en vrijwilligerswerk deed in het ziekenhuis.

De werktijden in het ziekenhuis zijn van 7.00 uur tot 12.00 uur, van 12.00 uur tot 17.00 uur en van 17.00 tot 7.00 uur.

Ervaring medereisgenoot

Bij ons op het erf verbleef een medereisgenoot die een week meeliep op de kraamafdeling. Haar ervaring op deze afdeling:

Dinsdag en woensdag werd er door de publieke sector gestaakt, om te protesteren tegen de lage lonen en stijgende kosten van levensonderhoud. De verpleegkundigen deden hier natuurlijk ook aan mee, wat er op neer kwam dat de afdeling wel patienten bevatten, maar enkel 1 vroedvrouw!

Er zou een keizersnede plaatsvinden, waar ik naar toe werd verwezen om mee te kijken. De gang door, 1 klapdeurtje openen en ik stond oog in oog met een naaktliggende vrouw, die lag te kermen van de pijn op een keiharde operatieplank! Geen privacy en een zeer schokkend gezicht.

De vrouw werd helemaal niet begeleid of toegesproken. Kreeg alleen wat bevelen dat ze rechtop moest gaan zitten, waarna ze een ruggeprik kreeg. De operatie zelf ging redelijk steriel, met de minimale materialen die ze hadden. Het kindje was er zo uit.

Terwijl de buik werd gehecht werd het kindje meegenomen en binnen een half uur aan de familie van de vrouw gegeven. Die nemen dan direct de zorg over. Woensdag was er, toen ik binnenkwam net een tweeling gehaald, werd onder een 'warme' lamp gelegd en de vroedvrouw was weg. Dus ik heb me maar over die hummeltjes van 4 en 5 pond ontfermd, geen idee wat ik er mee moest.

Ik heb maar het dekentje waar ze oplagen eronderuit gewurmd en over ze heen gelegd. Hoewel ik niet uitgekeken raakte op die 2, was ik blij dat de vroedvrouw eraan kwam. Geholpen, meten en wegen. En toen werden ze in de armen van de familie gelegd.... Later zag ik in de gang een prematuur op de grond in een doek gewikkeld liggen. Bleek van een vrouw die de dag ervoor was bevallen en nu comateus was, waarschijnlijk ten gevolge van een hersenvliesontsteking! Het kindje leefde wel, maar ik wil eigenlijk niet weten hoe het er nu mee is, aangezien de moeder niet in staat was om het kindje te voeden.... Heel heftig allemaal

Er wordt totaal niet gecommuniceerd met de patienten! Als een vrouw huilt van de pijn, wordt erop gelachen...

Als je naar het ziekenhuis gaat om te bevallen heb je eigenlijk niets anders nodig dan een paar doeken (en geld). De panjes heeft iedereen bij zich en zijn multifunctioneel. Ten eerste is het de rok van de vrouw. Tijdens de opname is het een laken om op te liggen en vangt het het bloed etc op. Het pasgeboren kindje wordt direct in een doek gewikkeld. En als de vrouw geen geld heeft voor een 'Tena', dan scheur je een reep van de doek af en knoop die om de middel van de vrouw. De rest van het doek wordt dubbelgevouwen en aan de reep gevestigd en zo heb je maandverband!

De verloskundigen zijn heel aardig en vooral geïnteresseerd in Nederland en de mogelijkheden om daar heen te gaan. Maar mij begeleiden en dingen uitleggen, dat zijn ze niet gewend. Ze vragen wel, 'wil jij die mevrouw hechten? Of heb je al een bevalling alleen gedaan? Maar er is niemand die me uitlegt hoe ik dan dan zou moeten doen en wat ik daarvoor moet weten en kunnen! En daarnaast voel ik weerstand om echt mee te werken in dit systeem. De patiënten worden zo afstandelijk behandeld!

Het is hier normaal om iedereen uitgebreid te begroeten, maar de keren dat ik heb gezien dat men zich aan een patiënt voorstelde en aan haar werd gevraagd hoe het gaat, zijn op een hand te tellen! Als je patiënt bent, dan tel je niet meer mee als volwaardig mens lijkt wel! Gisteren werkte ik gelukkig met een verloskundige die de baby wel direct na de keizersnede aan de vrouw liet zien. Maar vaak lopen ze gewoon zo weg met de baby. En de mobiele telefoon die rinkelt gaat natuurlijk voor!

Er wordt gewoon in Afrika veel minder werk verzet dan in Nederland. De vrijwilligers die op andere plekken werken, geven ook aan dat ze zich niet continu nuttig voelen. Dus wisselen van werkplek heeft niet zoveel zin.

Onze eigen ervaring met gezondheidszorg in Afrika

Tijdens ons verblijf is Wendy 2 keer aan het infuus geweest. Wij gaven Geertje geld, zij ging naar de apotheek en haalde de spullen op die Tapsoba nodig had. Tapsoba legde zelf het infuus thuis aan, dus wij hebben gelukkig geen ervaring met het liggen in het ziekenhuis. Het gebeurde allemaal thuis en wij waren hem hier erg dankbaar voor. Tevens als we malaria hadden, gaf Tapsoba ons advies welke medicatie we moesten halen en dan haalden wij dit zelf op bij de apotheek.

Het verschil met Nederland

Het is duidelijk dat er een groot verschil is met het ziekenhuis hier en in Nederland. De hygiëne is een stuk minder, de omgang met patienten is afstandelijker en er zijn weinig materialen. Veel is het gevolg van een tekort aan geld. Toch vinden wij het knap hoe de Afrikanen met het weinige wat ze hebben, zoveel voor elkaar kunnen krijgen. Ze knopen lettelijk en figuurlijk de eindjes aan elkaar.

7.1.3 Nomaden Gorom Gorom

Tijdens ons bezoek aan het dorp Gorom Gorom, hebben wij een nomadendorp bezocht even buiten Gorom Gorom. Onder begeleiding van een gids, zijn we met een auto daar naartoe gereden. Het nomadenvolk is afkomstig uit Mali en is op 'vakantie' in Gorom Gorom. Nomadenvolken reizen al duizenden jaren van generatie op generatie, als familie bij elkaar. De nomaden verbleven gedurende 3 maanden nabij Gorom Gorom. Ze leven in hutjes van stokken met matten er overheen. Deze zijn gemakkelijk uit elkaar te halen als ze weer verder trekken. De hutten voor de kinderen zijn erg primitief, er ligt niets op de vloer en de hutten zijn voor een deel open. De hutten van de ouders zijn luxer en sommige hebben bedden van een prachtige constructie.

Het eerste wat ons opvalt, is de smerigheid overal. Dieren lopen tussen de hutjes en poepen overal, kinderen zijn mager, zitten onder het zand en stinken behoorlijk. De vrouwen zien er daarentegen prachtig uit met hun traditionele kledij.

De dieren die er rondlopen zijn koeien en geiten. Deze dieren vergaren inkomsten voor de familie, zoals melk. Ook deze dieren zijn mager, doordat je elk bot kunt zien.

Het leven van de nomaden is erg primitief. Voor water worden er putten gegraven, hieruit komt troebel water. Dit water wordt in eerste instantie gebruikt om van te drinken en te koken. Daarnaast is er een mogelijkheid om je ermee te wassen. Dit gebeurt niet vaak, denken we, te zien aan de omstandigheden.

Van de koeien en geiten wordt de melk gebruikt voor verkoop. Dit is hun manier van inkomsten. De vrouwen gaan met deze melk naar de markt, om daarna van het ingekomen geld rijst en andere voedingsmiddelen te kopen. Ze maken ook matten die ook weer verkocht kunnen worden op een markt. De kinderen worden veelal op pad gestuurd om te bedelen. Er wordt door de ouders gehoopt dat ze geld krijgen en anders voedsel. Het is voor dit volk moeilijk om alle kinderen voldoende eten te geven, dit hebben wij ook gezien. Als de kinderen langs restaurants gaan, is er toch een kans dat ze wat te eten krijgen.

De mannen gaan vaak op zoek naar werk op een bepaalde plek waar ze voor langere periode kunnen blijven. Vooral de jongere mannen trekken vaak het land uit om daar geld te verdienen, dit geld sturen ze naar hun familie.

Het gekke is wel dat er blijkbaar in deze families ernstig sprake is van incest. Omdat ze met 1 familie op pad zijn, zijn er dus kinderen van zusjes, tantes, oma's. Voor ons was dat wel raar om bij stil te staan. Een moeder heeft al snel 8 tot 10 kinderen, dus veel monden te voeden.

Verschillen met Nederland

In Nederland hebben we geen nomaden. Het is daarom raar om bij een nomadenfamilie te kijken. De manier van leven is erg primitief en heeft meer te maken met overleven als met leven. In Nederland kennen we ook wel armoede, maar in deze extreme omstandigheden, hoeft niemand hier te leven. Het grootste verschil is de vraag van wie welk kind is. Blijkbaar doen broers, zusjes, neefjes en nichtjes het met elkaar. Op deze manier blijft de familie uitbreiden en het verbaast ons dat er geen gehandicapte kinderen zijn geboren. Deze zouden we echter toch niet hebben gezien, omdat dit soort kinderen vaak wordt weggestopt.

Tot slot hebben we in Ouagadougou niet zulke omstandigheden als daar gezien. De kinderen waren erg onverzorgd en ondervoed. In de hoofdstad zie je dat soort kinderen wel eens, maar deze kinderen waren er erger aan toe. Water is voor de nomaden nog belangrijker, als voor de mensen in de stad. Daarom wordt er weinig water verspild aan het lichaam. De nomaden leven in een deel van Burkina dat erg heet kan zijn, het is hierdoor wel te verklaren waarom water zo belangrijk is.

7.1.4 De gevangenis in Burkina Faso

Bezoek aan de gevangenis

Er stond een bezoek aan de gevangenis op het programma. Geertje had een brief geschreven om ons officieel aan te melden en we hadden een brief met allebei stempels nodig om binnen te komen. We werden ontvangen door de vervangende directeur. Een redelijk jonge man. Als reden voor ons bezoek had Geertje 'uitwisselen van ervaringen' op gegeven. Met 2 sociotherapeuten en 1 geïntegreerde beveiliging uit een TBS kliniek in ons midden, lukte dat wel.

Eerst mochten we in de keuken kijken. Grote potten met een vies papje werden aangesleept. Het was to met saus, een lokaal gerecht dat 1 keer per dag werd uitgedeeld en de enige maaltijd is die de gevangenen verstrekt krijgen op een dag. Dit is elke dag hetzelfde gerecht! Daarna gingen we naar een grimmig en naar gebouw. Dit was het mannen verblijf, overal hingen kleren uit de ramen en het leek een donker en stampvol hok. Met bewakers voor en achter ons mochten we naar binnen.

Mannenverblijf

Eerst werden de gangen vrij gemaakt, de mannen moesten in hun cellen blijven. In hokjes/ cellen van 3.5 meter bij 5 meter, niet groter dan de cellen in Nederland, zaten 10 tot 14 mannen bij elkaar. Ze hadden alleen matjes om op te liggen. De deuren konden niet meer op slot, 's nachts werd het gebouw zelf wel afgeloten en waren de gevangenen alleen. Volgens de bewakers waren er nooit gevechten, maar dat konden we ons echt niet voorstellen. Mensen die zo dicht op elkaar leven, vechten echt wel voor hun bestaan!

We liepen door donkere, stinkende en muffe gangen en werden aangestaard vanuit de cellen. Gevangenen zijn afhankelijk van hun familie, als ze daar geld van krijgen kunnen ze zelf extra eten klaar maken, anders moeten ze het doen met de dagelijkse pap. Op elke verdieping is een klein 'winkelje', waar gevangen iets extra kunnen kopen.

Er waren 4 lagen/ verdiepingen, officieel zitten de zware misdadigers bovenin, maar ze kunnen wel vrij in het gebouw lopen, omdat de sloten kapot zijn, dus alles zit door elkaar.

De sfeer op de bovenste verdieping in het gebouw was anders, grimmiger, gespannener, lastig te beschrijven. We zagen zelfs een blanke, maar hij was snel uit beeld verdwenen. Daar moet je echt niet aan denken; om als blanke onder deze omstandigheden vast te moeten zitten.

We moesten onze tassen bij de directeur achterlaten, en foto's maken was verboden. We kunnen dus helaas geen sfeer laten zien, maar het zou toch nooit de lading dekken.

Geertje vertelde dat er ook mensen zouden moeten zitten die tot de doodstraf zijn veroordeeld, maar deze is midden jaren 70 afgeschaft, wordt dus niet meer uitgevoerd, dus zitten ze maar vast.

Sommigen worden gevolgd door een psycholoog, deze komt 1 keer in de week langs. Je kunt aangeven als je hier behoefte aan hebt.

Ook zouden er mensen vastgeketend zitten, maar dat lieten ze ons natuurlijk niet zien.

De bewakers waren erg positief over de gang van zaken en vroegen veel naar onze werkomstandigheden en manier van werken.

De mannen zitten de hele dag binnen, ze mogen niet naar buiten!

Vrouwenverblijf

Aan de andere kant waren vrouwen, zij mochten buiten hun gebouw zitten. De vrouwen hebben dus beduidend meer ruimte. Ze koken en waren bezig tassen te vlechten en die te verkopen. Een van hen had een kindje van hoog uit een jaar of 5 bij zich.

Er mochten alleen vrouwen binnen kijken; dus Edwin wachtte buiten met de bewakers. In 2 kamers moesten 21 vrouwen slapen, zwaar, maar vergeleken bij de mannen waren de omstandigheden redelijk. Er waren 2 engels sprekende vrouwen binnen uit Nigeria en Liberia, zij hadden het zwaar, omdat ze geen familie hadden die hun kon steunen met geld en spullen. Het leek hen goed te doen even met ons te kunnen praten, ze spraken namelijk geen Frans. Geertje vertelde dat de vrouwen ook van minder erge dingen hadden gedaan bv vrouwenbesnijdenis.

Jongens van 12 tot 18 jaar

Na de vrouwen kwamen we bij de kinderen. Jongens van 12 tot 18 jaar verbleven hier. Er was 1 minderjarig meisje, maar zij zat bij de vrouwen in het verblijf. De jongens hadden uitdrukingsloze gezichten en waren erg mat. Hun gebouw zag er redelijk uit, er waren echte bedden, een school en werkplaatsen waar ze een vak konden leren zoals kleermaker, meubelmaker of werk in de moestuin. Ook was er altijd een leraar of bewaker aanwezig en een tv waar ze mochten kijken. De jongeren werden beter verzorgd omdat die nog een toekomst hebben (de volwassenen lijken al opgegeven te zijn dus...) Veel van de mannen in het eerste verblijf zij hier begonnen en blijven terug komen, draaideur criminelen bestaan hier dus ook!

Tevens mochten de jongens ook de hele dag buiten verblijven.

Privilegeverblijf

Tot slot was er een privilege verblijf, dat vond we eerst een beetje vreemd, maar het heeft met cultuur te maken. Hier zijn veel rangen en standen, als je veel aanzien in de maatschappij hebt, zul je dat ook altijd houden. Bijvoorbeeld door afkomst, familie, opleiding of baan. Die mensen kunnen hier niet in het mannen verblijf worden geplaatst, er was een ander huis voor hen. Delicten die deze mensen hebben gepleegd zijn bijvoorbeeld fraude en oplichting, moordenaars en andere geweldsdelicten gaan wel naar het mannen verblijf. De mannen hadden klamboes en ventilatoren en kookten altijd hun eigen eten. De sfeer was haast wel gezellig en gemoedelijk hier!

Tuinen

Tot slot mochten we in de tuin kijken. De gevangenis probeert behoorlijk zelfvoorzienend te zijn, ook verkopen ze de producten uit de moestuin op straat. Gevangenen die zich goed gedragen mogen in de tuin werken (lijkt wel wat op Nederland).

Alles werd hier hergebruikt. De uitwerpselen uit de latrine worden in een bak te drogen gelegd met as erover heen tegen de stank, als het ingedroogd is gaat dat als mest op de planten. Deze werkwijze hebben ze van de Zweden, die hebben hun dit uitgelegd.

Ook werd het waswater uit de gebouwen hier opgevangen in geulen, het kan dan bezinken en het water zakt in de grong voor de planten. Deze zaken waren wel goed voor elkaar!

Wachttoren

Op het terrein in het midden staat een wachttoren. Deze hebben we beklommen. 's Avonds en 's nachts wordt hier de wacht gehouden met wapens. Als iemand ontsnapt, moet de bewaker eerst 3 keer 'halt' roepen voordat hij mag schieten.

De bewakers durven 's nachts niet naar buiten, ze bleven gewapend buiten op de uitkijkpost.

Totaal aantal gevangenen

In totaal zaten er 1230 gevangenen.

- 40 jongens onder de 18 en de jongste was 13 jaar oud;
- 21 vrouwen, waarvan 1 persoon onder de 18 jaar en 1 had een kind van 1 jaar ongeveer;
- de rest waren volwassen mannen.

Opvallend

Wat ons opviel, was het respect wat de gevangenen hadden voor de bewakers. De bewakers zeggen één keer wat ze moeten doen en de gevangenen deden dit. Of zou het komen omdat wij op bezoek waren?

De rondleiding duurde 2 uur en ze namen echt de tijd voor ons met de rondleiding

Verschil met Nederland

In vergelijking met Nederland zitten de gevangenen bij ons in een 5 sterren hotel. Vooral de mannen die niet eens naar buiten mogen!

Als je hier in terecht komt, heb je het flink beroerd.

7.1.5 Psychiatrieafdeling in het ziekenhuis Burkina Faso

Wat we de afgelopen weken zelf hebben gezien en ervaren:

- In de gevangenis die we bezocht hebben, worden mensen vastgeketend die gek zijn. Dit is een heel groot contrast met Veldzicht, waar Aline momenteel werkzaam is. Eerst worden allerlei andere oplossingen gezocht voor patiënten die psychiatrisch zijn. Op een kale kamer zonder inboedel om prikkels te voorkomen, apart individuele momenten, de psychiater komt kijken of de medicatie gewijzigd kan worden of verhoogd en zo proberen we de patient weer rustig te krijgen in zijn hoofd. In Veldzicht komen patiënten in de isoleercel als ze een gevaar voor zichzelf of voor anderen zijn. Als het even mogelijk, mogen ze zo snel mogelijk weer uit de isoleercel. Bij deze patiënten is een psychiater die hem of haar nauwlettend in de gaten houdt en er wordt hard gewerkt om erachter te komen waarom deze patient zo in de war is/ gek is. Verder heeft de patient allerlei rechten in de isoleercel, wat in Burkina niet het geval is. In Veldzicht mogen ze bijvoorbeeld 2 keer op een dagen luchten, mogen ze de psychiater ten alle tijden spreken, krijgen ze 3 maaltijden enz. Het grootste verschil is dat in Nederland naar de gevangenen wordt omgekeken en in Burkina niet of nauwelijks.
- Gehandicapten hebben we niet of nauwelijks gezien. We hebben gehoord van Geertje dat deze mensen vaak verstopt worden;
- Een vriend van Geertje is depressief, aldus de verhalen. Hij hoort vermoedelijk stemmetjes, omdat hij grimassen trekt, de wereld beleefd als vreemd en onwerkelijk. Hij reageert heel anders als voorheen. Hij lijkt niet op deze wereld te zitten. Deze man werkt ook niet meer. Zijn familie vangt hem op. Zijn netwerk is sterk. Met zijn depressiviteit/ stemmetjes wordt niets gedaan. Geertje vertelde dat hij naar het dorp is gestuurd om door middel van rituelen/ alternatieve geneeswijze de stemmetje te verdrijven;
- Lichamelijk of geestelijk gehandicapten worden ook vaak te vondeling gelegd of bij de vuilnis gedumpt. Op de site staan voorbeelden van verhalen van gehandicapte kinderen die gelukkig via het project 'hand in hand' hulp krijgen¹⁴.

Gesprek met een student in Burkina Faso die psychologie studeert

Tapsoba nam ons mee naar de afdeling psychiatrie in het ziekenhuis, we hadden een afspraak met een student psychiatrie die ons uitleg zou geven over de gang van zaken.

We moesten even buiten wachten, toen er een vrouw naar Tapsoba toe kwam, ze had een kindje op haar rug dat er ziek en slap uitzag. Ze vroeg ons haar te helpen medicijnen voor haar kindje te kopen. Het kindje had malaria en ze moest voor ongeveer 3 à 4 euro medicijnen hebben. We gaven haar wat geld en ze was heel erg dankbaar. Dit was een mooi voorbeeld van hoe de gezondheidszorg in Afrika werkt.

¹⁴ <http://www.operationhandinhand.nl/>

De student kwam met 2 collega's naar ons toe, ze hadden een afspraak gehad waar ze moeilijk weg konden en verontschuldigde zich dat we hadden moeten wachten. Binnen werd de airco voor ons aangezet en stelden we ons aan elkaar voor. De student sprak goed Engels, maar had een lastig verstaanbaar accent. De andere 2 spraken en verstonden ook engels, maar durfden het niet te praten. We stelden veel vragen, hoe alles werkt, en waar ze tegenaan lopen in het ziekenhuis. Een verslag van dit indrukwekkende verhaal:

De student vertelde dat je eerst moest leren voor basisarts medicatie. Daarna kun je pas doorleren voor onder andere specialisatie psychiatrie.

Deze psychiatrie specialisatie is een studie van 12 jaar en is niet interessant en aantrekkelijk. Je begint arm als student aan de studie en je verdient uiteindelijk als arts weinig, te weinig. Dus je begint arm en eindigt arm, dus waarom zou je aan de studie beginnen? Het is daarom absoluut geen aantrekkelijke studie, het moet je roeping zijn om mensen in geestelijke nood te helpen, aldus deze student.

Deze student doet de studie dus, omdat hij het als een missie ziet de bevolking te vertellen dat het niet de duivel is die mensen gek maakt. Deze student is ontwikkeld, het is zijn passie om van Burkina Faso een meer ontwikkeld land te maken.

Bovendien steunt de politiek de studie op geen enkele manier. Het heeft geen prioriteit. Het is te duur en er is geen geld voor. Specialisaties moet je in het buitenland halen. Basisartsen wil de politiek wel hebben (heeft Burkina zelfs hard nodig), maar specialisatie psychiatrie is niet nodig.

De bevolking is arm. Er is vaak geen geld om zo een lange studie te doen; zonder inkomen, met studiekosten. Andere medische klachten zijn zichtbaarder en het lijkt daardoor noodzakelijker in de reguliere gezondheidszorg te investeren. De meerderheid van de bevolking heeft andere verklaringen voor psychiatrische klachten, zoals een vloek, zwarte magie, de duivel. Witte magie (gris-gris genoemd) is er actueel. Vaker en langer bidden helpt ook. Bovendien is het goedkoper dan de psychiatrie.

Bij de traditionele remedie worden kruidenmengsels, spreuken, gebeden, offers en dergelijke ingezet als middel tegen de kwaal.

In het ziekenhuis van Burkina zit zo'n beetje het grootste kantoor van de afdeling psychiatrie en dit is tevens het hoofdkantoor. Het is eigenlijk het academisch ziekenhuis van Burkina.

Voor de rest zijn er heel veel kleine plekjes in de dorpen waar de bevolking heen kan gaan met klachten. Er zijn in heel Burkina Faso 6 psychiaters op in totaal 14 miljoen inwoners.

Hoe komen de inwoners van Burkina hier terecht?

Mensen hebben vaak weinig vertrouwen in de psychiatrie, ze wenden zich eerst tot traditionele geneeswijzen en djudju. Ze geloven vaak dat de duivel, een vloek of kwade geesten de klachten veroorzaakt. Allerlei vormen van bijgeloof.

Een voorbeeld van bijgeloof is dat een gehandicapte baby ergens ver weg van huis, of soms ook bij een heilige rivier waar de watergeesten huizen, wordt neergelegd. De hoop is dan dat de 'geestvaders' hun kinderen weer mee terugnemen naar de rivier. Gehandicapten worden niet geaccepteerd en moeten ze dus 'kwijt'.

Een ander voorbeeld van bijgeloof is dat mensen een kaars aansteken, in de hoop dat het weer hun goed gezind is of wierook branden in de kamer waar iemand overleden is om de ruimte vredig te maken.

Men geeft betekenis tevens betekenis aan dromen en nachtmerries.

Wanneer het bijgeloof niet werkt en het echt niet meer gaat, komen ze naar het ziekenhuis.

Officieel moeten ze zich door een andere arts laten doorverwijzen, maar dat werkt in de praktijk lang niet altijd zo. Dit ziekenhuis is namelijk het academische ziekenhuis van Burkina, mensen moeten eerst naar een 'gewoon' ziekenhuis en vanuit daar doorverwezen worden. In Nederland werkt het ook een beetje zo, alleen is het Afrikaanse stelsel niet helemaal waterdicht.

De meesten die hier komen, hebben al een hele geschiedenis achter de rug, omdat de mensen het eerst op een traditionele manier probeerden op te lossen.

Soms 'werkt' het bijgeloof, dus mensen proberen dit eerst, jaren lang. Ze geloven niet in de behandeling hier. Hier zijn veel redenen voor: geloof, geld en onderontwikkeling. Mensen hebben geen inzicht in de problematiek of kunnen dit niet goed overzien door geen of een lage opleiding. Als ze hier komen, dan is meestal de stoornis in een vergevorderd stadium en is medicatie onontkoombaar.

Ze hebben hier op de afdeling psychiatrie in het ziekenhuis ambulante hulp en residentieel. Er zijn 42 plaatsen. Mensen worden opgenomen als ze te gevaarlijk worden om langer thuis te verblijven. Ze zijn een gevaar voor zichzelf of voor de omgeving. Ze worden niet gedwongen opgenomen. De patient en de familie maken de beslissing!

Het verschilt hoe lang mensen hier verblijven. Soms 1 dag, soms een week, weken of jaren. Het team neemt hier een beslissing in, na een vergadering. Vaak hoeven ze de beslissing niet te nemen, maar is het geld op van de patient en moet deze naar huis.

In uitzonderlijke (!) gevallen, als de patient te gevaarlijk is en er geen andere middelen voor handen zijn, wordt er een aanvraag ingediend bij het sociaal fonds voor geld. Maar vaak zitten deze ook zonder geld. Het is echt bij speciale gevallen.

Soms liggen er mensen in het ziekenhuis die geen familie hebben. Als patienten lang in het ziekenhuis liggen, raken op een gegeven alle bronnen uitgeput.

De mensen die hier ambulant komen, hebben (soms) medicatie. Het ligt aan de ernst van de situatie en de frequentie van een consult.

De hoeveelheid consulten een psychiater op een dag heeft, is verschillend. Sommige dagen heeft hij 10 consulten en soms maar 2. In totaal komen er per jaar 1000 nieuwkomers bij. Hierin kun je de ontwikkeling van Burkina Faso zien.

Mensen die de hele dag hier zitten, hebben het volgende programma: 's morgens hebben ze een gesprek met de dokter, 's middags kijken ze tv of ontvangen ze familie en krijgen ze therapie. Dit kan individueel zijn, maar ook groepstherapie. Stroming in psychopathologie is behaviorisme (dit is gedragsleer met medicatie).

Er zijn 3 psychiaters en deze hebben alle stromingen geleerd, maar ze werken vanuit 1 stroming. Welke dit is, is ons niet duidelijk geworden.

Vele voorkomende ziektenbeelden zijn; depressies, schizofrenie, psychosen, hysteria en verslaving.

Vooraf die laatste is erg in opkomst en ze weten niet goed wat ze er mee moeten.

Hier zijn geen specialisten voor, niemand weet hier iets van. Drugs is ook verboden. Als de politie het ziet of merkt, dan krijg je een gevangenisstraf.

Ze hebben ons uitgelegd dat ze een stuk expertise op het gebied van de behandeling van verslavingen missen en dat dit probleem steeds groter wordt.

Harddrugs is er bijna niet, omdat het te duur is. Doordat het te duur is, is er ook geen handel hierin en is dus ook niet te verkrijgen.

7.1.6 Pasen in Afrika

Voor het eerst in ons leven hebben we Pasen zo ver weg gevierd. Op een compleet andere manier, maar ook erg leuk om mee te maken hier.

Zaterdag 22 maart 2008

Zaterdagmorgen was er een doopdienst in de katholieke kerk. Die begon al om 5.30! Een vriendin van Geertje liet haar kind dopen en ze had ons uitgenodigd. Samen met Geertje is Aline naar de kerkdienst gegaan.

Ongeveer 20 kinderen zaten op de eerste rij in de kerk op de schoot van hun moeders. Kinderen van een week oud tot kinderen van een jaar of 2. De vaders zaten aan de zijkant foto's te maken. Ik ben met mijn fototoestel tussen de vaders gaan staan.

Ik weet niet wat de priester precies allemaal deed en vertelde, maar het was een ritueel van handelingen achter elkaar. Eerst kregen alle mensen een papiertje/ kaartje waar de naam van hun kind op stond. Daarna begon de dienst, geloof ik. Een zegen, de doop, een zegen, een 'zalfje' op het hoofd van het kind, zingen, zegen. Ik weet het niet precies allemaal meer, maar ik vond het interessant om mee te maken. De dienst duurde 2.5 uur.

Zaterdagavond was er een trouwdienst om 22.00. We zijn daar met z'n drieën heen geweest, Geertje, Wendy en Aline. Dezelfde mensen die hun kind lieten dopen vanmorgen, gingen nu trouwen. Ze waren niet de enige. Een stuk of 30 stelletjes gingen trouwen. Ze trouwden vandaag, omdat ze geen geld hebben om een feest te geven en omdat het morgen 1e paasdag is, is er al een feest en hoeven ze dus geen extra feest te houden. Zo besparen ze geld.

Het was verschrikkelijk druk in/ bij de kerk. De dienst werd buiten gehouden en iedereen had zijn eigen stoel of bankje meegenomen.

Eerst werden de volwassenen gedoopt en daarna gingen ze trouwen. Het was weer een heel ritueel aan handelingen en we volgde nog geen 10 procent. De dienst duurde tot een uur of 1.30 en ongeveer 75 procent van alle mensen zaten gewoon te slapen. Een lachwekkend gezicht. Een hele belevenis om dit mee te maken, maar we waren het ook wel zat. Toch hadden we dit niet willen missen.

Zondag, 1e paasdag, 23 maart 2008

Er was een kerkdienst die ochtend om een uur of negen, maar daar zijn we niet heen geweest. We hadden gister/ vannacht al zoveel in de kerk gezeten, dat we het wel welletjes vonden.

We hadden de familie geld gegeven om lekker eten te maken. Nou, dat kunnen ze. Vanaf 6.00 waren ze al begonnen met de voorbereidingen. We hebben dus een erg korte nacht gemaakt.

Het eten bestond uit: salade, zelfgemaakte friet, rijst met kip en plaatselijk eten van hier. Het was erg lekker.

Om 14.00 hadden we het eten op en gingen we naar vrienden van Geertje. We waren uitgenodigd om daar ook Pasen te vieren. Daar gekomen, kregen we weer eten. Het is erg onbeleefd om eten af te slaan, dus we aten voor het fatsoen een hapje mee.

Het is grappig hoeveel mensen ('vreemden') ze uitnodigen. In Nederland vieren we Pasen altijd met familie, maar hier worden allerlei vrienden, kennissen en burens uitgenodigd. Ze zijn erg gastvrij en we voelden ons direct op ons gemak. Om een uur of 18.00 zijn we naar huis gegaan.

Eigenlijk is Pasen in grote lijnen hetzelfde als in Nederland. Naar de kerk en lekker eten. Net als in Nederland zijn hier ook alle mensen vrij.

7.1.7 Vluchtelingenkamp Buduburham

Tijdens onze reis in West-Afrika, zijn wij op reis geweest naar Ghana. Samen met Kimberly, een vrijwilliger van Initiat, zijn we naar Buduburham geweest. Zij heeft hier voor Initiat onderzocht of daar een mogelijkheid is voor mogelijke projecten voor studenten/ vrijwilligers.

Buduburham is een vluchtelingenkamp waar zo'n 40.000 mensen, veelal uit Liberia, wonen en verschillende organisaties gevestigd zijn. Buduburham is gevestigd een half uur rijden buiten Accra, de hoofdstad van Ghana.

Als we bij het vluchtelingenkamp aankomen, zien we honderden vrouwen met spandoeken aan de straat staan. In eerste instantie is ons niet duidelijk wat er aan de hand is, maar daar komen we even later wel achter. Kimberly wijst ons de weg door het kamp. Het vluchtelingenkamp heeft veel weg van een dorp, dat is ook niet raar met het aantal mensen dat er woont. Er staan huisjes, er zijn winkels en restaurantjes, ook is er een school en verschillende plekken voor hulp. Mensen leven hier ook veel op straat. Het vluchtelingenkamp bestaat al jaren en is in de loop der jaren uitgebreid.

De organisatie waar Kimberly mee heeft gewerkt, heeft verschillende projecten. Vrijwel alle projecten zijn een succes. Er is een dovenschool en er worden voorlichtingen gegeven. De mensen die er werken, zijn erg betrokken bij de vluchtelingen, zij werken al jaren op die plek.

Na een rondleiding over het terrein, gaan we naar een weeshuis. We hebben van Kimberly begrepen dat de omstandigheden hier summier zijn. Het weeshuis is aan de rand van het kamp gelegen en geeft de eerste indruk dat het geen weeshuis kan zijn. Het is een klein huisje aan de weg, er is weinig terrein om het huisje heen.

We hebben ballen en speelgoed meegenomen voor de weeskinderen en de kinderen die buiten zijn, komen meteen aangerend. We worden hartelijk verwelkomt door de kinderen. Ze zijn blij dat we komen en kijken verlekkerd naar de spullen die we mee hebben genomen. We worden naar het huisje gebracht en daar wacht de 'moeder' ons op. Deze 'moeder' zorgt in haar eentje voor 20 kinderen, waarvan de jongste 9 maanden en de oudste ongeveer 14 jaar zijn. De 'moeder' verteld dat de oudere kinderen de jongere kinderen helpt met aankleden, eten en wassen. De oudere kinderen voelen zich als zus of broer verantwoordelijk voor de jongere.

We geven de kinderen de spullen en er wordt meteen mee gespeeld. De 'moeder' is erg blij met de spullen die we mee hebben genomen. Het huisje is van binnen erg klein, er is een kleine woonkamer en 2 slaapkamers. De ene is voor de kleine kinderen, daar staan ledikantjes. Deze zien er nieuw uit en de moeder verteld dat ze die heeft gekregen.

De andere slaapkamer staat vol stapelbedden, hier slapen de oudere kinderen. Op dit moment slaapt er niemand boven, omdat de bedden niet stevig zijn. Ze wil de bedden laten maken, maar er is te weinig geld. De 'moeder' verteld dat ze probeert ieder kind evenveel liefde te geven. De meeste kinderen stralen, dus we denken dat dat goed lukt.

De kinderen die hier wonen hebben trauma's opgelopen, verteld de 'moeder'. Er is een meisje waarvan haar moeder het kind heeft geprobeerd te vermoorden. Ook is het meisje van 9 maanden ernstig ondervoed, de 'moeder' maakt zich zorgen of ze het zal halen.

De 'moeder' doet al haar werk, zonder dat ze er voor betaald krijgt. Ze zegt zelf dat ze op een dag in de hemel beloond zal worden.

Als we weg gaan, geven we haar wat geld, met dit geld kan ze de bedden laten maken of wat eten en medicijnen kopen. We weten zeker dat het wel goed terecht komt, want de 'moeder' heeft hart voor deze kinderen.

Als we teruglopen naar de ingang, wordt ons verteld wat de vrouwen aan de voorkant doen. Zij protesteren als 3 weken 24 uur per dag 7 dagen per week. Dit doen zij tegen de barre omstandigheden en onmenselijkheid waarmee zij behandeld worden. Ze moeten van de regering terug naar hun land van herkomst, maar krijgen te weinig geld om daar een bestaan op te bouwen, namelijk 5 euro. Ze willen graag meer geld en een opleiding zodat zij hun land kunnen opbouwen. Op dat moment hopen we dat het lukt. Bij terugkomst in Nederland horen we dat het vluchtelingenkamp niet meer bestaat. Alle vluchtelingen zijn teruggestuurd met geld op zak, we weten niet of het meer is als 5 euro. Het is raar om er bij stil te staan dat wij de laatste studenten van Initiat zijn geweest die in dit kamp zijn geweest.

Verschillen met Nederland

Geen van ons is in een vluchtelingenkamp geweest hier in Nederland. Wij hebben hierdoor niet echt vergelijkingsmateriaal. Bij het dorp waar Wendy woont, zijn er wel vluchtelingen geweest. Als we dat kamp met dat van Buduburham vergelijken zijn er grote verschillen. Het vluchtelingenkamp in Ermelo bestond uit tenten en zelfs in de loop der jaren bleef dit zo. In Buduburham hadden de mensen huizen, winkels en activiteitencentra. Het vluchtelingenkamp leek meer op een dorp en was niet zoals we het ons hadden voorgesteld. Bijzonder is dat de mensen hun eigen inkomsten vergadigen, in Nederland krijgen deze mensen vaak geld van de overheid.

Daarnaast heeft het weeshuis ook veel indruk gemaakt. In Nederland zijn er wel kinderen die geen ouders meer hebben. Deze kinderen leven echter vaak in een pleeggezin of bij familie. De kinderen in het weeshuis in Buduburham hebben niemand die voor de kan zorgen, behalve deze vrouw. Het gebrek aan geld en gezonde omstandigheden is in Nederland geen probleem, hier wel. Het is triest om te zien dat er zoveel kinderen zijn, die erg gelukkig lijken te zijn, maar die niet kunnen genieten van de dingen waar een kind van hoort te genieten.

Tot slot de omstandigheden van de demonstrerende vrouwen. Zij hebben daar ongeveer 5 weken gestaan. In Nederland zou een demonstratie als deze binnen een paar dagen de kop ingedrukt worden. De bonden zouden proberen om het met elkaar eens te worden en het probleem zou opgelost zijn. In Ghana is dit blijkbaar niet zo gegaan. Het is mooi om te zien dat de vrouwen echt hart voor hun mening hebben maar triest om te zien dat de regering daar weinig mee doet.

8 Eindconclusie

De ideeën geïnventariseerd door Tapsoba zijn van belang bij de bouw van het ontwikkelingscentrum. Ondanks het niet slagen van ons onderzoek, hebben wij hier toch ideeën over gekregen. Het voorstel van Tapsoba was om een centrum te bouwen waarin onderwijs aangeboden zou kunnen worden, voor kinderen en volwassenen, vaccinatiecontrole voor kinderen plaats kan vinden, kinderen ingeschreven kunnen worden in de burgerlijke stand, een internetverbinding aanwezig is, vergaderruimtes zijn en waar eventueel op langere termijn een bed en breakfast kan zijn.

Wij denken dat het mogelijk moet kunnen zijn het ontwikkelingscentrum te bouwen en de belangrijkste zaken eerst volbrengen. Hierbij gaat het om de zaken waarover in eerste instantie ons onderzoek over zou gaan. Het is de bedoeling dat 2 jaar na de opening van het centrum Tapsoba zelf een manier heeft gevonden om geld te kunnen verdienen met het centrum, zodat hij financieel niet meer afhankelijk is van Initiat.

Wij zijn van mening dat hij hiervoor concrete plannen op papier moet hebben. Op dit moment heeft hij allerlei ideeën, maar niets concreet. Als hij er voor zorgt dat alles duidelijk op papier komt en dat er reële plannen worden gemaakt, kan het mogelijk zijn dat hij over 2 jaar onafhankelijk is van Initiat met betrekking tot het ontwikkelingscentrum. Op dit moment hebben wij onze vraagtekens daarbij. Wij denken dat hij hulp en steun nodig heeft om zijn plannen op papier te zetten.

Met betrekking tot een nieuwe groep studenten die eventueel naar Burkina zouden kunnen, verschillen wij van mening.

Wendy vindt dat er een mogelijkheid is om studenten via Initiat naar Burkina te laten gaan. Hierbij is de voorwaarde wel dat er wederzijds vertrouwen weer is opgebouwd en er duidelijke afspraken zijn tussen Tapsoba en Geertje met betrekking tot een project. Wendy verwacht dat hier een aantal jaar over heen zullen gaan, maar sluit niet uit dat de mogelijkheid bestaat dat dit niet zal lukken. Als beide partijen het eens zijn geworden, is het belangrijk dat er een concreet projectvoorstel ligt voor studenten. Hier hebben beide partijen een aandeel in. Er zijn wat Wendy betreft ideeën genoeg vanuit IMAMES-Burkina en Initiat.

Aline vindt de verschillen tussen Afrika en Nederland zo groot, dat Tapsoba eigenlijk hulp moet hebben van iemand uit Nederland. En dan bedoelt ze iemand die daar gaat wonen en die fulltime met de projecten bezig zal zijn in, samenwerking met Tapsoba.

Zoals Tapsoba het nu doet, naast zijn werk, is het niet haalbaar. Er moet zoveel op papier gezet worden, dat het niet naast een gewone baan kan. Tevens is een mogelijkheid om iemand voor 1 jaar naar Afrika te sturen om hem op weg te helpen. Deze persoon zal intensief met Tapsoba moeten gaan werken.

Ondanks de verschillen in mening hebben wij een aantal voorwaarden op kunnen stellen die nodig zijn om studenten naar Burkina Faso te laten gaan in samenwerking met stichting Initiat.

De voorwaarden zijn als volgt:

- Wederzijds vertrouwen tussen Geertje Gondel en Tapsoba Boureima moet weer opgebouwd zijn.
- Er moet een concreet projectvoorstel vanuit IMAMES-Burkina liggen waar stichting Initiat een voorstel voor een afstudeerproject van kan maken.
- Tapsoba Boureima moet zijn papierwerk in orde hebben, hij zal hier mogelijk iemand voor nodig kunnen hebben.

Wij hebben onze tijd in Burkina Faso als leerzaam ervaren en zouden graag zien dat andere studenten deze mogelijkheid ook kunnen krijgen.

9 Literatuur- en bronnenlijst

Boeken

- B. Vlucht – Mali / Burkina Faso, Dominicius 2004
- Lonely planet
- nieuwsbrief stichting Initiat
- Projectmanagement, R. Grit, 2001
- Basisboek methoden en technieken, M.P.M de Goede, 2001
- De creatieve professional, opleidingsprofiel en opleidingskwalificaties Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Readers

- Handleiding afstudeerprojecten buitenland
- Handleiding afstudeerprojecten, Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Internet

- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uv.html>
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ouagadougou>
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Burkina_Faso
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Animistische_religie
- <http://members.chello.nl/i.renkers/burkina.html>
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Burkina_Faso
- http://www.minbuza.nl/nl/ontwikkelingssamenwerking/wereldkaart/landenAZ,burkina_faso.html
- http://www.minbuza.nl/nl/thema,armoedebestrijding/millennium-ontwikkelingsdoelen/wat_doet_nederlandx.html
- www.initiat.nl

Personen

- Tapsoba Boureima
- Geertje Grondel
- Judith Kinds, Kimberly Tio, Ellen Witten en Elsemieke van Tiel

10 Procesverslag

10.1 Procesverslag Wendy Mol

Inleiding

Uit een spannende sollicitatieronde ben ik in juni 2007 uitgekozen om voor mijn afstudeerproject naar Burkina Faso te gaan. Samen met mij was Aline Westera uitgekozen, op dat moment voor mij een complete vreemde. Januari 2008 zijn we samen met Geertje Grondel naar Burkina Faso gevlogen om 10 weken later weer, met veel nieuwe ervaringen, terug in Nederland te komen.

Zoals in het verslag staat beschreven hebben wij een onderzoek uitgevoerd voor Stichting Initiat in Nederland die samenwerkt met IMAMES-Burkina in Ouagadougou. In dit procesverslag zal ik niet ingaan op de inhoud van het verslag maar van het proces, de tot stand koming van alles.

Werkwijze

- Voorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase heb ik in eerste instantie kennisgemaakt met Aline. Ik wilde graag meer over haar weten, zo loopt voor mij de samenwerking gemakkelijker. We hebben samen een aanvraag gedaan voor het afstudeerproject en een werkplan geschreven. Daarnaast hebben wij de zelfde module, 'Projectmatig werken', gevolgd ter voorbereiding van ons afstuderen. We hebben samen voor die module een plan van aanpak opgesteld. Omdat ons werkplan in eerste instantie niet werd goedgekeurd, hebben wij ons plan van aanpak ingediend. Deze werd wel goedgekeurd en vanaf daar zijn we aan het werk gegaan.

We hebben ons verdiept in de stichting, het land en cultuur. Ook hebben wij informatie gezocht voor de deelvragen. Tot slot hebben wij samen onze reis voorbereid. We hebben de tickets geboekt, lijstjes gemaakt voor benodigheden en elkaar geholpen bij de tas inpakken.

- Uitvoeringsfase

De uitvoeringsfase heeft plaats gevonden in Burkina Faso. We hebben daar in eerste instantie de cultuur ervaren en ons leren aan te passen aan de leefomstandigheden daar. Daarnaast hebben wij in de eerste weken met Tapsoba Boureima van Stichting IMAMES-Burkina gevoerd. Deze gesprekken hebben mij inzicht gegeven in het werk van de stichting en de situatie van het land. Hij heeft ons in de 10 weken verblijf in Burkina Faso begeleidt waar hij kon, tevens was hij onze arts. Ik heb met hem ook gesprekken gevoerd over zijn leven en alle activiteiten die daar bij horen. Dit heeft mij ook inzicht gegeven in zijn leven en ambities.

Tijdens de uitvoeringsfase zijn ook de enquêtes geschreven. Deze waren het belangrijkste onderdeel van ons onderzoek. Ik heb deze enquêtes geschreven en vertaalt. Voor mij was het vertalen een belangrijk onderdeel omdat ik op deze manier echt moest samenwerken met een Burkinabé. Helaas hebben de enquêtes de dorpen door omstandigheden niet gehaald en is ons onderzoek daar gestopt.

We hebben toen een andere wending aan het onderzoek gegeven en hebben onze ervaringen en belevenissen geïnventariseerd. Aline heeft hier veel over opgeschreven terwijl ik meer heb nagedacht. Voor mij werkt dit prettiger als opschrijven. We zijn met deze informatie terug naar Nederland vertrokken.

- Afrondingsfase

In de afrondingsfase hebben wij alles op papier gezet. Hierbij hebben we taken verdeeld en veel overleg gepleegd. Dit overleg was voor ons noodzakelijk om zo op één lijn te zitten wat betreft de verslaglegging. We hebben veel individueel gewerkt en daarbij overleg gehad via de mail of telefoon. Ik heb dit als een prettige manier van werken ervaren.

In de afrondingsfase hebben we een afspraak gehad met de opdrachtgever om het een en ander te bespreken. We hebben ook een afspraak gehad met de begeleider vanuit school om er voor zorg te dragen dat we op HBO-niveau ons onderzoek aan het afronden waren. Hierna hebben wij nog aanpassingen in onze verslaglegging gedaan en vervolgens ons verslag ingeleverd. Tot slot gaan wij nog een presentatie geven voor de opdrachtgever, begeleider vanuit de opleiding en voor andere belangstellenden.

Wijze van werken aan doelen

Wij hebben geprobeerd de doelen van ons onderzoek continu voor ogen te houden. Ik ben hierin wel afgeweken van het oorspronkelijke spoor maar werd teruggeroepen door Aline. Dit heeft er voor gezorgd dat we ons onderzoek volgens plan hebben uitgevoerd. Wel hebben we bepaalde onderwerpen uit de voorbereidingsfase doorgeschoven naar de uitvoeringsfase omdat we na onze reis ervaring hadden met de cultuur.

Daarnaast hebben we ons aan de opzet van Baarda en de Goede geprobeerd te houden. Deze opzet is belangrijk voor beoordeling van ons project.

Ik heb in overleg met Geertje persoonlijke leerdoelen opgesteld aan het begin van onze reis. Ik ben niet altijd actief met deze leerdoelen aan de slag geweest. In mijn onderbewuste heb ik wel aan de leerdoelen gewerkt. Ik wil deze graag evalueren in mijn reflectieverslag, deze is te vinden in de bijlagen.

Evaluatie van activiteiten projectgroep

De activiteiten door ons uitgevoerd zijn in chronologische volgorde uitgevoerd. We zijn begonnen met de voorbereiding, vervolgens de uitvoering en tot slot de afronding. Tijdens de uitvoering van de activiteiten in alle fasen van het onderzoek hebben wij in eerste instantie goed overleg met elkaar gehad. Ik heb dit als zeer belangrijk ervaren omdat wij er samen voor zorg moeten dragen dat het project op de juiste manier is uitgevoerd en voor beide op een succesvolle manier. Daarnaast hebben wij er voor gezorgd dat er een goede overeenstemming was met de opdrachtgever en in de laatste plaats met de begeleider vanuit de opleiding.

We hebben geprobeerd de activiteiten gelijk te verdelen. Dit was echter een hele opgave. Mijn taal is beter als dat van Aline en Aline is beter in overzicht houden over het verslag. Daarnaast hebben we gekeken naar de interesses van beide zodat ieder ook iets deed wat haar interesseerde of een toevoeging voor diegene was.

Ik ben erg tevreden over de uitvoering van de activiteiten. We hebben na de activiteiten samen geëvalueerd en besproken wat een volgende keer beter kon gaan. Daar hebben we geprobeerd wat mee te doen. Daarnaast hebben we ook bekeken in welke mate we elkaar konden helpen. Dat is hier in Nederland beter gelukt als in Burkina Faso. Daar hebben we toch beide ons eigen proces gehad en een andere manier van werken. Dit heeft wel gezorgd voor botsingen en discussies maar uiteindelijk, gekeken naar het eindproduct, is dat het waard geweest.

Samenwerking projectgroep

De samenwerking is niet altijd soepel geweest, ik zou willen dat ik dat kon zeggen. We hebben in de voorbereidingsfase weinig last gehad van moeilijkheden bij het samenwerken. Ik heb de samenwerking prettig ervaren met Aline, zij vulde mij aan en ik haar. Echter in Burkina, onder andere omstandigheden, werden de verschillen duidelijk. We konden het niet altijd met elkaar eens worden en ik wilde nog wel eens afwijken van het gekozen pad. Aline moest me hierin terugroepen. Ik heb Aline daarentegen ook wel eens bij het onderzoek moeten betrekken. Omdat ik de taal beter bezit als Aline was ik snel geneigd het onderzoek op me te nemen terwijl we het samen moesten doen. Na een fikse ruzie die onder andere is ontstaan door het onderzoek, hebben we besloten meer samen te werken. We hebben een groot deel van ons verblijf individueel gewerkt. Juist voor ons onderzoek was het belangrijk samen te werken. Vanaf dat moment is het eigenlijk goed gegaan. We voelden elkaar beter aan en snaptten elkaars standpunten beter.

Ik heb van de samenwerking met Aline geleerd om mijn strepen te staan. We verschillen ontzettend van elkaar en dat heeft er voor gezorgd dat ik mij op een ondergeschikte positie heb gezet. Ik heb geleerd dat ik voor mijn mening op moet komen en deze duidelijk moet maken.

Evaluatie van de begeleiding

Ik heb de begeleiding vanuit de stichting als zeer prettig ervaren. Ik wist dat als ik het moeilijk had of niet uit de opdracht kwam, ik daar terecht kon. Geertje heeft een duidelijk zicht op mij gekregen en me daarvan uit me goed weten te begeleiden. Ze heeft me gewezen op mijn zwakkere kanten en sterke kanten. Dit heeft me mijn positie duidelijk gemaakt. Ook de informatie die van haar afkomstig was, heb ik prettig gevonden. Haar begeleiding heeft het verblijf in Burkina Faso meer diepgang gegeven. De begeleiding vanuit de opleiding is meer op afstand geweest. Ik wist dat als ik ergens mee zat, ik daar kon aankloppen. Ik heb het ook prettig gevonden dat ik bij Han terecht kon op het moment dat ons onderzoek niet meer verder kon. De tips waren handig en hanteerbaar. Ik ben erg dankbaar voor de begeleiding die ik heb mogen ontvangen. Het heeft een toegevoegde waarde voor mij gehad zulke begeleiding te mogen ontvangen.

10.2 Procesverslag Aline Westera

Inleiding

Op 20 juni 2007 heb ik meegedaan aan een voor mij spannende sollicitatie ronde voor een reis naar Burkina Faso in Afrika samen met Geertje Grondel.

Een paar maanden geleden had ik besloten dat ik wel in het buitenland zou willen afstuderen. Op dat moment had ik nog geen relatie, dus dat gegeven stond mij niet in de weg.

Voor het gesprek was ik best zenuwachtig. Judith en Geertje stelden vragen waarom ik wilde en ook waar ik me aan zou moeten aanpassen. Ik vertelde eerlijk dat ik het eng vond, maar dat ik altijd had gezegd dat ik niet naar buitenland zou kunnen. Ik heb last van heimwee, ik kan dat niet, dat is iets voor iemand anders en dat staat veel te ver van mijn bed.

Ik begon me te realiseren wat voor mogelijkheid er lag voor mij. Als ik het nooit probeer en altijd zeg dat ik het niet kan, dan kan ik nooit met zekerheid zeggen of ik het zou kunnen, omdat ik het niet geprobeerd heb.

Voor mezelf had ik alles op een rijtje gezet. Huis, financiën, relatie en school. Al deze dingen stonden mij niet in de weg, dus ik heb de stap genomen.

We hadden het geluk dat er maar 2 studenten hadden gesolliciteerd, dus ik was 1 van de gelukkigen.

Wat was ik blij, maar wat vond ik het eng.

Het zou nog een half jaar duren voordat we weg zouden gaan, dus het begon te zakken. Ik dacht er niet zoveel meer aan. Ik begon met de voorbereidingen haalde netjes alle inentingen en boekte de ticket. Mijn studiegenoot praatte er heel veel over, ook thuis. Ik niet, ik was druk met allerlei andere alledaagse zaken.

Tot een week voor de vertrekdatum. Ik pakte de inboedel van mijn tas wat bij elkaar en ik begon toch wel wat zenuwachtig te worden.

De laatste dagen leefde ik in een roes. Van mij mochten we direct wel vertrekken!

Inmiddels ben ik al weer bijna 2 maand in Nederland. Dit afstudeerjaar is enorm snel gegaan. Mijn avonturen samen met Geertje en Wendy zijn onvoorstelbaar. Van te voren had ik niet verwacht dat het zo mooi, waardevol, moeilijk en zwaar zou zijn. Een tijd en ervaring die niemand meer van mij af kan nemen en één waar ik nog lang van na zal genieten.

Werkwijze

- Voorbereidingsfase

In de voorbereidende fase hebben Wendy en ik elkaar eerst een paar keer ontmoet. Ik kende Wendy voor die tijd niet. We hebben een keer op een terras wat gedronken en wat persoonlijke verhalen uitgewisseld. Tevens hebben we aan elkaar verteld wat sterke en zwakke punten waren van onszelf. Het leek wel goed te klikken.

We hebben daarna allebei de keuzemodule 'Projectmatig Werken' gevolgd en hier moest je een plan van aanpak voor maken. We hebben direct een plan van aanpak gemaakt voor ons afstudeerproject. Na een paar aanpassingen, is dit het uiteindelijke werkplan geworden, waarmee we aan de slag gingen. Ik merkte toen al dat ik qua schoolwerk goed met Wendy kon samenwerken.

Toen het werkplan klaar was, hebben we een tijdje niet aan het werkplan van ons afstudeerproject gewerkt. We hadden het allebei druk met andere keuzemodules en het leek ook nog zo'n ver van mijn bedshow.

Toen we een keer bij Geertje koffie gingen drinken en over Afrika aan de klets kwamen, werd ik weer helemaal enthousiast en samen gingen we vol goeie zin aan de gang met het werkplan.

We hebben informatie opgezocht over Afrika, de cultuur, stichting Initiat, eigenlijk de deelvragen die in ons werkplan stonden beschreven. Dit hebben we voornamelijk opgezocht op de computer, maar ook gepraat met studenten die al een keer in Afrika waren geweest en zei vertelden hun ervaringen en belevenissen. Zo kreeg ik voor 15% een beeld van wat me te wachten zou staan.

Wendy's vader had de tickets geboekt en we zouden eerst samen de visums ophalen in België, maar uiteindelijk heeft Wendy dit gedaan. Ieder voor zich zorgde voor de vaccinaties die nodig waren, maar we hielden onderling wel veel contact via de mail of telefoon.

We hadden allebei een lijst met de dingen die we nodig hadden in Afrika. Voor sommige zaken was het voldoende dat 1 persoon dat mee nam en samen hebben we gekeken wat we konden verdelen.

- Uitvoeringsfase

Persoonlijk vond ik het best spannend hoe ons afstudeeronderzoek zou gaan verlopen in Burkina Faso. Ik wist dat de cultuur zo anders is dan in Nederland. Daarnaast hadden we te maken met de taalbarriere en we konden ons ook totaal geen voorstelling maken van onze tijdelijk leefomstandigheden in Afrika.

Ik heb gemerkt dat je op persoonlijk vlak een hele verandering en ontwikkeling doormaakt en dat je daarnaast ook nog bezig moet met het project. Ik had vooral in het begin moeite om deze twee zaken met elkaar te combineren.

We zijn begonnen met een aantal gesprekken te plannen met Tapsoba. We wilden een beeld krijgen van zijn werkzaamheden, de projecten, de cultuur, maar ook hoe Tapsoba werkt en wat hij belangrijk vindt.

Overdag moest Tapsoba vaak werken, dus de gesprekken planden we vooral in de avond. Ik was dan eigenlijk al moe van alle indrukken van de dag en de warmte speelde ook een rol. Toen moest ik me nog concentreren op het gesprek. Wendy deed voornamelijk het woord, omdat mijn Engels niet zo geweldig is. Ik luisterde en notuleerde. Dit kostte mij zeer veel moeite, omdat ik al moe was en daarnaast kost het veel energie, omdat het een andere taal is. Toch sloeg ik me er door heen, omdat ik wist dat het belangrijk was. Ik kreeg toen pas goed helder wat voor werk de stichting deed en wat de plannen waren. Het kwartje viel toen als het ware op zijn plek en kon ik er een beeld bij schetsen van hoe het eruit moest gaan zien.

Ik vond het prettig dat ik mijn indrukken kon delen met Geertje en Wendy. Vooral met Wendy heb ik de eerste weken veelvuldig gesprekken gehad, omdat ze min of meer toch hetzelfde doormaakt als ik.

Toen moesten er enquêtes geschreven worden en de vragen hebben we samen opgesteld. Wendy heeft de vertaling naar het Engels en Frans gedaan, omdat ik hier niet goed in was. Achteraf speelde bij mij ook een stuk faalangst, bang om fouten te maken.

Na veel oponthoud waren de enquêtes eindelijk klaar en we hebben ze geprint. Ze lagen klaar om weg gebracht te worden. Helaas is dit laatste niet gebeurd door allerlei oorzaken, die we nu nog niet goed helder hebben en waar we waarschijnlijk ook niet achter gaan komen.

We zijn toen een andere weg ingeslagen en hier hebben we veel met Geertje over gepraat. We kregen samen helder wat we nu konden doen en dit hebben we gemaild naar Han Dekker. Die keurde het goed en toen hebben we veel materiaal/ informatie verzameld wat typisch Afrikaans was. De laatste twee weken hebben we geen of nauwelijks contact gehad met Tapsoba, maar hebben we wel allerlei instellingen/ voorzieningen en families bezocht.

- Afrondingsfase

Bij terugkomst in Nederland, had ik eerst wel 2 week nodig om weer te wennen aan het dagelijkse leven. Alles viel tegen en ik kon alleen maar op de bank zitten en huilen. Ik miste Afrika niet, ik wilde ook wel graag naar huis, maar ik kon niet wennen. Ik had ook nergens geen zin in. Normaal ben ik iemand die direct na een vakantie weer aan het werk gaat, dus ik had me nu ook snel weer in laten plannen. Achteraf had ik nog een week langer nodig om bij te komen.

Uiteindelijk lukte me het stapje voor stapje om te wennen en Wendy en ik hebben na 3 week weer afgesproken op school om aan het einddocument te werken.

De eerste 3 á 4 keer hebben we samen achter de computer aan het document gewerkt. Later hebben we taken verdeeld en ieder voor zich maakte deze thuis. We stuurden ze naar elkaar toe en gaven elkaar feedback erop.

Ondertussen hadden we Han Dekker een mail gestuurd om nog een keer af te spreken. Tijdens dit gesprek gaf Han ons nog wat tips en deze hebben we verwerkt in het verslag.

Han wilde een deel van het verslag alvast zien en dit hebben we over de mail gestuurd. Dit stuk zag er goed uit, met een juiste bronvermelding. Tevens hebben we een overzicht gestuurd van de gehele inhoudsopgave en hier gaf Han ons ook nog tips voor.

Uiteindelijk hebben we een mooi einddocument en staat de datum voor de presentatie vast. De presentatie zullen we samen op school maken.

Wijze van werken aan doelen

Vanaf het begin hebben we geprobeerd de lijn en de doelen van het onderzoek vast te houden. In de eerste week waren er direct al onduidelijkheden. Geertje en Tapsoba hadden een heel ander onderzoek voor ogen, dan wij als opdracht van de stichting hadden meegekregen. Ik heb toen direct op de rem getrapt en ben bij ons onderzoek gebleven. Dit was onze opdracht en hier hebben we ons ook op voorbereidt. Wat Geertje en Tapsoba wilden, was een heel ander onderzoek en dat zag ik bij voorbaat al niet zitten.

Toen de enquêtes niet weg gebracht zouden worden, hebben we mondeling nieuwe doelen gesteld. We zouden nu zoveel mogelijk materiaal verzamelen over Afrika en dit zouden we uitwerken in Nederland. Ondertussen schreef ik wel wat steekwoorden op.

Aan het begin van de reis, heb ik samen met Geertje een gesprek gehad over mijn persoonlijke leerdoelen. De eerste 7 weken deed ik er alles voor om geen leerdoel tegen te komen. Ik sloot me als het ware af daarvoor.

Uiteindelijk hield ik dit niet vol en ben ik 'gebroken'. De laatste 3 week heb ik zo intens geleefd in Afrika en zag en beleefde ik dingen, waarvoor ik de eerste weken mijn ogen sloot. Voor een uitgebreid verslag, verwijs ik u naar de bijlage, waar ik een reflectieverslag heb geschreven over mijn persoonlijke ontwikkeling in Afrika.

Evaluatie van activiteiten projectgroep

De activiteiten zijn uitgevoerd zoals we ze gepland hadden. Ik had wel veel tijd nodig om te wennen in Afrika, maar hier hebben we rekening mee gehouden in de voorbereiding.

De uitvoering heeft langer geduurd dan we verwacht hadden. Dit ligt niet aan ons, maar aan Tapsoba. We hebben veel malen geprobeerd een afspraak te maken met hem om de enquêtes weg te brengen, maar elke keer kwam er voor hem iets tussen.

Hier had ik op het laatst flink de balen van en ergens hoefde het voor mij niet meer. We hadden zoveel tijd en energie in de enquêtes gestoken en het zat me dwars dat we afhankelijk waren van Tapsoba, omdat hij mee moest om ze weg te brengen.

In overleg met de opdrachtgever Geertje, hebben we een andere wending genomen in ons onderzoek. Dit hebben we tevens gemaild naar onze begeleider van school en die keurde dit goed. We hebben geprobeerd de taken gelijk te verdelen, maar dit was best lastig. Ik spreek niet zo goed Engels en Frans lukt al helemaal niet. Dus de vertaling heeft Wendy op zich genomen.

Later, toen het onderzoek een andere wending kreeg, heb ik meer gedaan. Ik ben iemand die haar ervaring en belevenissen opschrijft en achteraf hebben we hier veel baat bij gehad.

Uiteindelijk zijn de activiteiten eerlijk verdeeld.

Ik ben tevreden over hoe het is gegaan. Wendy wist dat mijn taalknobbel niet zo groot was, dus zij heeft zich meer met de vertaling van de enquêtes bezig gehouden.

Ik ben een pietje precies en ga inhoudelijk dieper op zaken in. Zo hebben onze activiteiten diepgang gekregen in onze 'nieuw' onderzoek. Elke keer hebben we wel afgestemd waar de één mee bezig was en we gaven elkaar feedback hierop. Uiteindelijk is het in de afrondingsfase goed afgerond en heeft iedereen ongeveer evenveel gedaan en ben ik hier tevreden mee.

Samenwerking projectgroep

In de voorbereidingsfase die we op school hebben gedaan, hebben we weinig tot geen problemen gehad met samenwerken. We hadden allebei dezelfde instelling en weten van doorpakken. Ook kwamen we allebei de afspraken trouw na.

In Afrika verliep de samenwerking niet altijd even soepel. Dit komt omdat we allebei verschillend van karakter zijn en het leeftijdsverschil. Dit heeft wel eens gebotst. Ook doordat Wendy de taal beter beheerste, had ik de neiging om me terug te trekken, omdat ik het toch niet kon. Dit kwam mij ook wel weer goed uit, want dan kon ik ook geen fouten maken.

Na een fikse ruzie, hebben we alle frustraties naar elkaar uitgesproken en dit luchtte enorm op. Vanaf toen ik alles soepeler gegaan, omdat we elkaar respecteerden. We gingen er samen weer voor.

In het reflectieverslag staat het proces van mij uitgebreider beschreven.

Ik heb geleerd dat ik best op mezelf mag vertrouwen. Ik ben gewend om op iemand te leunen en dit keer kon dit niet, omdat Wendy in het begin vertelde dat ze mij als grote zus beschouwde. Ik moest van mijzelf bewijzen dat ik sterk was en dat ik het wel alleen kon.

Nu weet ik dat ik het kan, zonder op iemand te steunen en heb ik meer vertrouwen in mijzelf gekregen.

Evaluatie van de begeleiding

De voorbereiding hebben we op school gedaan en toen moesten we veel informatie over en van Afrika verzamelen. Voor veel dingen hadden we de begeleider vanuit de stichting nodig. We stuurden mails met vragen, maar hier kregen wij niet altijd antwoord op of heel laat. Dit gedeelte verliep niet altijd even soepel. Gelukkig hebben we uiteindelijk wel al het materiaal gekregen, wat we nodig hadden voor ons onderzoek. Soms niet via de begeleider van de stichting, maar via studenten die eerder in Afrika zijn geweest.

Gedurende het verblijf in Afrika, heeft Geertje ons intensief begeleidt. Ze heeft ons heel veel laten zien en ze vertelde hier veel over. Ze begeleidde ons de eerste weken intensief, wat ik als zeer prettig heb ervaren. We waren altijd met z'n drieën en ik kon altijd op Geertje terug vallen. Ze was een veilige factor voor mij, wat ik niet altijd wilde zien, omdat ik dacht dat ik het wel alleen kon.

Geertje heeft ons heel veel laten zien en laten doen, zo heeft alles veel meer diepgang gekregen. De laatste weken konden Wendy en ik ons zelf ook goed redden in Afrika en Geertje liet ons al vrij snel wat vrijer. Wat dat betreft vulden Wendy en ik elkaar goed aan. Ik durfde veel en stapte overal op af en Wendy kon een goed woordje Frans.

Ik ben tevreden over de begeleiding. Ook toen ons onderzoek vastliep, we konden terug vallen op onze begeleider van school, Han. Hij gaf ons tips en op deze manier konden we weer verder.

Al met al ben ik dankbaar voor de begeleiding van Geertje en Han voor, tijdens en na ons verblijf in Afrika.

Bijlagen

- Enquête Frans
- Reflectieverslag Wendy
- Reflectieverslag Aline
- Werkplan

Bijlage 1; Enquête Frans

ASSOCIATION IMAMES-BURKINA
01 BP 1415 Ouagadougou 01
Tel : (00226) 70 28 37 07
Email : imames_burkina@yahoo.fr

Burkina Faso
Unité – Progrès- Justice

Questionnaire d'enquête

L'association Imames-Burkina est une organisation à base communautaire œuvrant dans le domaine social. Elle travaille depuis 2003 dans le département de Nagreongo. Dans le souci de renforcer et obtenir une meilleure adhésion des populations à ces actions de développement elle souhaiterait recueillir les opinions des leaders communautaires et des bénéficiaires. Le traitement de ces informations respectera le principe de l'anonymat et de la confidentialité.
Nous vous remercions de votre contribution.

Identités

Nom de village
Nom de l'enquêteur
Age de l'enquêté Son sexe
Niveau d'instruction :
Ecole primaire, non Si oui, quelle classe
Ecole secondaire, non Si oui, quelle classe
Université, non Si oui, quel niveau
Alphabétisation, non Si oui, choisissez le niveau correspondant :
Premier niveau Deuxième niveau
Autre

1. Pensez-vous que l'éducation est importante ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

2. Les enfants de 3 à 6 ans de votre village vont-ils la chance d'aller à l'école maternelle ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

3. Les adultes de votre village ont-ils l'occasion de prendre part à des cours d'alphabétisations ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

4. Voudriez-vous toujours apprendre ?

Non

Si oui, combien de temps pouvez-vous consacrer à votre apprentissage ?

.....
.....
.....

5. Pensez-vous que les filles et les garçons ont les mêmes droits d'aller à l'école ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

6. Pensez-vous que les femmes et les hommes ont les mêmes droits d'être alphabétisé ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

7. Pensez-vous qu'il y a un besoin de formation des adultes de votre village ? Si oui, choisissez un ou les domaines concernés parmi la liste suivante :

a. Alphabétisation

b. Agriculture et élevage

c. Informatique

d. Toutes les options

e. Autre (à préciser)

8. Pensez-vous qu'une alimentation saine joue un rôle important dans la vie de l'homme ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

9. Les habitants de votre village pratiquent-ils les cultures maraichères ?

Si oui, les quelles

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

10. Pensez-vous que la malnutrition des enfants est un problème de santé vécu dans votre village ?
Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

11. Quelle sont les actions menées par les habitants de votre village pour lutter contre la malnutrition ?

.....
.....
.....

12. Pensez-vous que chaque enfant qui naît dans votre village doit être déclaré dans les services de l'administration ?

Si oui, pourquoi

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

13. Pensez-vous que vacciner les enfants de votre village contre les maladies est nécessaire pour vous et les parents ?

Oui, pourquoi

.....
.....
.....

Non, pourquoi

.....
.....
.....

14. Depuis que Imames Burkina intervient dans votre village avez-vous constaté une évolution dans les attitudes des populations ?

Si oui, lesquelles

.....
.....
.....

Si non, pourquoi

.....
.....
.....

15. Les populations de votre village échangent-elles beaucoup sur les sujets traités par Imames Burkina

.....
.....
.....

16. Connaissez – vous les droits des enfants ? Non

Si oui citez en quelques uns

.....
.....
.....

17. Que pouvez-vous faire pour améliorer les droits des enfants dans votre village ?

.....
.....
.....

18. Auriez-vous des suggestions ?

Non

Oui, lesquelles ?

.....
.....
.....

Bijlage 2; Reflectieverslag Wendy Mol

Na afloop van mijn afstudeerproject in Burkina Faso wil ik graag aan de hand van mijn persoonlijke leerdoelen een reflectieverslag schrijven.

Leerdoelen:

- Ik wil leren mijn eigen 'ik' te ontdekken. Ik wil zonder vrienden en familie ontdekken wat ik wil en wie ik ben en wil zijn.

In Nederland heb ik door de loop der jaren, mezelf verschillende rollen gegeven. Door me in een andere situatie te zetten kan ik voor mezelf ontdekken welke rol bij me past en welke rol ik aan wil nemen.

Ik heb gemerkt dat mensen in Nederland vasthouden aan de rol die ik daar vervulde terwijl ik voor mijn gevoel al verder was in het proces. Ik heb me vaak onzeker gevoeld en ben bang geweest dat mensen in Nederland me niet meer aardig zouden vinden in een nieuwe rol. Ik ben er achter gekomen dat ik meer voor mijn eigen wil op moet komen. In Nederland wilde ik het iedereen naar de zin maken en liet daarbij mijn eigen voorkeuren achter wegen. Ik heb ik Burkina geleerd aan te geven wat ik wil zonder daarbij aan een ander proberen te denken.

Ik ben tot het inzicht gekomen dat ik niet tevreden was over mijn leven in Nederland. Ik heb mezelf vast gelegd aan dingen terwijl ik nog veel wil ontdekken. Ik heb bij terugkomst in Nederland mijn relatie beëindigd omdat deze mij in de weg leek te staan. Ik heb mijn echte vrienden leren kennen en heb beslissingen voor de toekomst gemaakt. Ik heb mezelf de kans gegund om er over na te denken meer te gaan reizen. Ik denk er op dit moment over na om me voor een langere periode in het buitenland te vestigen. In welk tijdsvlak dit allemaal gaat gebeuren kan ik niet zeggen. Wel weet ik nu beter wat ik wil en wat ik wil bereiken.

- Ik wil leren van dag tot dag te plannen, niet weken willen plannen maar dagen.

In Nederland kon ik heel goed weken of zelfs maanden vooruit plannen. Ik kon bedenken wat ik wanneer wilde doen. In Afrika werkt dat niet. Je moet van dag tot dag kijken wat de mogelijkheden zijn en waartoe je in staat bent. Dit heeft voor mij voor moeilijkheden gezorgd in het begin. Ik wilde graag bedenken wat we die week gingen doen. Na een aantal weken kon ik me redelijk aanpassen aan het van dag tot dag plannen en op het laatst leek ik wel een Afrikaner. Ik heb dit mee genomen naar Nederland en merk dat het hier voor moeilijkheden zorgt. Ook hier wil ik van dag tot dag plannen maar met de mentaliteit hier botst dat vreselijk. Ik merk het in mijn schoolwerk en sociale contacten. Waar ik eerder altijd op tijd kwam, kan ik nu ook te laat komen. Mijn schoolwerk kan ik slecht vooruit plannen en ben nu later klaar als eerst. Dit is een nadeel op dit moment maar ik denk dat ik ook heb geleerd aan mezelf te denken. Alles ging eerder zo gehaast dat ik mezelf nu de tijd gun voor dingen. Dit geeft dus stress maar tegelijkertijd ook rust.

- Ik wil leren de veiligheid los te laten en in het diepe te springen.

In Nederland heb ik mijn veilige haven, mijn ouders en vrienden. Ik weet dat ik hier altijd op terug kan vallen. Door naar Afrika te gaan, werd de afstand tussen mij en mijn veilige haven ontzettend groot. Ik had mogelijkheden tot telefonisch contact maar kon niet zomaar bellen. Afrika voelde voor mij als het diepe. Een onbekende omgeving, een onbekende taal en samenleven met onbekende mensen. Ik heb me hierdoor zekerder over mijn eigen kunnen gevoeld. Ik ben ziek geweest, erg ziek. Zonder familie en vrienden in een nieuwe omgeving voelt dat raar. Ik heb me daar doorheen geslagen en sterk uitgekomen. Ik wist daarna dat ik alles kon, ondanks het veilige. Ik heb geleerd een nieuwe veilige haven op te bouwen en nu heb ik er 2. Ik heb 2 huizen en ik heb mensen ontmoet waar ik contacten mee heb onderhouden. Ik durf meer en hoor hier in Nederland ook dat ik meer zekerheid uitstraal. Ik ben gegroeid, volwassen geworden.

- Ik wil leren hoe de cultuur in Burkina Faso is en hoe ik me daar aan kan passen.

De cultuur in Burkina Faso is een wereld van verschil met Nederland. Handen schudden, praatjes maken, rein/onrein, afslaan en aannemen. Ik was hier niet aan gewend. Die verschillen in cultuur vielen me in eerste instantie zwaar. Ik vond het maar onzin of ik met links of rechts geld gaf en die verplichte praatjes op straat had ik ook geen zin in. Ik denk dat dit te maken heeft gehad met het niet los kunnen laten van Nederland. Toen ik dat eenmaal los gelaten had, kon ik de lol er ook van inzien. Mensen willen graag een praatje maken, hier kan je ook dingen uit leren over hun leven. De huwelijksaanzoeken zijn een ander deel van de cultuur, die begrijp ik nog niet helemaal. Ik voel me wel vereerd maar heb er niet aan kunnen wennen. Ik denk dat ik me zo goed mogelijk heb kunnen aanpassen. Ik heb de cultuur en de daarbij horende normen en waarden geprobeerd te accepteren en te gebruiken. Er zijn nog steeds dingen die ik niet begrijp. Waarom moet er iemand opstaan van een stoel zodat ik kan gaan zitten? Ik kan ook blijven staan? Dit is moeilijk, maar ik ben er nu aan gewend. Hier in Nederland moet ik gewoon blijven staan en dat is ook niet altijd leuk.

- Ik wil leren naar mijn eigen lichaam te luisteren en te stoppen als het niet meer gaat.

Ik heb mezelf aangeleerd niet snel op te geven, of ik nou ziek ben of niet. Ik heb mijn lichaam vaak uitgeput en dat is niet goed. Ik wist dat de omstandigheden in Afrika minimaal waren en dat ik beter moest gaan luisteren naar mijn lichaam. Na 2 weken verblijf in Afrika kon ik dit ook doen. Ik heb toen aangegeven dat ik me niet goed voelde, ik was toen al redelijk laat. Omdat de toestand al snel verslechterd was, ben ik aan het infuus gelegd. Vanaf dat moment ben ik beter gaan luisteren naar mezelf. Als ik moe was, deed ik een dutje. Als ik me niet lekker voelde gaf ik dit aan. Achteraf had ik nog beter voor mezelf kunnen zorgen door 1 keer in de week ORS te drinken en netjes elke dag multivitaminen te nemen. Ik luister nu in Nederland ook beter naar mezelf en geef mezelf meer rust. Dit doet mijn lichaam goed.

- Ik wil leren samen te leven met mensen die ik nauwelijks ken en hen te vertrouwen.

Ik vond het heel eng om zo ver van huis te zijn met mensen die ik niet kende en ook niet durfde te vertrouwen. Het moment dat ik in het vliegtuig stapte wist ik dat ik ze moest leren vertrouwen. Ik heb Geertje snel al vertrouwt, zij wist veel van het land en de mensen dus ik moest haar wel vertrouwen in wat ze zei. Met Aline had ik meer moeite al heeft dit niet lang geduurd. Door de situatie waarin we leefden, was het nodig elkaar snel te vertrouwen. De situatie voelt anders en zonder vertrouwen is leven in Burkina lastig. Ik heb ook geleerd vertrouwen te krijgen in de mensen daar. Velen willen blanken geen kwaad doen, vooral niet in onze wijk en vrienden van Geertje ook niet. Dit heeft mij de mogelijkheid gegeven om met Afrikanen op stap te gaan. Ik heb daar veel van geleerd en ben blij dat ik het heb gedurfd deze mensen te vertrouwen.

Kortom: Ik wil ervaringen opdoen die me de komende jaren bij zullen blijven.

Ik heb gemerkt dat de hele ervaring meer met me heeft gedaan als dat ik dacht. Ik heb er nu nog moeite mee om alles op papier te zetten. Ons project is niet zo gelopen als dat ik wilde ondanks de tijd die ik er in heb gestopt. De band met Aline heeft een flinke deuk opgelopen die niet geheel genezen is. Maar toch is er niemand met wie ik maar 1 blik hoeft te delen, 1 woord hoeft te zeggen die me zo goed begrijpt als Aline. Ook Geertje begrijpt mijn verhaal.

Ik vertel mensen in Nederland het liefst hoe mooi alles is geweest terwijl het ook zo'n pijn heeft gedaan. Ik ben mijn emoties nog niet de baas en ik worstel nog met verdriet over het project. Ik probeer er met mijn naasten over te praten maar merk dat het een proces is dat ik alleen aan moet vechten. Het doet veel pijn dat ik het vertrouwen in Tapsoba kwijt ben geraakt. Ik probeer hier nu mee verder te gaan en weet dat ik van Aline en Geertje daarin steun kan krijgen.

Ik weet dat er een dag komt dat ik terugga. Ik weet dat er een dag komt dat ik Taps weer zie en ik weet dat alles dan weer normaal zal zijn. Ik weet dat mijn leventje nooit meer de oude zal zijn en ik heb dat geaccepteerd. Ik ben trots op mezelf en voel me groter dan ooit.

Het is Afrika geweest en daar heb ik 1 ding geleerd: Acceptatie van de situatie.

Bijlage 3; Reflectieverslag Aline Westera

Dit jaar ben ik 10 weken naar West Afrika geweest. Naar het buitenland gaan was iets wat anderen deden, Aline niet. Dit was niets voor mij en werd ook niets voor mij. Ik zou dit niet kunnen, ik heb teveel last van heimwee en ik kan er slecht tegen om zo lang bij mijn familie en vrienden weg te zijn. Zo dacht ik voor een paar jaar terug.

De afgelopen jaren ben ik sterker geworden en ik begon na te denken over naar het buitenland gaan. Als ik niet ga, hoe kan ik dan zeggen dat ik het niet kan of dat het niets voor mij is? Ik heb de jaarstage gelopen op FPC Veldzicht en mijn stagebegeleidster was naar West Afrika geweest om daar af te studeren. Zij vond het ook écht iets voor mij.

Ik begon hier over na te denken. Zou ik het kunnen? Het begon te kriebelen.

Ik begon de site te lezen van de stichting en ik ben naar een voorlichtingsavond geweest. Ik werd razend enthousiast! Ik heb direct die middag een sollicitatiebrief geschreven en hierin heb ik mijn motivatie gezet. Ik werd uitgenodigd voor een gesprek en omdat er maar 2 gegadigden waren, was ik de gelukkige!

Blij ging ik naar huis, maar ook zo zenuwachtig. Zou ik het wel kunnen? Wat staat me te wachten? Ik vond het allemaal zo verschrikkelijk spannend.

Het zou nog een half jaar duren voordat we weg zouden gaan, dus het begon te zakken. Ik dacht er niet zoveel meer aan. Ik begon met de voorbereidingen haalde netjes alle inentingen en boekte de ticket. Mijn studiegenoot praatte er heel veel over, ook thuis. Ik niet, ik was druk met allerlei andere alledaagse zaken.

Tot een week voor de vertrekdatum. Ik pakte de inboedel van mijn tas wat bij elkaar en ik begon toch wel wat zenuwachtig te worden.

De laatste dagen leefde ik in een roes. Van mij mochten we direct wel vertrekken! Dat wachten, nadenken, ik wilde aan de bak.

26 januari 2008

Op Schiphol nam ik afscheid van mijn vriend, mijn vader en moeder hoefden me niet uit te zwaaien en waren dus ook niet mee gereden om me weg te brengen. Dat vond ik onzin en ik kon toch niet iedereen evenveel aandacht geven.

Ik hoefde niet te huilen, ik leefde nog steeds in een roes. Ik was stil. De hele reis ging in een waas voorbij. Ik dacht niet, ik praatte niet, ik huilde niet, niets van dit alles.

Midden in de nacht kwamen we bij de familie aan en we zijn toen direct naar bed gegaan. De volgende dag waren we al weer vroeg wakker en we maakten kennis met de familie. We gingen met de auto op pad om de stad te bezichtigen.

Ik weet nog dat we naar de bank reden en dat ik toen moest huilen. Tranen biggelden over de wangen, ik zag zoveel, ik deed zoveel nieuwe indrukken op, het was gewoon zoveel. Ik voelde me zo apart, zo raar. Ik kon het allemaal niet bevatten. Alles was zo anders, al het vertrouwde, veilige was weg!

30 januari 2008

In de eerste week heb ik een gesprek met Geertje gehad over mijn leerdoelen.

Mijn leerdoelen:

- Omgaan met heimwee;
- Omgaan met de taalbarriere;
- Leren leven in een omgeving zonder luxe;
- Omgaan met weinig privacy en op de lip zitten bij/ met mensen;
- Soms moeite om dingen los te laten. Het moet op mijn manier/ tempo gaan. Mijn leerdoel is om het meer los te laten, minder perfectionistisch;
- Onthaasten.

Tot nu toe ging het heel goed en alles waar ik bang voor was, is nog niet voorgekomen. Ik was hier erg blij om, maar dacht ook wel dat het niet altijd zo goed kon blijven gaan. Ik zou vast nog wel een terugslag krijgen.

Mijn grootste wens en doel was met zelfvertrouwen naar huis gaan!

De eerste week heb ik een gesprek met Wendy gehad. Ik heb gezegd dat ik mijn humor, ei niet voldoende kwijt kan en hierdoor word ik erg negatief. Ik mopper op alles en iedereen, op de mensen, op de douche die zo smerig is en op het lange wachten overal. Tevens merkte ik dat verviel in mijn coping/ overlevingsstrategie, die ik in Nederland ook heb: eten. Ergens 'verwerk' ik alles door te gaan eten.

4 februari 2008

Gesprek met Geertje gehad. Ik vertelde dat ik op mijn tenen liep. Alles draaide om Wendy, alle aandacht gaat naar Wendy. Hoe minder ik reageer op Wendy, hoe meer ik me terug trek. Ik reageer bot op haar. Ik kan het niet loslaten, ik wil mijn eigen gang gaan. Lichamelijk (uiterlijk) lukt dit wel, maar geestelijk niet.

9 februari 2008

Ik heb een gesprek met Wendy gehad. Ze kijkt tegen me op als een grote zus, een voorbeeld. Ze vindt me sterk en zelfverzekerd. Ze trekt zich aan mij op, maar aan wie kan ik me optrekken? Ik ben altijd gewend om me aan iemand op te trekken. Misschien kan ik dit loslaten en hoef ik me aan niemand op te trekken.

In de tweede week voelde ik dat ik wat afbrokkelde, ik voelde me minder sterk worden. Heimwee kreeg ik ook wat meer, maar praatte hier verder niet over.

15 februari 2008

Ik probeer erachter te komen waarom ik niet kan genieten van alles, zoals ik zou willen. Ik ben erachter gekomen dat ik geniet, als ik grip op de situatie heb. Als ik mijn eigen gang kan gaan. Tevens merkte ik dat ik geen gelijkwaardige relatie had met Wendy, ik walste over haar heen, terwijl ik iemand nodig heb die tegengas geeft.

Internet hielp mij om mijn verhaal kwijt te kunnen, ik deelde dit niet met Wendy en ook niet met Geertje. Ik kwam erachter toen dat ik voor 10% heimwee had en voor 90% ergenis en verdriet. Verdriet om het feit dat ik nog 7 weken moest! Ik trok me terug, werd steeds stiller.

Bepaalde dingen vond ik erg moeilijk: lange reizen naar de tripjes toe, de warmte, weinig tijd om de bepaalde zaken te verwerken, weinig privacy, geen structuur en alle vastigheid is weg. Kortom, alles wat in Nederland zo veilig en vertrouwd is, mis ik hier. Ik praatte hier met Wendy wel over, met Geertje niet.

Ik droomde over vroeger, over mijn ex. Dingen die ik voor mijn gevoel al lang verwerkt had. Ik ging nadenken over problemen in Nederland. Ik begon dingen te bedenken die ik straks in Nederland anders wilde gaan doen.

10 maart 2008

Ik heb mijn leerdoelen maar bijgesteld. Ik dacht dat ik heimwee, angst, verdriet en onzeker zou zijn, maar integendeel; ik mis privacy, me elke keer aanpassen aan een nieuwe situatie en ik ergerde me omdat niet alles op mijn manier kon.

Ik hoorde dat mijn zus zwanger was en toen miste ik Nederland ontzettend. Ik heb gehuild en ik wilde het liefst terug naar Nederland.

Ondertussen bleef ik ontzettend met eten en de lijn bezig. Hier zit een geschiedenis achter en al eerder heb ik verteld dat eten mijn overlevingsstrategie is. Ik ging steeds meer eten en baalde steeds meer van mijzelf.

16 en 17 maart 2008 (nog 3 week)

We hebben een uitstapje gemaakt. Maandag laat op de dag zijn we terug gekomen en dinsdag is de dag van de grote omwenteling.

Dinsdagochtend zijn we zoals gewoonlijk gaan ontbijten en Geertje vroeg of alles goed met mij ging. Het ging niet goed, de tranen stonden achter mijn ogen. Ik voelde me verdrietig, maar kon niet verklaren waarom. Ik dacht, ik ga gewoon naar internet, schrijf een verhaal naar het thuisfront en dan komt het wel weer goed.

Achter internet stonden de tranen achter mijn ogen te branden. Ik wil hier niet meer zijn, ik wil naar huis.

Ik ben terug gegaan en ben op bed gaan liggen. Meestal helpt het als ik een uurtje slapen, daarna ben ik weer als herboren. Geertje lag naast mij op bed een boek te lezen.

Ik lag op bed, huilde, stopte weer, las een hoofdstuk uit een boek, maar huilde ook zo weer. Ik was in gevecht met mijzelf/ tegen mijzelf. Ik wil sterk zijn, ik wil niet huilen. Ik kan het best, ik moet nog 3 week. Zulke gedachten flitsen door mij hoofd. Als ik nu mijn zus of vriend bel en van me af praat, dan gaat het straks vast wel weer beter.

Ik pakte mijn boek weer en las hem uit. Het was een roteind. De persoon in het boek overleed, ik huilde en bleef op bed liggen. Geertje lag nog naast mij en ging na een uur weg en toen kwam Kimberly binnen.

Ze had nog wat spulletjes gekocht, voordat ze morgen naar huis ging. Ik zei dat ik ook naar huis wilde en dat ik heimwee had en ik begon weer te huilen. Kimberly ging naast me liggen en toen vertelde ik haar het hele verhaal wat me dwars zat.

Ik had heimwee, ik vocht tegen mijzelf, wilde me bewijzen en wilde sterk zijn. Ik wilde volhouden.

Kimberly vroeg aan mij waarom en waar ik precies bang voor was. Ik was bang voor confrontatie.

Confrontatie met mijzelf. Daarom vertelde ik het hele verhaal aan Kimberly. Zij kent mij, zij gaat weg, dat is veilig. Ik kan morgen dan weer op de oude voet verder.

Kimberly vroeg waarom ik dit tegen haar vertelde, terwijl Geertje eigenlijk degene met wie ik zulk soort dingen hoor te bespreken.

De reden was dat ik bang was voor confrontatie, dat Geertje mij op dingen kan wijzen die me pijn doen, waar ik mezelf bij tegen kom. Tevens vond ik Geertje zo warrig, zo chaotisch, iets voelde niet oke voor mij. Ik had geen band met Geertje dat ik dit met haar durfde te bespreken. Kimberly vertelde terecht dat Geertje hier wel voor was en zij niet.

Kimberly zei dat ze het niets vond voor mij om weg te lopen voor zulke dingen. Dat weet ik, maar ik wilde mezelf bewijzen dat ik geen hulp nodig had, Wendy heeft hulp nodig, ik niet. Ik heb tot nu toe alle aandacht aan Wendy gegeven.

Toen wilde ik het Geertje vertellen en Kimberly heeft Geertje opgehaald.

Toen viel alles op zijn plek. Alles. Ik heb 7 week geprobeerd om alles zo veilig mogelijk te houden/ maken. Ik had een schild om me heen. Af en toe kwam er een harde, botte opmerking en hiermee stootte ik de rest van het contact af. Ik kocht allerlei cadeautjes voor mijn familie, zodat ik die aandacht kon geven en mezelf niet. Zolang ik maar voor een ander bezig was.

Tevens stak ik heel veel energie in de relatie tussen Wendy en mij, terwijl dit tevergeefse energie was. We zijn te verschillend van karakter en zitten in een totaal andere levensfase.

Ik was met alles en iedereen druk in de weer om te bewijzen dat ik sterk was en dat ik zonder hulp dit kon volhouden. Wendy zag me bovendien als voorbeeld, als zus, dus ik moest sterk zijn.

Het was een soort van elastiek om mij heen en die zat strakker en begon na mate de tijd verstreek te knellen. Op 18 maart 2008 knapte dit elastiek. Het luchtte me enorm op en ik voelde me vrij. Ik mocht nu van mijzelf mijn ware persoon laten zien en me ook kwetsbaar opstellen.

20 maart 2008

Op deze dag heb ik voor het eerst knallende ruzie gehad met Wendy. We verweten elkaar van alles. Het was een feit dat Wendy het meest aan de enquêtes had gedaan. Tenminste de vertaling naar het Engels en het Frans. Ik heb me met dat laatste weinig tot niets mee bemoeid en ik kan nu zeggen dat ik hiervoor weg liep. Ik ben slecht in talen en ik wilde niet falen op dit punt. Ik liet dit punt dus compleet aan Wendy over, wat natuurlijk niet eerlijk was. Ik kwam erachter dat ik dit ook deed, om het zo veilig mogelijk voor mezelf te maken. Ook hier liep ik voor weg en ik liet het over aan Wendy.

Het gesprek was vroeg op de morgen en de rest van de dag was ik ontzettend moe en kon ik alleen maar huilen. Huilen op bed met foto's van mijn familie en met name van mijn ouders.

Het was alsof ik toen pas toegaf aan het feit dat ik ze miste. Ik heb ze veel verdriet aan gedaan de laatste jaren en ik had zoveel verschrikkelijk veel spijt. Ik vond het niet nodig dat ze me weg brachten naar Schiphol en hier heb ik vooral mijn moeder veel verdriet mee gedaan.

De laatste jaren heb ik mijn ouders op afstand gehouden en het was alsof ik dat nu ging beseffen. Ik heb bijna de hele middag gehuild, ik was zo moe, zo leeg.

De laatste weken heb ik enorm genoten en was ik mezelf! Open, vrij, opgelucht en het maakte me niets uit of ik fouten maakte. De laatste weken waren zwaar, maar ook verschrikkelijk mooi. Ik had nog wat in te halen.

Ik zag dingen die ik de eerste weken niet zag. Ik genoot, ik was open en praatte met de bevolking, al was het gebrekkig.

Qua relatie met Geertje had ik ook nog een boel in te halen. Ik had ook geen energie in onze band gestoken, ik liet Geertje ook op afstand. Logisch dat je dan geen vertrouwen en veiligheid kunt creëren.

4 april 2008

De dag waar ik enorm naar heb uitgekeken, maar die ik ook moeilijk vindt. Ik heb zoveel meegemaakt hier, zoveel gezien en deze plek is vertrouwd geworden. De mensen die lopen over het erf, de kippen die rondhuppelen, het paard dat naast je bed staat te hinniken. Allemaal dingen waar ik me toch aan ben gaan hechten.

Afrika, het was zwaar en ik ben mezelf ontzettend tegen gekomen. Toch was deze periode verschrikkelijk leerzaam en heb ik vooral de laatste weken enorm genoten. De natuur, de mensen, hoe gelukkig ze zijn met zo weinig. Ik leerde het waarderen.

Op persoonlijk vlak merk ik dat ik een stuk sterker ben geworden. Ik kreeg uit mijn omgeving altijd te horen dat ik een sterke persoonlijkheid had. Ze zagen mijn onzekerheden niet, terwijl deze er wel waren, maar ik liet ze niet zien.

Dat de mensen in mijn omgeving mijn onzekerheden niet zagen, lag voor een groot deel bij mijzelf. Ik schaamde me er voor en ik wilde sterk zijn.

Ik weet dat ik vaak niet eerlijk ben tegen mezelf, mijn onzekerheid en eetprobleem deelde ik, maar met een paar mensen.

Ik weet dat hier een punt ligt, waar ik nog aan moet werken en waar ik hulp voor moet zoeken.

Ik ben eerlijker geworden. Ik lieg veel en veel minder tegen mijn ouders. Iets waar ik enorm mee zat, maar dat ik niet kon stoppen. Ik wilde mijn ouders geen verdriet aan doen, daarom verzwegen ik dingen of loog ik. Nu gaat het langzaam aan beter, al is de neiging om te liegen nog sterk aanwezig, omdat het domweg erin gesleten is.

Af en toe besef ik nog niet allemaal wat Afrika met me heeft gedaan. Ik weet wel dat het heel leerzaam was en dat ik trots ben op mijzelf! Trots dat ik het toch heb volgehouden!

Zo zie je maar weer: ik kan het niet, kun je nooit zeggen als je het nooit probeert!

De handen in één slaan

Opdrachtgever:	Stichting Initiat Geertje Grondel
Contactpersoon:	Judith Kinds
Projectleden:	Wendy Mol Aline Westera
Datum:	27-10-2007

Inhoudsopgave

1. Inleiding	blz. 3
2. Achtergrond	blz. 4
2.1 Organisatie	blz. 4
2.2 Doelgroep	blz. 5
2.3 Aanleiding	blz. 5
3. Onderzoeksopdracht	blz. 6
3.1 Aanleiding	blz. 6
3.2 Doelstelling	blz. 6
3.3 Projectopdracht	blz. 6
4. Projectactiviteiten	blz. 7
4.1 Inleiding	blz. 7
4.2 Producten	blz. 7
5. Projectgrenzen	blz. 9
5.1 Grenzen	blz. 9
5.2 Randvoorwaarden	blz. 9
6. Kwaliteitsbewaking	blz. 9
7. Projectorganisatie	blz. 10
7.1 Opdrachtgever	blz. 10
7.2 Projectbegeleider	blz. 10
7.3 Contactpersoon instelling	blz. 10
7.4 Projectenleden	blz. 10
8. Planning	blz. 10
9. Kostenplanning	blz. 11
10. Urenverantwoording	blz. 11
11. Projectrisico's	blz. 12
11.1 Risico's	blz. 12
11.2 Alternatieven	blz. 12
12. Bijlagen	blz. 13
12.1 Opleidingskwalificaties Wendy	blz. 13
12.2 Opleidingskwalificaties Aline	blz. 14
12.3 Projectcontract	blz. 15

1. Inleiding

Wij, Aline Westera en Wendy Mol, zijn vierdejaars studenten aan Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle. Daar volgen wij de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Het vierde jaar staat in het teken van het afstuderen. Wij hebben gekozen voor afstuderen in het buitenland. De reden hiervan is dat we dit nog nooit gedaan hebben en het lijkt ons een enorme verrijking van zelfkennis en ontwikkeling.

Voor ons afstudeerproject schrijven wij een plan van aanpak, die ligt nu voor u.

Voor ons afstudeerproject werken wij aan de kwalificaties die door de opleiding zijn opgesteld. Deze zijn verschillend, omdat Aline het GGZ- traject volgt.

Voor Wendy is dit:

Kwalificatie 22:

De SPH'er leert een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de beroepsmethodiek en de wetenschappelijke verankering van de beroepsmethodiek SPH door ondermeer praktijkgestuurd onderzoek te verrichten, praktijktheorieën te ontwikkelen en nieuwe vragen en ontwikkelingen te doordenken op de consequenties voor bestaand beleid en de methodiek.

Voor Aline is dit:

Kwalificatie 3.3

De agoog in de GGZ levert onder meer door deelname aan **praktijkonderzoek** een kritische bijdrage aan de ontwikkeling van de beroepsmethodiek in de GGZ vanuit een agogische visie, de maatschappelijke erkenning van het beroep en legitimatie daarvan als ook de verankering daarvan in de GGZ.

In het bijzonder aansluitend bij actuele beroepsvraagstukken in dit domein en vanuit kennis van onderzoeken die nationaal en internationaal verschijnen.

In dit plan van aanpak zullen wij beschrijven hoe wij aan ons afstudeerproject zullen gaan werken. Wij hopen dat dit u meer zicht zal geven op ons project en de bijdrage die wij zullen gaan leveren aan het ontwikkelingswerk in West Afrika.

Aline Westera
Wendy Mol

2. Achtergrond

In dit hoofdstuk zullen we u meer inzicht geven in de organisatie, de doelgroep en de aanleiding voor dit project.

2.1 Organisatie

Stichting Initiat is de instelling voor wie wij onderzoek gaan doen en de opdrachtgever is de oprichter van de stichting, te weten Geertje Grondel.

De stichting:

De naam Initiat is afgeleid van het Nederlandse 'initiatief' en het Engels/Franse 'initiative'.

De stichting is momenteel werkzaam in het West-Afrikaanse land Burkina Faso.

De stichting werkt nauw samen met de Burkinese stichting IMAMES- Burkina, die opgericht is door de lokale partner Tapsoba Boureima.

IMAMES- Burkina komt op voor vrouwen en kinderen in de Sahel.

Samen met IMAMES- Burkina ondersteunt stichting Initiat lokale initiatieven en houden zij zich intensief bezig met verschillende projecten op het gebied van gezondheidszorg en educatie.

Stichting Initiat hecht veel waarde aan de onafhankelijkheid van de lokale bevolking. In alle projecten tracht de stichting de onafhankelijkheid van de lokale bevolking te behouden en zo nodig te bevorderen.

De werkwijze van de stichting is weer te geven in het spreekwoord:

'Je kunt beter mensen leren vissen, dan ze elke dag vis te geven.'

Het doel van Stichting Initiat bestaat uit het tijdelijk verlenen van materiële en immateriële steun aan kleinschalige projecten in Afrika ter bevordering van gezondheidszorg, educatie, armoedebestrijding en onafhankelijkheid.

De stichting tracht dit doel onder meer te bereiken door:

- het verlenen van rechtstreekse financiële en materiële steun aan lokale projecten
- het verlenen van adviezen en van ondersteuning inzake zelforganisatie rondom projecten
- het onderhouden van intensieve contacten met projecten
- het geven van informatie over de projecten
- het bijeen brengen van materialen en financiële middelen

Bron: www.initiat.nl

2.2 De doelgroep

De bevolking van Burkina Faso

Aantal inwoners: 14.326.203 (2007). Burkina Faso is een van de meest dichtbevolkte landen in West-Afrika. Maar de bevolking is heel onevenwichtig verdeeld: het dichtstbevolkt is het centrale plateau met Ouagadougou, de hoofdstad waar 400 inwoners per vierkante kilometer wonen. Er zijn plusminus 60 etnische groeperingen in het land. De grootste groep wordt gevormd door de Mossi (48%), andere bevolkingsgroepen zijn de Peul (8%) in het noorden, de Gourmantsché (7%) in het oosten en de Bobo (7%) in het westen. Er worden eveneens 60 nationale talen gesproken met Frans als de hoofdtal. De helft van de inwoners van Burkina Faso is jonger dan 15 jaar en 85% leeft op het platteland.

Aan de bouw van de huizen is te zien tot welke etnische groep de bewoners behoren. Het nomadenvolk, De Peul, woont voornamelijk in ronde hutten van stro die zij snel kunnen opzetten en afbreken als zij met hun vee verder trekken. De Mossi zijn voornamelijk landbouwers en gebonden aan hun geboortegrond. Zij bouwen huizen van leem met een dak van stro. De familie woont bij elkaar op een woonerf, de 'zaka' in het Moré. Mannen kunnen meerdere vrouwen hebben. Alle volwassenen, zowel mannen als vrouwen, hebben hun eigen hut. Kinderen die nog aan de borst zijn, slapen bij hun moeder. De oudere kinderen kunnen overal slapen. Vrouwen zonder zuigeling slapen om de beurt bij hun echtgenoot. De vrouw, wiens beurt het is om bij haar man te slapen, kookt zijn maaltijd.

De bevolking hangt verschillende godsdiensten aan. Het animisme, de traditionele Afrikaanse godsdiensten, verliest snel terrein ten opzichte van de Islam en de christelijke godsdiensten. Slechts 25% van de bevolking belijdt nog het animisme (tegen 70% in 1960). De meeste aanhangers zijn in enkele zuidelijke provincies te vinden. Tot de Islam behoort zo'n 53% van de bevolking. De meeste islamieten wonen in het noordelijke deel van het land. De christenen, 22%, wonen voornamelijk in het centrum van het land. In zowel de Islam als het Christendom zijn nog veel gebruiken en rituelen uit de traditionele Afrikaanse godsdiensten terug te vinden. Vooral de verering van de voorouders neemt een belangrijke plaats in. In de dorpen leven zowel mensen met verschillende etnische achtergronden als verschillende religies naast elkaar.

Bron: <http://www.haparako.com/nl/burkina/bevolking.htm>

2.3 Aanleiding

Educatie is het fundament van ontwikkeling. De bevolking van Burkina Faso kent een lage scholingsgraad. Gezondheidszorg is beperkt beschikbaar. Er is onder de bevolking onvoldoende kennis van de pijlers waarop een goede gezondheid rust: voldoende en evenwichtige voeding, een optimale vaccinatiegraad en kennis. Het ontbreken van deze pijlers verzwakt de gezondheid en verzwakt daarmee eveneens de participatie van de bevolking aan de opbouw van het land. Burkina Faso is een van de armste landen in Afrika en heeft daarom hulp nodig bij o.a. de opbouw van gezondheidszorg en onderwijs. De oprichting van een ontwikkelingscentrum in Nagreongho beweegt zich op het snijpunt van gezondheidszorg en educatie, onderwijs. Een ontwikkelingscentrum draagt bij aan de ontwikkeling van de regio door het bevorderen van een betere gezondheid van kinderen, de zelfontplooiing en participatie van de volwassenen en door het bevorderen van onderwijs aan de kinderen.

3. Onderzoeksopdracht

In dit hoofdstuk zullen we u meer inzicht geven over de aanleiding van dit project, de doelstelling en de specifieke projectopdracht.

3.1 Aanleiding

Stichting Initiat heeft een budget vastgezet voor de bouw van een ontwikkelingscentrum in Burkina Faso. Er is echter onduidelijkheid over de behoeften van de bevolking.

De aanleiding voor het vaststellen van een budget om een ontwikkelingscentrum te bouwen, is de vraag van Tapsoba vanuit IMAMES- Burkina. Tapsoba weet vanuit eerdere projecten en contact met de bevolking dat er behoefte is aan een centrum voor ontwikkeling en een centrale plek waar de bevolking heen kan voor vragen/ voorlichtingen en dergelijke. Vanuit deze behoefte van de bevolking heeft Tapsoba dit project voorgelegd bij stichting Initiat. Initiat heeft hier over nagedacht en in kaart gebracht wat de kosten van de bouw zijn en eventuele vaste kosten. Hierbij moet je denken aan vaste lasten, onderhoudskosten, elektriciteit, enz. Stichting Initiat heeft hiervoor een budget bij elkaar gekregen door sponsors en zelf verworven geldschieters.

3.2 Doelstelling

Gepaste voorziening in het ontwikkelingscentrum aanbieden, die aansluit bij de behoeften van de plaatselijke bevolking. Ons doel is een concreet voorstel over de behoeften schrijven voor 1 mei 2008. Het doel van de stichting is dat het centrum binnen een tijdsbestek van een jaar 100 kinderen uit de regio hebben bereikt.

Een jaar na opening van het centrum wordt een evaluatiebijeenkomst georganiseerd met alle partijen die hebben bijgedragen aan het centrum.

3.3 Projectopdracht

Behoeften inventariseren met betrekking tot de activiteiteninvulling van het centrum van de plaatselijke bevolking op het gebied van educatie, socialisatie en gezonde voeding voor kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar en hun moeders.

Aan de hand van de inventarisatie gaan we een voorstel schrijven over de invulling van de activiteiten binnen het centrum.

3.4 Deelvragen

- Wat heeft Tapsoba tot nu toe inzichtelijk over de behoeften?
- Hoe komt hij aan deze informatie?
- Hoeveel kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar wonen er in het gebied waar wij onderzoek gaan doen?
- Welke informatie kan voor ons relevant zijn uit eerdere projecten die daar geweest zijn?
- Wat levert dit voor informatie op over de plaatselijke bevolking?
- Hoe gemotiveerd is de bevolking over ons onderzoek?
- En hoe zat dit bij eerdere projecten?
- Hoe haalbaar wordt dit project geacht?
- Wordt er achteraf nog getoetst?

4. Projectactiviteiten

4.1 Inleiding

Allereerst maken we een plan van aanpak. Hier staat in hoe wij op welke manier te werk gaan. In het plan van aanpak beschrijven wij welke producten wij nodig zijn zodat het voor ons en de instelling duidelijk is hoe wij ons afstudeerproject tot een goed resultaat kunnen brengen.

Hierbij houden wij rekening met recensie, verduidelijkingmateriaal en heldere formulering voor alle partijen die met ons afstudeerproject te maken hebben. Hieronder beschrijven we de producten en welke literatuurstudie en activiteiten eronder hangen.

4.2 Producten

Wij gaan een onderzoek doen naar de behoeften van de plaatselijke bevolking. We maken eerst:

- 1 Een plan van aanpak
 - keuzemodule projectmatig werken;
 - verzamelen en bestuderen van informatie;
 - gesprekken met de opdrachtgever en andere deskundigen;
 - maken van concept en deze laten lezen door Judith Kinds, contactpersoon stichting;
 - definitief plan van aanpak.
- 2 Een doelgroepanalyse
 - literatuurstudie;
 - inzage in eerdere projecten die daar hebben plaatsgevonden;
 - gesprek met opdrachtgever en deskundigen;
 - doelgroepanalyse opstellen aan de hand van literatuur.
- 3 Schets van de huidige situatie
 - literatuurstudie;
 - gesprek deskundigen;
 - mailcontact met opdrachtgever IMAMES- Burkina;
 - huidige situatie schetsen.
- 4 Vergelijkingsmateriaal uit vorige projecten van Burkina Faso
 - literatuurstudie;
 - inzage vorige projecten in Burkina Faso;
 - inzage evaluaties van vorige projecten;
 - gesprekken met medestudenten die daar afgestudeerd zijn;
 - verslaglegging vergelijkingsmateriaal.
- 5 Vergelijkingsmateriaal van soortgelijke projecten in andere landen
 - literatuurstudie;
 - gesprekken met deskundigen;
 - internetstudie;
 - verslaglegging vergelijkingsmateriaal.
- 6 Informatie verzamelen over het maken van enquêtes en een eerste opzet maken
 - literatuurstudie;
 - eerder afgenomen enquêtes in Burkina Faso inzien;
 - vragen opstellen;
 - eerste opzet enquête schrijven in het Nederlands;
 - eerste opzet laten beoordelen door opdrachtgever;
 - eventuele feedback verwerken in definitieve enquête.

- 7 Behoefteteonderzoek plaatselijke bevolking
 - kennismaking oprichter IMAMES- Burkina;
 - kennismaking lokale bevolking;
 - kennismaking vertegenwoordigers IMAMES- Burkina;
 - vertalen enquête naar Engels, eventueel Frans;
 - enquête verspreiden middels vertegenwoordigers;
 - enquêtes innemen.
- 8 Advies en voorstel
 - literatuurstudie voorstel schrijven;
 - ontvangen enquêtes doornemen;
 - uitkomst enquêtes registreren;
 - eerste opzet voorstel schrijven;
 - eerste opzet laten beoordelen door opdrachtgever;
 - eventuele feedback verwerken;
 - definitief voorstel schrijven;
 - definitief voorstel bij oprichter IMAMES- Burkina en oprichter Initiat voorleggen;
 - eventuele feedback verwerken;
 - aangepast voorstel schrijven.
- 9 Conclusie en verslaglegging
 - literatuurstudie verslaglegging;
 - uitkomst afstudeerproject schrijven;
 - conclusie afstudeerproject schrijven.
- 10 Evaluatieverslag
 - literatuurstudie met betrekking tot schrijven evaluatieverslag;
 - evaluatieverslag afstudeerproject schrijven;
 - evaluatieverslag voor instelling schrijven.
- 11 Presentatie
 - literatuurstudie;
 - brainstormen presentatie;
 - overleg opdrachtgever;
 - ideeën inventariseren;
 - idee kiezen en uitwerken;
 - datum presentatie vaststellen;
 - beamer regelen;
 - lokaal regelen;
 - beoordelaars project uitnodigen;
 - presentatie geven.

5. Projectgrenzen

In dit hoofdstuk beschrijven we de grenzen die aan dit project zitten en de randvoorwaarden die hier bij horen.

5.1 Grenzen

We gaan ons onderzoek alleen richten op het ontwikkelingscentrum en wat we daar voor moeten doen. Andere projecten die lopen of andere vragen zullen we niet doen, althans niet voor ons onderzoek. Als er een kleine opdracht is die we kunnen doen voor profileringspunten en dat kan qua tijd, dan zullen we dit wel doen.

Binnen ons onderzoek richten we ons alleen op kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 jaar en hun moeders. Echter nemen we de meningen van de mannen van wel mee, als we hier wat mee kunnen. Onze opdracht is heel duidelijk beschreven en we kunnen we hier onze grenzen zeer duidelijk in kenbaar maken. Deze zijn al kenbaar gemaakt en we kunnen hier ook niet van afwijken voor zover we nu kunnen bekijken. We maken een voorstel voor het ontwikkelingscentrum en daarbij is voor ons het onderzoek afgerond.

We hebben 1 mei als einddatum en hier is de contactpersoon van de stichting, Judith Kinds, mee akkoord gegaan.

5.2 Randvoorwaarden

Randvoorwaarden die voor ons belangrijk zijn is de voor- en nazorg die wij van de stichting ontvangen. Tijdens het verblijf in Burkina zal Geertje Grondel, die ons begeleidt, voor ons 'zorgen'. Zij zal ons adviseren, sturen en begeleiden. Dit heeft ze al verteld tijdens de sollicitatie. Zij verwacht van ons dat we inzet tonen, dat we ons aanpassen aan de bevolking daar en adviezen van haar opvolgen en niet overal tegenin gaan.

Ook hebben we randvoorwaarden naar elkaar gesteld. Openheid, eerlijkheid, flexibiliteit, beschikbaarheid en inzet. Hierbij is van belang dat we veel contact met elkaar hebben op school, via de mail en de telefoon.

6. Kwaliteitsbewaking

In dit hoofdstuk geven we inzicht hoe wij de kwaliteit van het project gaan bewaken.

Door middel van literatuuronderzoek, contact met stichting, overleg samen, gebruik maken van deskundigen en het volgen van keuzemodules op school, waarborgen we de kwaliteit. We hebben een planning gemaakt met z'n tweeën en we dragen allebei zorg dat we ons hier aan zullen houden. De enquêtes laten we anoniem invullen, zodat we de privacy van de bevolking waarborgen. Tevens hebben we contactmomenten vastgelegd met de begeleider van school en de contactpersoon van de stichting. Deze kunnen ook ingrijpen als het dreigt de verkeerde kant op te gaan of dat we teveel of te weinig werk doen.

De contactmomenten hebben wij op de volgende manier geplant;

1^e contactmoment: na plan van aanpak.

2^e contactmoment: na informatie verzamelen over het maken van enquêtes en een eerste opzet maken.

3^e contactmoment: na het schrijven de conclusie en verslaglegging.

Contactmomenten met de opdrachtgever kunnen we nog niet plannen, want de opdrachtgever gaat met ons mee naar Burkina Faso. Dit zullen we daar plannen.

7. Projectorganisatie

In dit hoofdstuk beschrijven we de opdrachtgever, de projectbegeleider, de contactpersoon van de instelling en de projectleden.

7.1 Opdrachtgever

Voor ons afstudeerproject hebben wij twee opdrachtgevers, te weten Tapsoba Boureima (oprichter stichting IMAMES- Burkina) en Geertje Grondel (oprichter stichting Initiat).

7.2 Projectbegeleider

Binnen ons project zijn er drie begeleiders, te weten Judith Kinds (begeleider studenten Windesheim, in voor- en na de reis), Geertje Grondel (oprichter stichting Initiat, begeleidt ons in Burkina Faso) en Tapsoba Boureima (oprichter stichting IMAMES- Burkina, begeleider/ tolk in Burkina Faso).

7.3 Contactpersoon instelling

Onze contactpersoon van de instelling is Judith Kinds. Met haar hebben we mail- en telefooncontact. Tevens maken we met haar afspraken om het een en ander door te nemen.

7.4 Projectleden

Binnen ons project hebben we te maken met twee projectleden, te weten Aline Westera en Wendy Mol. Zij zullen het onderzoek doen in Burkina Faso en de voorbereiding en nawerk in Nederland.

8. Planning

In dit hoofdstuk beschrijven we de planning die wij gemaakt hebben voor ons project.

Maand	Week	Activiteit
Oktober	43	Werkplan inleveren
November	45	Plan van Aanpak inleveren
	47	Doelgroep Analyse af
December	48	Schets van de huidige situatie af
	49	Vergelijkingsmateriaal uit vorige projecten Burkina Faso af
	51	Vergelijkingsmateriaal soortgelijke projecten andere landen af
Januari	2	Informatie enquête zoeken
	3	Eerste opzet enquête
Februari	5	Officiële enquête af
	6-9	Behoefteonderzoek
Maart	9-11	Behoefteonderzoek
	13	Eerste opzet advies/voorstel maken
April	15	Advies/voorstel af
	16	Conclusie en verslaglegging af
	17	Evaluatieverslag af
Mei	20	Presentatie

9. Kostenplanning

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de kosten die we gemaakt hebben en nog zullen maken.

Alle kosten die wij gemaakt hebben en nog gaan maken zijn voor eigen rekening. Hierbij moet gedacht worden aan, vliegtickets, vaccinaties, visum, kosten verblijf in Burkina Faso, telefoonkosten, printkosten en dergelijke.

10. Urenverantwoording

Periode 1 en 2: voorbereiding 150 uur.

Periode 3 zitten we in Burkina Faso. Hiervoor is de volgende berekening: 1 week is 40 uur, 40×10 weken = 400 uur.

Periode 4: besteden we 200 uur aan.

Dit betekent dus een totaal aantal uren van: 750 uur per persoon.

11. Projectrisico's

In dit hoofdstuk brengen we eventuele risico's in kaart die aan ons project verbonden zijn en alternatieven daarvoor.

11.1 Risico's

De risico's die wij nemen met de keuze voor het afstuderen in Burkina Faso, zijn de volgende:

- Taalbarrière;
- Cultuurverschillen;
- Vliegpreis;
- Begeleiding;
- Kans op ziekten;
- Geld;
- Gevaar land;
- Vragen enquête;
- Heimwee;
- Geen animo bij de bevolking;

11.2 Alternatieven

- Taalbarrière;

Wendy gaat een taalcursus Frans volgen en we hebben een tolk tot onze beschikking.

- Cultuurverschillen;

We zullen ons moeten aanpassen aan de gewoonten daar. Mannen kunnen mogelijk moeite hebben met invullen van enquêtes omdat wij vrouwen zijn. Mannelijke vertegenwoordigers zullen er voor zorgen dat de enquêtes ingevuld worden.

- Vliegpreis;

Kans op vertraging, we zullen flexibel hiermee om moeten gaan en we komen eventueel wat later aan.

- Begeleiding;

Een van de opdrachtgevers kan ziek worden. We kunnen terugvallen op de andere opdrachtgever.

- Kans op ziekten;

Dit verkleinen we door in Nederland al vaccinaties te nemen. Worden we ziek daar, dan is het verstandig dat we adviezen van deskundigen daar opvolgen.

- Geld;

Vooraf zorgen we dat we genoeg geld hebben door veel te werken en extra hiervoor opzij leggen. Als geld gestolen wordt, kunnen we terug vallen op familie.

- Gevaar van het land; we zijn blond en blank. Het is niet verstandig dat we zelfstandig op pad gaan. Als we ergens heen willen, moeten we vrienden van de familie daar meenemen of een van de opdrachtgevers. We moeten niets op eigen houtje doen, eerst overleggen en aangeven waar we heen gaan. Ook kunnen er natuurrampen voorkomen, zoals laatst een ernstige overstroming. We kunnen nu niet aangeven wat we dan gaan doen als ons dat overkomt.

- Vragen enquête;

De bevolking daar is analfabeet. Ze zullen de vragen niet begrijpen. Daarom laten we de vertegenwoordigers de vragen stellen.

- Heimwee;

We kunnen elkaar hier in steunen. Ook kunnen we daar naar internetcafés gaan en mailen met het thuisfront. Eventueel een paar keer bellen met een telefoonkaart die we daar kunnen halen.

- Geen animo bij de bevolking;

De opdrachtgevers moeten dan de bevolking motiveren. Wij achten de kans klein dat dit voorkomt, omdat de vraag van het ontwikkelingscentrum vanuit de bevolking zelf komt.

12. Bijlagen

12.1 Opleidingskwalificaties Wendy

Wendy zal aan de volgende kwalificaties op SPH-gebied werken, tijdens het afstudeerproject. Alle kwalificaties hebben betrekking op het vierde jaar. Ik zal de kwalificaties per sleutelsituatie beschrijven.

Sleutelsituatie 1: De SPH'er is in staat cliëntgericht te werken met cliënten en cliëntsystemen.

- Kwalificatie 6: De SPH'er is in staat de belangen te behartigen van cliënt en cliëntsystemen of hen daarin te ondersteunen door met hen of namens hen op te treden naar derden binnen de instelling of binnen de samenleving.

Sleutelsituatie 2: De SPH'er vertaalt ontwikkeling in de samenleving naar hulpverlening, ondersteuning, voorlichting en begeleiding.

- Kwalificatie 18: De SPH'er is in staat als vertegenwoordiger van de eigen organisatie samen te werken met personen en instanties buiten de eigen organisatie.

Sleutelsituatie 5: De SPH'er ontwikkelt, implementeert en verantwoordt methodiek op basis van visie en doelstellingen.

- Kwalificatie 22: De SPH'er is in staat een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de beroepsmethodiek en de wetenschappelijke verankering van de beroepsmethodiek SPH door ondermeer praktijkgestuurd onderzoek te verrichten, praktijktheorieën te ontwikkelen en nieuwe vragen en ontwikkelingen te doordenken op de consequenties voor bestaand beleid en de methodiek.

Sleutelsituatie 7: De SPH'er draagt zorg voor de voortdurende professionele ontwikkeling van zichzelf en het beroep.

- Kwalificatie 19: De SPH'er is in staat kritisch te reflecteren op eigen beroepsmatig handelen, houding en motivatie vanuit theoretische en normatieve kaders.
- Kwalificatie 21: De SPH'er is in staat de eigen loopbaan te sturen en vorm te geven door actief gebruik te maken van mogelijkheden die de organisatie biedt om de eigen deskundigheid verder te ontwikkelen.

12.2 Opleidingskwalificaties Aline

Aline werkt aan de volgende kwalificaties op GGZ- gebied met betrekking op het afstudeerproject. Alle kwalificaties zijn van het 4^e SPH- jaar, behalve 3.2, die is van het 3^e leerjaar.

SEGMENT 1 Competenties ten behoeve van het werken met cliënten.

Kwalificatie 1.10

De agoog in de GGZ **verantwoordt** zijn beroepshandelend optreden ten overstaan van de cliënt en/of diens vertegenwoordigers, de eigen hulpverleningsorganisatie en/of andere opdrachtgevers en/of de samenleving.

Verantwoording van beroepsmatig handelen veronderstelt dat de agoog in de GGZ toont dat hij bewust doelgericht en systematisch handelt met in acht name van de wensen en mogelijkheden van de cliënt en/of diens systeem met in acht name van het (tijdelijke) onvermogen tot effectief handelen van de cliënt ten gevolge van een psychiatrische stoornis.

Besef en kennis van samenhang van sociale systemen, wederzijdse beïnvloeding, wederkerigheid, wederzijdse afhankelijkheid toont de agoog in de GGZ in dialoog met de cliënt en voor hem/haar belangrijke anderen.

SEGMENT 2 Competenties van de GGZ-agoog voor het functioneren in een GGZ organisatie.

Kwalificatie 2.7

De agoog in de GGZ kan zich als professional in en buiten de eigen organisatie **positioneren en legitimeren**.

Positioneert en legitimeert de agogische invalshoek binnen het multidisciplinair team van de eigen GGZ organisatie.

Positioneert en legitimeert zich als professional met een eigen invalshoek binnen verschillende GGZ organisaties.

Profileert en legitimeert de eigen positie binnen de GGZ naar buiten toe.

SEGMENT 3 Competenties van de GGZ-agoog met betrekking tot het werken aan professionalisering van het beroep GGZ-agoog.

Kwalificatie 3.1

De agoog in de GGZ toont een adequate en lerende **beroepshouding** ten overstaan van cliënten, collega's en de organisatie.

Is bekwaam en bereid om deel te nemen aan collegiale consultatie.

Kan een bijdrage leveren aan het opleidingsbeleid van de eigen instelling.

Kwalificatie 3.2

De agoog in de GGZ reflecteert op en stuurt de eigen loopbaan en werkt aan zijn **deskundigheid**.

Draagt zorg voor de eigen persoonlijke professionele ontwikkeling binnen de GGZ.

Kan reflecteren over eigen gevoelens, zwakke en sterke kanten en processen van overdracht en tegen overdracht. Bewaakt zijn specifieke deskundigheid en actualiseert en draagt zorg voor een blijvende professionele bijdrage binnen het multidisciplinaire team.

Kan de rol van agoog in de GGZ positioneren en legitimeren binnen nieuwe ontwikkelingen in de GGZ.

Kwalificatie 3.3

De agoog in de GGZ levert onder meer door deelname aan **praktijkonderzoek** een kritische bijdrage aan de ontwikkeling van de beroepsmethodiek in de GGZ vanuit een agogische visie, de maatschappelijke erkenning van het beroep en legitimatie daarvan als ook de verankering daarvan in de GGZ.

In het bijzonder aansluitend bij actuele beroepsvraagstukken in dit domein en vanuit kennis van onderzoeken die nationaal en internationaal verschijnen.

12.3 Projectcontract

Ondergetekende verklaart akkoord te gaan met de, in het verslag genoemde, producten en activiteiten. Tevens is ondergetekende het eens met de grenzen die er door de uitvoerenden, Aline Westera en Wendy Mol, aan het project worden gesteld.

Judith Kinds, projectbegeleider Initiat

.....